

Trafikutskottets betänkande 2024/25:TU12

Digitaliserings- och postfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om digitaliserings- och postfrågor från allmänna motionstiden 2024/25, främst med hänvisning till vidtagna åtgärder eller pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om digital delaktighet, digitalisering i offentlig verksamhet, artificiell intelligens, tillgång till elektronisk kommunikation och postfrågor.

I betänkandet finns 28 reservationer (S, SD, V, C, MP). I två särskilda yttranden förklarar företrädare för Sverigedemokraterna att de har andrahandsyrkanden när det gäller frågan om artificiell intelligens (punkt 5) och frågan om tillgång till elektronisk kommunikation (punkt 6).

Behandlade förslag

Cirka 100 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut4

Redogörelse för ärendet8

Ärendet och dess beredning.....8

Utskottets överväganden.....9

 Digitaliseringspolitikens mål.....9

 Digital delaktighet11

 Digitalisering i offentlig verksamhet17

 Digital autentisering25

 Artificiell intelligens.....30

 Tillgång till elektronisk kommunikation39

 Robusta och säkra kommunikationer.....51

 Mobiltäckningen längs järnvägsnätet54

 Kompetens.....56

 Vissa användarfrågor.....60

 Postservice i hela landet64

 Vissa konkurrensfrågor69

 Övriga frågor71

Reservationer75

 1. Digitaliseringspolitikens mål, punkt 1 (S, MP)75

 2. Digitalisering i offentlig verksamhet, punkt 3 (S, MP).....75

 3. Digitalisering i offentlig verksamhet, punkt 3 (SD)76

 4. Digitalisering i offentlig verksamhet, punkt 3 (C).....77

 5. Digital autentisering, punkt 4 (S).....78

 6. Digital autentisering, punkt 4 (V).....79

 7. Digital autentisering, punkt 4 (C)80

 8. Digital autentisering, punkt 4 (MP)81

 9. Artificiell intelligens, punkt 5 (S).....82

 10. Artificiell intelligens, punkt 5 (SD)83

 11. Artificiell intelligens, punkt 5 (V, MP).....85

 12. Artificiell intelligens, punkt 5 (C)86

 13. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (S).....87

 14. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (SD).....88

 15. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (V)89

 16. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (C)90

 17. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (MP)92

 18. Robusta och säkra kommunikationer, punkt 7 (MP)93

 19. Mobiltäckningen längs järnvägsnätet, punkt 8 (MP)93

 20. Kompetens, punkt 9 (S, MP)94

 21. Vissa användarfrågor, punkt 10 (S)95

 22. Vissa användarfrågor, punkt 10 (V)95

 23. Postservice i hela landet, punkt 11 (S).....96

 24. Postservice i hela landet, punkt 11 (SD).....97

 25. Postservice i hela landet, punkt 11 (V).....97

 26. Postservice i hela landet, punkt 11 (C)98

 27. Vissa konkurrensfrågor, punkt 12 (C)99

 28. Övriga frågor, punkt 13 (C).....99

Särskilda yttranden101

 1. Artificiell intelligens, punkt 5 (SD).....101

2. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (SD).....	101
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	102
Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	102

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Digitaliseringsfrågor

1. Digitaliseringspolitikens mål

Riksdagen avslår motion

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 1 (S, MP)

2. Digital delaktighet

Riksdagen avslår motion

2024/25:2889 av Mikael Dahlqvist (S).

3. Digitalisering i offentlig verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1003 av Rickard Nordin (C),

2024/25:1271 av Adrian Magnusson (S),

2024/25:1412 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 16,

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 8,

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 5 och 7,

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 35 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 9 och 10.

Reservation 2 (S, MP)

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (C)

4. Digital autentisering

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 15,

2024/25:250 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2024/25:326 av Erik Hellsborn (SD),

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2024/25:988 av Malin Danielsson (L),

2024/25:1270 av Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 11 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 13 och 14.

Reservation 5 (S)

Reservation 6 (V)

Reservation 7 (C)

Reservation 8 (MP)

5. Artificiell intelligens

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:768 av Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S) yrkande 2,

2024/25:942 av Mikael Dahlgvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1236 av Susanne Nordström och Marie Nicholson (båda M),

2024/25:1261 av Dzenan Cisić (S),

2024/25:1282 av Susanne Nordström m.fl. (M),

2024/25:1424 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 1–9 och 11,

2024/25:2457 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 16,

2024/25:3021 av Helena Gellerman och Camilla Mårtensson (båda L),

2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 68,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 12,

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 100 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 3, 11 och 12.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (V, MP)

Reservation 12 (C)

6. Tillgång till elektronisk kommunikation

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:243 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2024/25:458 av Isak From (S),

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1,

2024/25:787 av Monica Haider (S),

2024/25:995 av Rickard Nordin (C),

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 11–13,

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 7,

2024/25:2201 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),

2024/25:2369 av Thomas Ragnarsson (M),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1–3,

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 26,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 23,

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 17 och 18,

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 5, 6, 8 och 19 samt

2024/25:3166 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 17.

Reservation 13 (S)

Reservation 14 (SD)

Reservation 15 (V)

Reservation 16 (C)

Reservation 17 (MP)

7. Robusta och säkra kommunikationer

Riksdagen avslår motion

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 24.

Reservation 18 (MP)

8. Mobiltäckningen längs järnvägsnätet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2630 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 10 och

2024/25:2633 av Elin Söderberg m.fl. (MP).

Reservation 19 (MP)

9. Kompetens

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2330 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S) och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 2 och 7.

Reservation 20 (S, MP)

10. Vissa användarfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 16,

2024/25:985 av Malin Danielsson (L),

2024/25:2254 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 20.

Reservation 21 (S)

Reservation 22 (V)

*Postfrågor***11. Postservice i hela landet**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 8,

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 59 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 21.

Reservation 23 (S)

Reservation 24 (SD)

Reservation 25 (V)

Reservation 26 (C)

12. Vissa konkurrensfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1868 av Lili André (KD) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkandena 61–63.

Reservation 27 (C)

13. Övriga frågor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:73 av Johnny Svedin (SD) yrkande 2,

2024/25:348 av Mirja Räihä (S) och

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 60.

Reservation 28 (C)

Stockholm den 24 april 2025

På trafikutskottets vägnar

Ulrika Heie

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulrika Heie (C), Thomas Morell (SD), Aylin Nouri (S), Maria Stockhaus (M), Mattias Ottosson (S), Patrik Jönsson (SD), Åsa Karlsson (S), Kadir Kasirga (S), Helena Gellerman (L), Carina Ödebrink (S), Ann-Sofie Lifvenhage (M), Malin Östh (V), Oskar Svärd (M), Linus Lakso (MP), Johanna Rantsi (M), Sara-Lena Bjälkö (SD) och Magnus Oscarsson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 95 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25 om digitaliserings- och postfrågor. Motionsförslagen finns i bilagan.

Inom ramen för beredningen av ärendet fick utskottet information från Postnord AB och företrädare för AI-kommissionen i december 2024. Organisationen Arena för framtidens distribution informerade utskottet i mars 2025 om aktuella post- och paketfrågor. I mars 2025 informerades även utskottet av Post- och telestyrelsen om övergången från 2G- och 3G-nät till modernare teknik.

Utskottets överväganden

Digitaliseringspolitikens mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om digitaliseringspolitikens mål. Utskottet hänvisar bl.a. till att Sverige placerar sig högt inom EU när det gäller användningen av digitaliseringens möjligheter. Jämför reservation 1 (S, MP).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:3127 framför Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 1 att målet för digitaliseringspolitiken bör vässas till att Sverige också ska vara bäst i världen på att utveckla digitaliseringens möjligheter.

Bakgrund

Målet för digitaliseringspolitiken

Det nuvarande målet för digitaliseringspolitiken beslutades i december 2011 och lyder: Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter (prop. 2011/12:1 utg.omr. 22, bet. 2011/12:TU1, rskr. 2011/12:87). Under detta mål finns följande två delmål:

- Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband (prop. 2009/10:193, bet. 2009/10:TU18, rskr. 2009/10:297).
- Elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta samt tillgodose användarnas behov. Elektroniska kommunikationer ska i första hand tillhandahållas genom en väl fungerande marknad, men staten ska ha ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86).

Digitaliseringsstrategin

År 2017 antog den dåvarande regeringen en digitaliseringsstrategi: För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi. Denna innehåller riktlinjer för det fortsatta arbetet samt följande fem delmål som ska skapa förutsättningar för en fortsättningsvis långsiktig och hållbar digitalisering till nytta för samhällsutvecklingen och näringslivet:

1. D-kompetens: I Sverige ska alla kunna utveckla och använda sin digitala kompetens.

2. D-trygghet: I Sverige ska de bästa förutsättningarna finnas för att alla på ett säkert sätt ska kunna ta del av, ta ansvar för och ha tillit till det digitala samhället.
3. D-innovation: I Sverige ska de bästa förutsättningarna finnas för att digitalt drivna innovationer ska utvecklas, spridas och användas.
4. D-ledning: I Sverige ska relevant, målmedveten och rättssäker effektivisering och kvalitetsutveckling uppnås genom digitalisering.
5. D-infrastruktur: Hela Sverige bör ha tillgång till infrastruktur som medger snabbt bredband och stabila mobila tjänster och som stöder digitaliseringen.

Regeringen har aviserat att den ska göra en översyn av digitaliseringspolitiken och har för avsikt att ta fram en ny digitaliseringsstrategi.

Färdplan mot en digital omställning

År 2022 fattade EU beslut om en färdplan mot en digital omställning inom unionen fram till 2030. Beslutet innehåller bl.a. tolv uppföljningsbara mål inom fyra områden: digital kompetens, digitala infrastrukturer, näringslivets digitala omställning och digitalisering av offentliga tjänster. För att följa upp utvecklingen ska medlemsstaterna vartannat år redovisa sin färdplan för att nå målen. I Sveriges redovisning från oktober 2023 framhålls att Sverige bidrar till att nå EU:s mål för det digitala decenniet och också till EU:s vision om digital omställning. Regeringen framhåller i redovisningen att Sverige är ett digitalt moget land och har en digitalt mogen befolkning samt en lång historia av tillgång till bra uppkoppling.

Budgetpropositionen för 2025

I regeringens budgetproposition för 2025 (prop. 2024/25:1, utg.omr. 22) anges att regeringens bedömning är att Sverige inte når den svenska digitaliseringspolitiken övergripande målet om att vara bäst i världen på att nyttja digitaliseringens möjligheter. Regeringen uppger att Sverige placerar sig högt inom EU när det gäller användningen av digitaliseringens möjligheter, men efter ledande länder som Danmark, Finland och Nederländerna. Regeringen framhåller att när det gäller digital kompetens står sig Sverige väl jämfört med EU:s övriga medlemsstater, vilket är en förutsättning för att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter. Vidare framför regeringen att Sverige är ett av de digitalt mest utvecklade länderna inom EU och att mycket pekar åt rätt håll, även om det finns utmaningar bl.a. inom skolan.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat förslag om digitaliseringspolitikens mål, senast i betänkande 2023/24:TU16. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå motionsyrkandet. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det nuvarande målet för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Sverige placerar sig högt inom EU när det gäller användningen av digitaliseringens möjligheter. Inte minst när det gäller digital kompetens står sig Sverige väl jämfört med EU:s övriga medlemsstater, vilket är en förutsättning för att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter. Utskottet ser därför positivt på Sveriges möjligheter att nå målet om att vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Därmed anser inte utskottet att det finns anledning att ta något initiativ med anledning av motionsförslaget om att ändra det nu gällande målet för digitaliseringspolitiken. Utskottet avstyrker därför motion 2024/25:3127 (S) yrkande 1.

Digital delaktighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om digital delaktighet. Utskottet hänvisar till vidtagna åtgärder och förutsätter samtidigt att arbetet med att skapa digital delaktighet har hög prioritet för regeringen och myndigheterna.

Motionen

Mikael Dahlgvist (S) framför i motion 2024/25:2889 att regeringen bör ta initiativ till en nationell plan med förslag på konkreta åtgärder för att minska det digitala utanförskapet. Motionären pekar särskilt på att äldre, funktionshindrade och utrikesfödda känner sig osäkra.

Gällande rätt

Digital tillgänglighet regleras på både nationell och internationell nivå genom olika direktiv, lagar och standarder.

Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska personer med funktionsnedsättning ha tillgång till informations- och kommunikationsteknik och digitala lösningar på lika villkor som andra. För att säkerställa tillgängligheten behöver samhället främja tillgången till digitala lösningar samt identifiera och undanröja hinder för informations- och kommunikationsteknik.

Enligt diskrimineringslagen (2008:567) är det förbjudet att diskriminera personer med funktionsnedsättning, och lagen omfattar bl.a. att skäliga åtgärder för tillgänglighet ska vidtas. Det är bl.a. en fråga om att alla ska kunna delta på lika villkor i arbetslivet. För att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta på lika villkor som andra behöver arbetsmiljön vara öppen, inkluderande och tillgänglig. Det kan innebära att det behövs stödande teknik

eller andra hjälpmedel, individuella stödinsatser och tillgänglighetsanpassningar. Det är arbetsgivarens ansvar att se till att skapa tillgängliga arbetsmiljöer.

Lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service (DOS-lagen) trädde i kraft 2019 och ställer krav på att alla offentliga aktörers digitala service, webbplatser och mobila applikationer (appar) ska vara begripliga, robusta, hanterbara och möjliga att uppfatta.

Genom lagen (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet träder nya tillgänglighetsregler i kraft i juni 2025. Lagen syftar till att undanröja hinder på den inre marknaden genom att öka tillgängligheten till produkter och tjänster, framför allt för personer med funktionsnedsättning. Det gäller bl.a. tjänster inom elektronisk kommunikation, e-handel, e-böcker samt bank- och betaltjänster. Regeringen har beslutat att Post- och telestyrelsen (PTS) ska få ansvaret för marknadskontroll för produkter och delar av tillsynsansvaret för tjänster. PTS har även fått i uppdrag att i dialog med berörda aktörer främja insatser som underlättar genomförandet av de krav som följer av lagen.

Vidare följer det av arbetsmiljölagen (1977:1160) att arbetsförhållanden ska anpassas till människors olika förutsättningar.

Bakgrund

Svenskarna och internet

Enligt rapporten *Svenskarna och internet 2024*, som gavs ut av Internetstiftelsen, använder nästan alla svenskar – 95 procent – internet 2024 och nästan lika många var på nätet varje dag. Andelen internetanvändare i Sverige var oförändrad jämfört med föregående år. Enligt Internetstiftelsen är åldern den faktor som har störst påverkan på internetanvändandet och bland de som är 16–64 år uppger 100 procent att de använder internet. Internetstiftelsen uppger att i princip alla svenskar som inte använder internet är i pensionsålder. Var femte person i pensionsåldern uppger att den inte använder internet, men det är stor skillnad mellan yngre och äldre pensionärer. Andelen icke-användare mer än femdubblas bland äldre pensionärer över 75 år jämfört med yngre pensionärer i åldrarna 65–75 år. Efter 75 års ålder är det betydligt fler kvinnor än män som inte använder internet.

Digitaliseringsstrategin

Av digitaliseringsstrategin framgår att individer ska erbjudas universellt utformade och flexibla lösningar som ökar incitamenten för att fortlöpande utveckla den digitala kompetens och de förmågor som behövs för att delta i samhället. Vidare framhålls att digitala verksamhetsprocesser som är universellt utformade har potential att ge alla samma möjlighet att ta del av den offentliga sektorns välfärdstjänster samt göra beslut och annan dokumentation mer tillgänglig och effektiv.

Budgetpropositionen för 2025

I regeringens budgetproposition för 2025 konstateras att den digitala delaktigheten i Sverige fortfarande är hög. Enligt Eurostat uppgick internetanvändningen 2023 i Sverige till 97,6 procent, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet om 91,4 procent.

Pågående arbete

Post- och telestyrelsens uppdrag

PTS har enligt sin instruktion i uppdrag att arbeta för att alla i Sverige ska ha tillgång till bra telefoni, bredband och post och att alla ska kunna ta del av digitaliseringens möjligheter, oavsett funktionsförmåga och förutsättningar. PTS har även fått två regeringsuppdrag om digital inkludering. För det första skulle PTS kartlägga vad som behöver göras, stärkas och utvecklas för att fler ska bli digitalt inkluderade. För det andra har PTS ett långsiktigt uppdrag med årlig rapportering fram till 2031 som rör uppföljning och insatser för digital inkludering inom ramen för funktionshinderspolitiken. Det förstnämnda uppdraget redovisades i december 2024. Årets arbete när det gäller det långsiktiga uppdraget återrapporteras i PTS årsredovisning, och en fördjupad rapport kommer i mars.

Härutöver har PTS ett särskilt uppdrag att, tillsammans med andra myndigheter, genomföra den svenska funktionshinderspolitiken. För detta får myndigheten ett särskilt anslag och budget för att främja digital delaktighet och inkluderande kommunikationslösningar, med särskilt fokus på personer med funktionsnedsättning och andra utsatta grupper.

När det gäller det långsiktiga uppdraget med årlig rapportering har PTS tagit fram en modell för hur uppdraget ska genomföras. PTS lyfter i sammanhanget att myndighetens bedömning är att det är samspelet mellan utformningen av det digitala utbudet och individens förutsättningar som avgör hur många som är digitalt inkluderade i samhället och att vi kan höja graden av digital inkludering genom att förbättra utformningen av digitala tjänster och stärka individens förutsättningar. PTS framhåller att det digitala utbudet bör vara tillgängligt och användbart för alla oavsett användningsbehov, egenskaper och funktionsförmåga. Digitala tjänster som är ändamålsenliga och tilltalande motiverar fler till att använda dem. Många aktörer, både offentliga, privata och från civilsamhället behöver samarbeta för att skapa goda förutsättningar för ett digitalt inkluderande samhälle.

I PTS uppdrag att kartlägga vilka insatser och åtgärder som behöver genomföras för att öka den digitala inkluderingen och användningen av digitala tjänster i samhället har myndigheten identifierat ett betydande antal pågående insatser och behov av åtgärder. PTS har även pekat ut fem strategiska områden för att stärka den digitala inkluderingen och användningen av digitala tjänster. PTS framför att det finns ett påtagligt behov av att det svenska samhället växlar upp i sitt ansvarstagande inom digital

inkludering och tydligare främjar ett framväxande digitalt samhälle där alla kan och får vara med. PTS framhåller att det under arbetet med uppdraget har framkommit att avsaknaden av en tydlig nationell samordning är en av de mer betydande utmaningarna för att skapa ett sammanhållet och effektivt arbete inom området. Ett framtida arbete för en ökad digital inkludering och ökad användning av digitala tjänster är omfattande och behöver verka långsiktigt, men utvidgas stegvis. PTS föreslår därför sex prioriterade insatser:

1. Regeringen bör uppdra åt PTS att samordna och, i dialog med berörda aktörer, främja, stödja och följa arbetet för en ökad digital inkludering och ökad användning av digitala tjänster.
2. Regeringen bör tillsätta en utredning om hur olika fysiska platser för stöd kan skapas och användas för en ökad digital kompetens, användning och inkludering.
3. PTS bör få ett utökat ansvar att informera allmänheten om trygghet och säker användning av internet.
4. Regeringen bör uppdra åt Upphandlingsmyndigheten att utveckla stöd för tillgänglighet och användbarhet i offentliga upphandlingar.
5. Regeringen bör uppdra åt Bolagsverket att utreda förutsättningarna för och lämna förslag på insatser som möjliggör digitala företrädeskap för privatpersoner.
6. Regeringen bör uppdra åt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor att ge finansiellt stöd till civilsamhällsorganisationer för att främja digital kompetens.

Digitalidag

Digitalidag är en nationell samverkansplattform som drivs av PTS. Digitalidag arbetar för att öka den digitala inkluderingen i Sverige och motverka att nya kunskapsgap uppstår. Aktörer från privat och offentlig sektor samt civilsamhället samlas där i syfte att inspirera alla människor till att vilja och kunna vara digitalt delaktiga i samhället. Verksamheten bygger på tre ledord: lyssna, samtala och samarbeta. På plattformen framhålls att man genom att bättre förstå olika aktörers perspektiv, behov och visioner skapar ett engagemang och nya vägar till samarbete. Vidare anordnas en årlig och nationell temadag för att mobilisera ett digitalt kunskapslyft i Sverige. Under denna dag genomförs aktiviteter runt om i landet med syftet att inspirera, utbilda och skapa dialog om digitaliseringens betydelse i samhället. Medverkande aktörer deltar på olika sätt för att bidra till en gemensam kraftsamling, där digital inkludering och samhällets digitala utveckling står i fokus.

I mars 2025 öppnade Ring Digitalidag, en telefontjänst hos PTS. Syftet med tjänsten är att erbjuda praktiskt stöd och vägledning till de som hamnat eller riskerar att hamna i ett digitalt utanförskap. Genom telefontjänsten går det exempelvis att få stöd med att börja använda e-post, betala räkningar online, boka vård digitalt eller ringa videosamtal. Människor kan också få personlig vägledning om var de kan få praktisk hjälp i närheten av där de bor.

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för delaktighet ansvarar för att guida samhällets aktörer och främja deras arbete så att fler människor självständigt ska kunna använda de miljöer, produkter och tjänster som erbjuds, inklusive digitala tjänster.

I december 2024 fick Myndigheten för delaktighet i uppdrag att ta fram ett förslag till en ny nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2025.

I myndighetens rapport Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2023 noterades att tillgången till teknik för människor med funktionsnedsättning ökade men fortfarande inte var jämlik. I Statistiska centralbyråns undersökning om levnadsförhållanden från 2023 uppgav 2,5 procent av befolkningen med en funktionsnedsättning att de inte hade råd med en dator under 2022, att jämföra med 1,5 procent av befolkningen utan en funktionsnedsättning. Vidare framgår att personer med funktionsnedsättning använde internet i lägre utsträckning än befolkningen i övrigt, och skillnaderna var större vad gällde användningen än tillgången till internet. År 2022 uppgav 14 procent av befolkningen med funktionsnedsättning att de inte hade använt internet på sin fritid de senaste 12 månaderna. Motsvarande siffra för befolkningen i övrigt var 4 procent. I uppföljningen framförs att offentliga aktörer behöver fortsätta att förbättra den digitala tillgängligheten för webbplatser och mobila applikationer. I uppföljningen anges vidare att om artificiell intelligens (AI) används på rätt sätt kan den öka inkluderingen i samhället av personer med funktionsnedsättning.

Tillgänglighet till offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer

Sverige ska, liksom övriga medlemsstater, övervaka att Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (appar) följs. Sverige ska också rapportera resultatet till EU-kommissionen. Myndigheten för digital förvaltning (Digg) ansvarar för övervakningen. Under 2024 granskades 417 webbplatser och 17 mobila applikationer.

Myndigheters service till enskilda som inte kan eller vill vara digitala

I regeringens skrivelse 2021/22:12 Riksrevisionens rapport om myndigheters service till enskilda som inte kan eller vill vara digitala framhåller regeringen att det är viktigt att myndigheterna har en likvärdig service och tillgänglighet för enskilda, så att dessa kan ta till vara sina intressen i kontakter med myndigheterna. Regeringen framför att det är angeläget att det finns alternativ till digitala kanaler för enskilda som inte kan eller vill vara digitala.

Svar på skriftliga frågor

I sitt svar på en skriftlig fråga (fr. 2024/25:301) den 30 oktober 2024 underströk civilminister Erik Slottner (KD) att digitaliseringen är en samhällsförändring som pågår och påverkar allas vardag. För både individer och samhälle är det viktigt att så många som möjligt kan använda digitala tjänster och vara digitalt inkluderade. Civilministern framförde att digitala tjänster vanligen är mer effektiva än andra tjänster, inte minst då de kan spara tid och pengar jämfört med andra alternativ. I sitt svar konstaterade civilministern samtidigt att även om Sverige ligger långt framme i användningen av digitala tjänster har den digitala omställningen i samhället gjort att det i dag finns risk för ett digitalt utanförskap hos framför allt äldre, personer med vissa funktionsnedsättningar och de som lever i hushåll med låga inkomster. Civilministern betonade vikten av att de digitala klyftorna minskar och att alla ges möjlighet att vara delaktiga i det digitala samhället.

I sitt svar på en skriftlig fråga (fr. 2024/25:584) den 18 december 2024 pekade civilministern på att regeringen hade gett PTS i uppdrag att föreslå insatser för att öka andelen individer som är digitalt inkluderade, dvs. individer som använder digitala tjänster, vilket skulle slutredovisas senast den 21 december 2024. Vidare påminde ministern om att Myndigheten för delaktighet har i uppgift att främja att information och tjänster som tillhandahålls digitalt av den offentliga förvaltningen är tillgängliga för alla oavsett funktionsförmåga. Dessutom ska myndigheten utöva tillsyn enligt lagen om tillgänglighet till digital offentlig service, meddela föreskrifter och genomföra kontinuerlig granskning av tillgängligheten till offentliga webbplatser, digitala tjänster och mobila applikationer. Granskningen för 2022–2024 visar på att få webbplatser har en god tillgänglighet, men att de offentliga webbplatserna i genomsnitt blir bättre år för år när det gäller tillgängligheten och att webbplatser som har återgranskats ett eller flera år senare har blivit bättre, vilket kan tyda på att myndighetens övervakning bidrar till förbättrad tillgänglighet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat förslag om digital delaktighet, senast i betänkande 2023/24:TU16. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå motionsyrkandet med hänvisning till pågående arbetet inom området. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla vikten av att alla ska kunna ta del av digitaliseringens möjligheter, oavsett funktionsförmåga och förutsättningar. Utskottet vill också särskilt betona att rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning i grunden är en demokratifråga. Enligt utskottets mening kan samhällets digitalisering ge många människor en stor

möjlighet att övervinna hinder för att delta aktivt i samhället. Utskottet är dock samtidigt medvetet om att samhällets digitalisering i stället kan utgöra ytterligare ett hinder för ett delaktigt liv. Utskottet ser därför mycket positivt på det som framgår av redovisningen ovan om att den digitala delaktigheten i Sverige är relativt hög i jämförelse med övriga EU samt internationellt. Det utesluter dock inte behovet av att ytterligare främja ökad delaktighet särskilt bland äldre och personer med funktionsnedsättning samt de som lever i hushåll med låga inkomster. Utskottet anser därför att de uppdrag som getts till bl.a. PTS för att minska det digitala utanförskapet och underlätta vardagen för berörda grupper är mycket angelägna. Vidare ser utskottet mycket positivt på det praktiska stöd och den vägledning som plattformen Digitalidag ger till de som hamnat eller riskerar att hamna i ett digitalt utanförskap. Utskottet förutsätter att arbetet med att skapa digital delaktighet fortsätter att ha hög prioritet för regeringen och myndigheterna. Därmed finner utskottet inga skäl för att ta något initiativ med anledning av motionsförslaget utan avstyrker motion 2024/25:2889 (S).

Digitalisering i offentlig verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digitalisering i offentlig verksamhet. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete och framhåller att digitaliseringen är viktig för att öka den offentliga förvaltningens effektivitet och kvalitet.

Jämför reservation 2 (S, MP), 3 (SD) och 4 (C).

Motionerna

I partimotion 2024/25:2955 av Muharrem Demirok (C) yrkande 35 framförs att myndigheter och kommuner behöver stöttas i sitt arbete med att automatisera sina tillståndprocesser. Motionärerna framhåller att Sverige generellt kan bli bättre på digitalisering, automatisering och AI inom den offentliga förvaltningen för att underlätta vardagen för enskilda företagare.

Gunilla Svantorp m.fl. (S) anför i kommittémotion 2024/25:3127 yrkande 9 att Myndigheten för digital förvaltning bör främja offentliga aktörers förmåga att dela och nyttiggöra data. I yrkande 10 efterfrågar motionärerna att man ser över frågan om hur tillgången till data kan öka då det är avgörande för teknikutvecklingen.

I kommittémotion 2024/25:1412 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 16 framför motionärerna att de digitala verktyg som synliggör de ekonomiska konsekvenserna av individuella val, med särskilt fokus på användarvänlighet och integration mellan myndigheter bör vidareutvecklas och förbättras. Detta är enligt motionärerna nödvändigt för att säkerställa att verktygen uppfyller användarnas behov.

I kommittémotion 2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 8 framförs att det är av stor vikt att statliga myndigheter ser till att de är tillgängliga på olika digitala plattformar för att det ska passa så många användare som möjligt.

I kommittémotion 2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) framförs i yrkande 4 att utgångspunkten för offentliga data ska vara att de är öppna. I yrkande 5 anför motionärerna att staten ska ta ledarrollen i arbetet för standarder och skapandet av strukturerade data och API:er i svensk offentlig sektor. I yrkande 7 lyfter motionärerna vikten av en gemensam virtuell infrastruktur där data kan lagras säkert och decentraliserat med möjlighet till tillgång till data från andra myndigheter efter behov.

Rickard Nordin (C) anför i motion 2024/25:1003 att det finns logiska, ekonomiska och miljömässiga skäl att öppna offentliga data via licenser som exempelvis Creative Commons på ett betydligt bättre sätt än vad som görs i dag.

I motion 2024/25:1271 framför Adrian Magnusson (S) att man bör se över möjligheterna att göra det enklare för kommuner och regioner att dela data och information med varandra så att de kan dra större nytta av digitaliseringens fördelar. Motionären anser att det krävs att staten tar ansvar för detta arbete.

Bakgrund

Mål och strategier

Regeringens mål för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är en enklare vardag för medborgare, en öppnare förvaltning som stöder innovation och delaktighet samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten.

År 2017 antog den dåvarande regeringen digitaliseringsstrategin: För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi. D innehåller riktlinjer för det fortsatta arbetet samt följande fem delmål som ska skapa förutsättningar för en fortsättningsvis långsiktig och hållbar digitalisering till nytta för samhällsutvecklingen och näringslivet:

1. D-kompetens: I Sverige ska alla kunna utveckla och använda sin digitala kompetens.
2. D-trygghet: I Sverige ska de bästa förutsättningarna finnas för att alla på ett säkert sätt ska kunna ta del av, ta ansvar för och ha tillit till det digitala samhället.
3. D-innovation: I Sverige ska de bästa förutsättningarna finnas för att digitalt drivna innovationer ska utvecklas, spridas och användas.
4. D-ledning: I Sverige ska relevant, målmedveten och rättssäker effektivisering och kvalitetsutveckling uppnås genom digitalisering.
5. D-infrastruktur: Hela Sverige bör ha tillgång till infrastruktur som medger snabbt bredband och stabila mobila tjänster och som stöder digitaliseringen.

Ungefär 200 initiativ kopplade till delmålen har genomförts. Det handlar bl.a. om satsningar i statens budget, uppdrag till myndigheter samt förslag och beslut om ny lagstiftning.

Av EU:s policyprogram för det digitala decenniet följer att EU har som mål att viktiga offentliga tjänster ska vara fullt ut tillgängliga online och, när så är relevant, att det ska vara möjligt för medborgare och företag i unionen att interagera online med offentliga förvaltningar.

Av budgetpropositionen för 2025 framgår att användningen av offentliga digitala tjänster fortsätter att öka. Andelen användare av digitala tjänster i Sverige har enligt Desi (kommissionens indikatorer inom digital ekonomi och digitalt samhälle) ökat från 93 till 96 procent mellan 2022 och 2024. Andra länder har ökat sin användning mer, vilket förklarar att Sverige fått en något lägre placering än 2022, trots att en hög andel av befolkningen använder sig av digitala tjänster.

Pågående arbete

Digitaliseringsrådet

År 2017 inrättades Digitaliseringsrådet med uppgiften att ge råd och bidra med kunskap för att nå de övergripande målen i digitaliseringspolitiken. Vidare ska Digitaliseringsrådet bidra till bättre samordning av regeringens arbete i allmänna frågor om digitalisering och ett effektivt genomförande och utveckling av regeringens strategiska digitaliseringsarbete. Rådets uppdrag är tidsbegränsat till den 31 december 2026. Under 2019 och 2020 utvärderade Statskontoret, på regeringens uppdrag, Digitaliseringsrådet och presenterade rapporten *Fortsatta former för digitaliseringspolitiken* (2020:3). Statskontoret bedömde att Digitaliseringsrådet har förbättrat regeringens förutsättningar att genomföra och utveckla digitaliseringspolitiken.

Myndigheten för digital förvaltning

Den 1 september 2018 inrättades Myndigheten för digitalförvaltning, Digg, som har till uppgift att stödja, samordna och följa upp digitaliseringen inom den offentliga förvaltningen. Enligt förordningen (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digitalförvaltning ska myndigheten samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig. Med den offentliga förvaltningen avses i sammanhanget kommuner, regioner och statliga myndigheter med vissa undantag. Myndigheten ansvarar vidare för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen. Myndigheten ska också särskilt bistå regeringen med underlag för den offentliga förvaltningen och samhällets digitalisering. I detta ingår att följa upp, analysera och beskriva utvecklingen på området.

Särskilt om data

EU:s direktiv om öppna data från 2019 syftar till att öka takten och kvaliteten på den offentliga sektorns tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande, för att främja innovation och transparens. Direktivet inkluderar även offentliga företag och forskningsdata. I en genomförandeförordning till direktivet listas kategorier och datamängder som anses vara särskilt värdefulla och som ska uppfylla särskilda krav, t.ex. när det gäller maskinläsbarhet och avgiftsfrihet.

Direktivet om öppna data är implementerat i svensk rätt genom lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data. Lagen syftar till att öka mängden öppna data från den offentliga sektorn. Digg ansvarar för den nationella förteckningen över datamängder (Sveriges dataportal) och det finns enligt lagen en skyldighet för offentliga aktörer att lämna beskrivningar av sina datamängder till Digg.

I oktober 2021 tog den dåvarande regeringen ett beslut om en svensk datastrategi, *Data – en underutnyttjad resurs för Sverige: En strategi för ökad tillgång av data för bl.a. artificiell intelligens och digital innovation*. I strategin konstaterade regeringen att god tillgång till data var en allt viktigare förutsättning för innovation, hållbar tillväxt och minskad resursåtgång. Regeringen menade att utvecklingen mot allt större dataflöden hade skett gradvis genom ökad digitalisering av processer, nya digitala tjänster och spridning av mobila enheter och sensorer som alla genererade ett kontinuerligt flöde av data. Detta hade successivt ökat tillgången till data, och efter en gradvis ökning höll ett paradigmskifte på att ske. Enligt regeringen innebar detta att data gick från att vara en del av stödverksamheten till att inta en central roll i kärnverksamheten. Tillgång till data utgjorde därför en drivkraft inte bara för utvecklingen inom viktiga samhällsområden som hälsa, tillverkning och hållbarhet utan även för utvecklingen av hela världsekonomin. Regeringen underströk att data hade blivit en strategisk resurs för utveckling och digital innovation t.ex. för utveckling av AI, och därför hade kallats bränslet för den digitala ekonomin. Enligt regeringen gav den ökade medvetenheten om värdet av data goda förutsättningar för en politik som skulle stärka Sveriges konkurrenskraft genom att bättre utnyttja digitala datatillgångar. Tio myndigheter fick inom ramen för strategin i uppdrag att utveckla förutsättningarna för tillgängliggörande av data och digital information om utbildning och arbetsmarknad samt att etablera former för förvaltning av en sammanhållen datainfrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande. Målet med de insatser som ingick i uppdraget var att stärka förutsättningarna för myndigheter och andra aktörer att skapa och tillhandahålla digitala tjänster som skulle stärka individers ställning på arbetsmarknaden samtidigt som den privata och offentliga sektorns kompetensbehov skulle tillgodoses.

EU-kommissionen presenterade i februari 2020 en datastrategi för EU som innehöll förslag till åtgärder som syftade till att göra EU till den mest attraktiva, säkraste, mest dynamiska och mest snabbväxande datadrivna ekonomin i världen.

Under 2022 trädde också lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgänglighetsförordning i kraft. EU:s dataförvaltningsförordning började tillämpas den 23 september 2023 och är den första EU-förordning som har sin grund i EU:s datastrategi. Förordningen syftar till att förbättra villkoren för datadelning på den inre marknaden genom att skapa en harmoniserad ram för utbyte av data och föreskriva vissa grundläggande krav på dataförvaltning, med särskild omsorg om att underlätta samarbetet mellan medlemsstaterna.

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2025 att i OECD:s ranking OURdata Index för 2023, som mäter tillgången till data, placerade sig Sverige på plats 9 av 36, vilket var en uppgång från plats 32 vid förra mätningen 2019. Sveriges dataportal är en gemensam plattform för att göra data till en strategisk resurs för att hantera samhällsutmaningar och innovation. Mängden data på dataportal.se har ökat kraftigt till stor del tack vare att Statistiska centralbyrån börjat tillgängliggöra data via portalen.

Särskilt om API:er

Ett applikationsprogrammeringsgränssnitt (application programming interface, API) är en uppsättning definitioner och protokoll för att bygga och integrera applikationsprogramvaror. Utvecklingen av API:er är en central fråga för att den offentliga sektorn ska kunna bidra till utvecklingen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur som främjar innovation och bred samhällsnytta genom bättre förutsättningar för en effektiv datadelning och dataanvändning. Att använda vedertagna, gemensamma, väl beskrivna standarder underlättar både för verksamheter som ska producera API:er och för konsumenterna som ska använda dem. För att främja detta har ett arbete påbörjats med att ta fram olika stöd för API-hantering. Sveriges dataportal är en nationell, förvaltningsgemensam infrastruktur för datamängder, tjänster, specifikationer och begrepp. Till den förvaltningsgemensamma infrastrukturen kopplas nu också rekommendationer och vägledningar för API-hantering i form av Utvecklarportalerna. En API-profil har sedermera tagits fram i ett samarbete mellan Digg, Bolagsverket, Arbetsförmedlingen, Lantmäteriet och E-hälsomyndigheten som en rekommendation till offentliga organisationer.

Sveriges digitala infrastruktur

För att data ska kunna hanteras och utbytas mellan aktörer på ett säkert och effektivt sätt behöver både gemensamma överenskommelser och tekniska komponenter utvecklas. Ena är namnet på den digitala infrastruktur som tolv myndigheter utvecklar tillsammans för att information ska kunna utbytas på ett säkert och effektivt sätt. Arbetet samordnas och leds av Digg. Lösningar för legitimering, meddelanden och ombudshantering är alla exempel på delar som ingår i Ena. Syftet är bl.a. att det ska bli billigare och effektivare att utveckla digitala tjänster och att de dessutom ska kunna utvecklas snabbare och fungera över landsgränser. Inom offentlig förvaltning kommer ledtider att

kunna förkortas och överblicken bli bättre samtidigt som tryggheten ökar för medborgarna.

I februari 2025 överlämnade Digg en rapport om hur Sveriges digitala infrastruktur kan utvecklas för att göra det enklare för medborgare och företag att använda offentliga tjänster. Rapporten visar hur myndigheter kan samarbeta och dela information på ett säkert och effektivt sätt. Detta kan medföra att handläggningstider förkortas, byråkratin minskar och göra e-tjänster blir mer tillgängliga.

Rapporten innehåller en färdplan för Ena fram till 2030, kopplad till EU:s program för det digitala årtiondet. Färdplanen beskriver hur fler digitala tjänster kan samlas på en plats och nås genom en gemensam digital ingång, hur anslutningen till Ena kan förenklas och hur digitaliseringen kan stärka totalförsvaret. I rapporten identifieras även processer inom offentlig verksamhet som kan effektiviseras genom automatisering, AI och bättre datadelning. Arbetet ska bidra till långsiktiga besparingar för staten.

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionen granskade 2023 om statens insatser för att utveckla myndigheternas digitala tjänster riktade till privatpersoner hade varit tillräckligt effektiva. Granskningen avgränsades till digitala tjänster som syftade till att anmäla eller ansöka om någonting, och som därmed ledde till ett ärende hos myndigheten. Riksrevisionen konstaterade att det i flera olika statliga utredningar hade lyfts fram att existerande regelverk försvårade eller direkt hindrade uppfyllandet av de högt uppsatta målen för digitaliseringspolitiken. Riksrevisionen konstaterade också att Digg hade fått ett stort antal nya uppdrag i regleringsbrev och genom regeringsbeslut under sin första tid. Enligt Riksrevisionens bedömning visade uppdragens skilda karaktär att regeringens syn på vilken typ av myndighet som Digg skulle vara inte var helt konsekvent. Riksrevisionen ansåg att det fanns en ottydlighet kring vad Ena skulle innehålla och att Digg saknade verktyg för att få myndigheter att ansluta sig till Ena. Vidare ansåg Riksrevisionen att leveranserna från Ena av tjänster riktade till privatpersoner dittills hade varit få, liksom leveranserna av andra delar av Ena. Riksrevisionen bedömde att såväl styrningen som finansieringen av Ena hade varit ryckig, med många regeringsuppdrag som hade avlöst varandra. Riksrevisionen lämnade följande rekommendationer till regeringen:

- Intensifiera arbetet med att undanröja rättsliga hinder för att utveckla digitala tjänster.
- Klargör den roll som Digg ska ha och säkerställ att styrningen ligger i linje med rollen.
- Förtydliga regeringens förväntningar på myndighetens arbete med tillsyn och främjande inom digital tillgänglighet, styr myndigheten främst genom instruktion och mindre genom regeringsuppdrag och överväg att ge myndigheten föreskriftsrätt inom ramen för Ena.

I skrivelse 2023/24:7 Riksrevisionens rapport om digitala tjänster till privatpersoner framhöll regeringen bl.a. att det var viktigt att förbättra de rättsliga förutsättningarna för att till fullo nyttja digitaliseringens möjligheter. Regeringen pekade på att den arbetade aktivt med att förbättra förutsättningarna för informationsutbyte mellan myndigheter.

Generativ AI inom offentlig förvaltning

I juli 2024 fick Digg och Integritetsskyddsmyndigheten i uppdrag av regeringen att ta fram vägledande riktlinjer för att främja användningen av generativ AI inom offentlig förvaltning. Uppdraget redovisades i januari 2025. I redovisningen framställs att generativ AI kan användas för att ta vara på potentialen med AI för behov i förvaltningens verksamheter, exempelvis till effektivisering och bättre kvalitet där tekniken möjliggör snabbare och bättre resultat än människan kan producera. Det krävs dock stor medvetenhet om gällande regelverk, risker och det ansvar användningen innebär, i synnerhet när känsliga data hanteras. Digg har också, enligt uppdraget, genomfört kompetenshöjande insatser för att öka kunskapen om AI i offentlig förvaltning, särskilt riktat till små offentliga organisationer. Det har bl.a. resulterat i webbsända och inspelade webinarium om AI och offentlig sektor, som är tillgängliga även efter uppdragets slut. Även om riktlinjerna endast avser generativ AI är de också ett bra underlag för dem som befinner sig i början av sin AI-resa eller för dem som behöver fördjupa sina kunskaper om AI och dess tillämpning i offentlig förvaltning.

Översyn av digitaliseringspolitiken

Regeringen har aviserat att den kommer att påbörja en översyn av digitaliseringspolitiken och ta fram en ny digitaliseringsstrategi som ska utveckla politiken inom exempelvis offentlig förvaltning och konnektivitet. Som ett bidrag till det arbetet har Digitaliseringsrådet bjudit in till workshoppar för att samla kunskap och inspel. Syftet med workshopparna är att bidra till att utveckla digitaliseringspolitiken med sikte på 2030, och resultaten från workshopparna kommer att utgöra underlag för det pågående arbetet med att ta fram en ny digitaliseringsstrategi.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat frågan om digitalisering i offentlig verksamhet, senast i betänkande 2022/23:TU12. Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena med hänvisning till pågående beredningsarbete. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att digitaliseringen är viktig för att öka den offentliga förvaltningens effektivitet och kvalitet, för att ge bättre service till medborgarna samt för att stödja utveckling och förmåga till innovation.

Utskottet vill lyfta fram att det av regeringens redovisning med anledning av färdplanen för EU:s digitala decennium framgår att Sverige presterar väl på nationell nivå när det gäller EU:s mål om att tillgängliggöra viktiga offentliga tjänster online. Det framgår samtidigt att det också finns utmaningar bl.a. när det gäller myndighetsöverskridande tjänster. Utskottet kan dock i sammanhanget konstatera att det pågår ett angeläget arbete med att förbättra förutsättningarna för informationsutbyte mellan myndigheter, vilket är en förutsättning för en fortsatt utveckling av mer individanpassade digitala tjänster. Utskottet välkomnar också det arbete som pågår för att främja användningen av generativ AI i offentlig verksamhet.

Data är en strategisk resurs med stora möjligheter att bidra till en rad olika positiva värden för samhället. En god tillgång till data är också en allt viktigare förutsättning för utveckling och innovation inom många områden. Utskottet ser därför mycket positivt på de olika initiativ som tagits på området såväl i Sverige som inom EU. Utskottet vill också framhålla att det delar den uppfattning som regeringen framför i budgetpropositionen för 2025 om att tillgång till data och förmåga att dela data blir allt viktigare för bl.a. konkurrenskraft. Utskottet vill därför lyfta fram Sveriges dataportal som är en gemensam plattform för att göra data till en strategisk resurs för att hantera samhällsutmaningar och innovation.

Sammanfattningsvis delar utskottet uppfattningen som flera motionärer framför om att data är viktigt för innovation och teknikutveckling samt att det är viktigt att offentliga aktörer på ett rättssäkert sätt har förmåga att dela och nyttiggöra data. Mot bakgrund av pågående arbete både i Sverige och inom EU anser dock inte utskottet att det finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionsförslagen. Motionerna 2024/25:1003 (C), 2024/25:1271 (S), 2024/25:1412 (SD) yrkande 16, 2024/25:1454 (SD) yrkande 8, 2024/25:2952 (C) yrkandena 4, 5 och 7, 2024/25:2955 (C) yrkande 35 och 2024/25:3127 (S) yrkandena 9 och 10 avstyrks därmed.

Digital autentisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digital autentisering. Utskottet hänvisar till pågående arbete och framhåller betydelsen av digital autentisering för människors och samhällets digitala säkerhet.

Jämför reservation 5 (S), 6 (V), 7 (C) och 8 (MP).

Motionerna

Gunilla Svantorp m.fl. (S) anför i kommittémotion 2024/25:3127 yrkande 13 att man behöver se över tillgången till digitala betaltjänster för att säkerställa att inte grupper exkluderas. I yrkande 14 anför motionärerna att staten bör ta nästa steg för att införa ett statligt nationellt övergripande elektroniskt identifieringssystem.

I kommittémotion 2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 15 framförs man bör utreda gode mäns möjlighet att använda e-legitimation för de personer de har förvalterskap. Motionärerna pekar på att alla de som inte får skaffa e-legitimation uteslås från de digitala tjänster som myndigheter i Sverige i dag erbjuder.

I kommittémotion 2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 11 framför motionärerna att staten behöver se till att det finns ett digitalt id som är funktionellt och tillgängligt men inte konkurrerar ut privata aktörer.

I motion 2024/25:1270 anför Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S) att det bör ses över hur man i Sverige kan ha en e-legitimation som är säker och som står under mer statlig kontroll än i dag. Motionärerna framhåller betydelsen av att ha en e-legitimation som är robust och säker även i tider av kris och oro och som klarar de säkerhetskrav som EU ställer.

Erik Hellsborn (SD) lyfter i motion 2024/25:326 fram behovet av att låta gode män skapa ett mobilt bank-id för de personer som de ansvarar för. Motionären påtalar att det faktum att gode män inte har rätt att göra detta i dag medför bekymmer för personer som till följd av en intellektuell funktionsnedsättning inte klarar av att göra det på egen hand.

I motion 2024/25:250 av Kjell-Arne Ottosson (KD) efterfrågas en gemensam e-legitimation för Norden. Motionären framför att detta skulle innebära att en medborgare i ett nordiskt land kan använda sin nationella e-legitimation för att få tillgång till digitala tjänster i andra nordiska länder, vilket skulle främja rörlighet och integration i regionen.

Katarina Luhr m.fl. (MP) framför i motion 2024/25:813 yrkande 1 att det bör införas en statlig digital infrastruktur. Motionärerna pekar på att det förändrade säkerhetspolitiska läget, ett växande digitalt utanförskap och nya krav från EU gör frågan om en statlig e-legitimation mycket aktuell. I

yrkande 2 anför motionärerna att alternativa lösningar behöver säkerställas för de som saknar bank-id eller annan digital e-legitimation. Motionärerna pekar bl.a. på vikten av att komma åt viktiga funktioner som vård, läkemedel och myndighetskontakter.

Malin Danielsson (L) framför i motion 2024/25:988 att det behöver säkerställas att personer med funktionsnedsättning har möjlighet att använda digitala betalningslösningar. Motionären anser att de tekniska lösningarna för att alla med en funktionsnedsättning själva, eller med hjälp av god man eller personlig assistent, ska kunna använda digitalt bank-id eller annan e-legitimation finns.

Gällande rätt

Den 1 januari 2024 trädde lagen (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post i kraft. Genom auktorisationssystem kan offentliga aktörer skaffa tjänster för elektronisk identifiering och digital post. Syftet med auktorisationssystem är att ge alla utförare av offentligt finansierad verksamhet möjlighet att erbjuda digitala tjänster på lika villkor. Digg ansvarar för att inrätta auktorisationssystem som leverantörer och offentliga aktörer kan ansluta sig till.

Inom EU har Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG (e-IDAS-förordningen) tagits fram i syfte att skapa ett förutsägbart regelverk. Dess främsta mål var att skapa förtroende för elektroniska transaktioner över gränserna och samtidigt öka onlinetjänsters och e-handelsplattformars effektivitet. Förordningen är särskilt inriktad på elektronisk identifiering (e-id) och tillhandahållare av betrodda tjänster som syftar till att undanröja befintliga hinder för sömlös användning av betrodda tjänster och e-id-användning i EU:s medlemsstater. Rutinerna för identifiering och underskrifter i samband med användning av digitala tjänster bör fungera på ett enkelt sätt för användaren, oavsett om han eller hon befinner sig i Sverige eller i något annat land. Utgångspunkten, enligt e-IDAS-förordningen, är att e-legitimationer på den högsta tillitsnivån bör utfärdas vid en statlig myndighet. En e-legitimation på den högsta nivån kan användas för växling till en annan e-legitimation på samma nivå eller en e-legitimation på en lägre nivå. För att en e-legitimation ska kunna användas behövs en bakomliggande digital infrastruktur mot vilken e-legitimationen kan verifieras.

Bakgrund

E-legitimationer i Sverige

Det finns tre etablerade e-legitimationer som privatpersoner kan skaffa i Sverige: Bank-id (som ges ut av bankerna och som kan användas av bankkunder med ett svenskt personnummer), Freja e-id Plus (som ges ut av

Freja e-id Group AB) och AB Svenska Pass (som ges ut av Skatteverket). Alla dessa tre e-legitimationer har fått kvalitetsmärket Svensk e-legitimation som visar att de har granskats och godkänts av staten genom Digg.

Enligt rapporten Svenskarna och internet 2024 använder nästan hela befolkningen – 93 procent – e-legitimation 2024, och andelen användare hade varken ökat eller minskat sedan 2023. Mobilt Bank-id är den dominerande tjänsten på marknaden som 92 procent av svenskarna använder sig av. Det är endast 1 procent av de som är 18–64 år som inte har en e-legitimation jämfört med 25 procent bland de som är i pensionsåldern. Skillnaden är dock stor mellan yngre och äldre pensionärer. Bland yngre pensionärer som är 65–75 år saknar 9 procent en e-legitimation, jämfört med 44 procent bland de som är över 75 år.

Digitaliseringsstrategin

I digitaliseringsstrategin anges att en stor andel av Sveriges befolkning i dag har en e-legitimation, men det är enligt strategin viktigt att alla som behöver det kan få tillgång till enkla och säkra e-legitimationer. Det offentliga måste enligt digitaliseringsstrategin säkerställa att lösningarna uppfyller högt ställda krav på säkerhet och användbarhet och att nödvändig samordning mellan inblandade aktörer sker.

Pågående arbete

e-IDAS-förordningen

I december 2022, tillsatte regeringen en särskild utredare (dir. 2022:142) med uppgift att utreda och lämna förslag på hur e-legitimationer skulle kunna utfärdas på högsta tillitsnivå. Utredaren skulle också se över behovet av anpassningar som följer av den reviderade e-IDAS-förordningen. Syftet var att stärka samhällets säkerhet och robusthet, motverka bedrägerier och underlätta för att fler skulle kunna få tillgång till en e-legitimation. Utredningen lämnade sitt betänkande En säker och tillgänglig statlig e-legitimation (2023:61) i oktober 2023. I redovisningen föreslog bl.a. att Digg utfärda en e-legitimation och att antingen Polismyndigheten eller Skatteverket skulle utföra grundidentifieringen. Utredningen har förordat Polismyndigheten. Utredningen föreslog även att den statliga e-legitimationen skulle tillhandahållas efter ansökan till den som, vid personlig inställelse hos en identitetskontrollerande myndighet, hade styrkt sin identitet och som antingen fyllt eller under kalenderåret fylla minst nio år. Sökanden skulle ha ett svenskt personnummer eller ha tilldelats ett samordningsnummer för personer med styrkt identitet. Utredningens förslag är för närvarande föremål för remissbehandling.

I regleringsbrevet för 2024 fick Digg i uppdrag att utveckla en statlig e-legitimation på hög tillitsnivå i enlighet med gällande EU-reglering. Den nya e-legitimationen ska uppfylla EU:s krav på den högsta tillitsnivån. Projektet

startade den 1 januari 2024 och bygger på de förslag som Digg tidigare lämnat till regeringen. Ansvar för att utveckla en statlig e-legitimation har därefter överförs till Polismyndigheten. Regeringen har framhållit att det finns skäl för ett sammanhållet myndighetsansvar där samma myndighet hanterar både grundidentifieringen och utfärdandet av den statliga e-legitimationen. Den statliga e-legitimationen är en del av regeringens arbete för att öka säkerheten men också för att bekämpa organiserad brottslighet. Att säkerställa tillförlitliga identiteter är också ett av målen i regeringens nationella strategi mot organiserad brottslighet. Enligt uppdragsbeskrivningen ska Polismyndigheten löpande informera Regeringskansliet om hur arbetet går och redovisa uppdraget senast den 2 november 2026.

Staten och betalningarna

Betalningsutredningen har i betänkandet Staten och betalningarna (SOU 2023:16) sett över statens roll på betalningsmarknaden bl.a. utifrån förändringarna på betalningsmarknaderna till följd av teknisk utveckling och digitalisering. I betänkandet konstateras att när en allt större del av betalningssystemet är digitalt ökar vikten av digital säkerhet och driftssäkerhet. Utredningen bedömer att det finns ett behov av en statlig garanti för att i fredstida krissituationer och vid höjd beredskap möjliggöra digitala betalningar offline, dvs. när elektroniska kommunikationer inte fungerar, vid köp av livsnödvändiga varor. Möjligheter att göra betalningar offline stärker enligt utredningen redundansen i betalningsekosystemet och bidrar därmed till en stärkt civil beredskap. Betänkandet överlämnades till regeringen den 31 mars 2023 och bereds inom Regeringskansliet.

Gode män och förvaltare

I betänkandet Gode män och förvaltare – en översyn (SOU 2021:36) lämnas bl.a. förslag som syftar till att underlätta användningen av digitala tjänster för personer med god man eller förvaltare. Betänkandet har remitterats och arbetet med att analysera förslagen och remissvaren pågår för närvarande inom Regeringskansliet.

Interpellationssvar

Civilminister Erik Slottnér (KD) framhöll i en interpellationsdebatt (ip. 2023/24:431) den 13 februari 2024 att den ökade digitaliseringen gör det allt svårare att klara sig i samhället utan tillgång till en e-legitimation. Det är därför viktigt att så många som möjligt ges möjlighet att skaffa en säker e-legitimation. Statsrådet konstaterade att en e-legitimation i princip är helt nödvändig för att få tillgång till viktiga digitala tjänster och samhällsfunktioner, t.ex. för att hantera bankärenden, eller för att ha kontakt med det offentliga. Vidare framförde statsrådet att e-legitimationer även utgör en samhällsviktig infrastruktur som behöver fungera också om samhället utsätts

för en stor påfrestning och ytterst även i krig. Störningar i e-legitimations-system kan snabbt få kännbara effekter för näringsliv, banker och den offentliga sektorn och inte minst för enskilda även under i övrigt normala förhållanden. Statsrådet påminde om att regeringen hade tillsatt utredningen Säker och tillgänglig digital identitet som i slutet av oktober 2023 lämnade sitt betänkande.

Utredningens förslag och remissutfallet bereds vidare inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat frågor om digital autentisering, senast i betänkande 2023/24:TU16. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå motionsyrkandena med hänvisning till pågående arbete. Riksdagen beslutade i linje med utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att användningen av e-legitimation har ökat markant under de senaste åren. I takt med att digitala tjänster fyller en alltmer central funktion i såväl offentlig som privat service ökar människors behov av att kunna styrka sin identitet och behörighet digitalt för att kunna nyttja dem. Utskottet vill därför liksom tidigare år understryka att frågan om digital autentisering är av samhällskritisk betydelse. Säkra och tillförlitliga elektroniska legitimationstjänster som är enkla att använda är också av stor vikt, inte minst för personer med funktionsnedsättning. Enligt utskottets mening kan en statlig e-legitimation bidra till samhällets säkerhet och robusthet, motverka bedrägerier och underlätta digital inkludering. Utskottet välkomnar därför det utrednings- och beredningsarbete som pågår för att utforma och tillhandahålla statliga e-legitimationer på högsta tillitsnivå.

Utskottet vill också särskilt framhålla att när det gäller personer med gode män och förvaltare så handlar det om att skydda några av de allra mest utsatta människorna i vårt samhälle och det är därför viktigt att regleringen lever upp till högt uppställda krav. Utskottet anser inte att det bör föregripa det beredningsarbete som pågår inom Regeringskansliet på området.

Utskottet vill avslutningsvis framhålla betydelsen av digital autentisering för människors och samhällets digitala säkerhet. Mot bakgrund av det pågående arbetet både i Sverige och inom EU avstyrker utskottet motionerna 2024/25:195 (V) yrkande 15, 2024/25:250 (KD), 2024/25:326 (SD), 2024/25:813 (MP) yrkandena 1 och 2, 2024/25:988 (L), 2024/25:1270 (S), 2024/25:2952 (C) yrkande 11 och 2024/25:3127 (S) yrkandena 13 och 14.

Artificiell intelligens

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om AI. Utskottet framhåller att det kommer att följa utvecklingen av AI mycket noga och välkomnar det omfattande arbete som pågår inom Regeringskansliet, myndigheter och branschen för att bidra till nyttan med AI och till att balansera dess risker.

Jämför reservation 9 (S), 10 (SD), 11 (V, MP) och 12 (C) samt särskilt yttrande 1 (SD).

Motionerna

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 12 framförs att AI-kommissionens uppdrag måste genomföras med hänsyn till personlig integritet och säkerhet samt risker för samhället. Motionärerna pekar på att hänvisningar till vikten av att värna personlig integritet och säkerhet helt saknas i AI-kommissionens uppdrag.

I kommittémotion 2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 68 framförs att regeringen bör initiera en analys av AI:s inverkan, hur tekniken bäst kan användas till gagn för samhällsutvecklingen och vilka eventuella utmaningar som kan följa. Motionärerna lyfter bl.a. fram att för ett högteknologiskt industriland som Sverige finns det goda möjligheter att ligga i framkant.

I kommittémotion 2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 100 efterfrågas ett uppdrag till berörd myndighet så att EU:s kommande krav på märkning av AI-genererat innehåll kan implementeras utan dröjsmål. Motionärerna framhåller att det krävs en punktbevakning av införandet av reglerna för att minska risken för förseningar eller slarv från de stora plattformarna för sociala medier.

Gunilla Svantorp m.fl. (S) framför i kommittémotion 2024/25:3127 yrkande 3 att staten behöver se till att undanröja hinder för utveckling och implementering av lösningar till följd av kompetensbrist, resursbrist och oklarheter när det gäller tolkningar av EU-direktiv och lagar. Motionärerna pekar på att nyss nämnda frågor har bidragit till hinder hos myndigheter för ett antal AI-projekt. I yrkande 11 efterfrågar motionärerna en uppdatering av AI-strategin där perspektiven klass och rättvisa finns med. I yrkande 12 anser motionärerna att möjligheten till utbildning inom AI och möjligheten till omställning när arbetsuppgifter förändras bör ses över.

I kommittémotion 2024/25:1424 framför Thomas Morell m.fl. (SD) bl.a. att en utgångspunkt när det gäller AI är en tillförlitlig, konkurrenskraftig och hållbar svensk AI-politik. Motionärerna framhåller att risknivån i teknikens tillämpning inte får vara så hög att grundläggande värderingar, rättigheter och friheter hotas, och samtidigt får inte en genomtänkt AI-politik försämr

näringslivets konkurrenskraft. Motionärerna efterfrågar därmed i yrkande 1 att Sverige ska agera för att utarbeta en nationell AI-plan. I yrkande 2 anför motionärerna att myndigheter bör verka främjande när det gäller artificiell intelligens. I yrkande 3 understryker motionärerna att myndigheter ska hantera risker med artificiell intelligens. I yrkande 4 framhåller motionärerna att Sverige bör arbeta för en konkurrenskraftig och teknikneutral AI-politik inom EU. Motionärerna anför i yrkande 5 att Sverige bör främja internationellt samarbete inom normgivning och brottsbekämpning för att möta hot förknippade med AI. I yrkande 6 understryker motionärerna vikten av att motverka tillämpning av AI för brottsliga ändamål. I yrkande 7 anför motionärerna att det ska regleras i lag i vilken utsträckning AI får kommunicera med människor utan att informera mottagaren om att det är AI. I yrkande 8 efterfrågar motionärerna en utredning för att fastställa vem som bär ansvaret när AI orsakar skada för individer eller juridiska personer. I yrkande 9 anför motionärerna att allmänhetens medvetande om AI och cyberresiliens behöver stärkas. I yrkande 11 framhåller motionärerna slutligen att man bör utreda lagstiftning som berör tjänster där automatiserat beslutsfattande ingår.

I kommittémotion 2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 16 efterfrågas statliga initiativ för att främja utvecklingen av artificiell intelligens.

I motion 2024/25:768 av Peder Björk och Anna-Bel Strömberg (båda S) yrkande 2 anför motionärerna att kommuners och regioners förutsättningar för att använda sig av AI bör utredas. Motionärerna pekar på att resurserna i regioner och kommuner är mycket ansträngda och att det behöver ses över på vilket sätt staten kan stötta dem när det gäller bl.a. infrastruktur för AI.

Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S) framhåller i motion 2024/25:942 yrkande 1 behovet av att utveckla regler, standarder, normer och etiska principer i syfte att vägleda etisk och hållbar AI och användning av AI. Motionerna anför att det är viktigt för att vi ska kunna ta tillvara den nya teknikens möjligheter och beivra dess avigsidor. I yrkande 2 lyfter motionärerna fram behovet av en bred utbildningsinsats som redan initialt säkrar att det blir en jämlik utveckling bland Sveriges befolkning.

Dzenan Cisijs (S) lyfter i motion 2024/25:1261 fram betydelsen av att utreda hur man kan etablera en centraliserad och statligt finansierad AI-infrastruktur som erbjuds som verktyg till kommuner och regioner. Motionären framhåller att en sådan AI-infrastruktur skulle skapa en rättvisare och mer inkluderande offentlig förvaltning.

Joakim Järrebring m.fl. (S) framhåller i motion 2024/25:2457 betydelsen av AI:s roll i den digitala och gröna omställningen i Västsverige.

I motion 2024/25:1236 anför Susanne Nordström och Marie Nicholson (båda M) att det är viktigt att stärka det nordiska samarbetet inom AI och att säkerställa konkurrenskraft inom flera områden när det gäller AI-utveckling. Motionärerna förklarar att ett starkare samarbete mellan de nordiska länderna kan leda till snabbare och mer framgångsrika implementeringar av AI-

teknologi inom både offentlig och privat sektor, vilket i sin tur stärker hela regionens konkurrenskraft på den globala marknaden.

I motion 2024/25:1282 pekar Susanne Nordström m.fl. (M) på att den svenska nationella AI-strategin behöver uppdateras för att få ytterligare bredd och djup samt för att ta hänsyn till utveckling och kunskapsuppbyggnad inom behov och tillstånd i Sverige. Motionärerna framhåller att en uppdatering av den nationella AI-strategin kan säkerställa att Sverige står starkt på den internationella scenen, samtidigt som innovation främjas, nya jobb skapas och den offentliga sektorn effektiviseras.

I motion 2024/25:3021 av Helena Gellerman och Camilla Mårtensson (båda L) föreslås en hemchattreform för att öka människors AI-kunskap, skapa en AI-kultur i Sverige och därigenom stimulera innovation och tillväxt. Motionärerna pekar bl.a. på att det blir mer sannolikt att människor tar till sig teknologin och använder den för att lösa problem i både privatlivet och arbetslivet om AI görs till en del av vardagen blir.

Bakgrund

Artificiell intelligens

Artificiell intelligens kan kortfattat och enklast beskrivas som en maskins förmåga att visa människoliknande drag, t.ex. att resonera, planera och utföra vissa typer av uppgifter. AI-system är alltså system som är utformade för att utföra uppgifter som normalt kräver mänsklig intelligens. AI-system kan användas i allt från uppgifter såsom röstigenkänning och bildigenkänning, till mer komplexa uppgifter som att lösa problem, fatta beslut och lära sig från erfarenheter. De allra flesta AI-system är beroende av tillgång på bra data för att fungera väl. Ju mer relevanta och mångsidiga data ett AI-system har tillgång till, desto bättre brukar det kunna generalisera och utföra uppgifter.

Nationell inriktning för AI

Den dåvarande regeringen tog 2018 fram en nationell inriktning för AI. I inriktningsdokumentet konstaterades att AI hade potential att bidra med betydande nytta inom en mängd områden genom ökad ekonomisk tillväxt såväl som lösningar på miljömässiga och sociala samhällsutmaningar. Regeringen pekade på att det redan då fanns exempel på att AI kunde bidra till att bättre identifiera sjukdomar, minska energianvändningen, reducera trafikolyckor, skapa nya tjänster, effektivisera industriell produktion, utveckla nya läkemedel och förkorta handläggningstider. För att AI skulle kunna bidra på bästa sätt till starkt svensk konkurrenskraft och bättre välfärd måste rätt förutsättningar finnas i landet. Regeringen pekade samtidigt på att det fanns utmaningar förknippade med AI som det var av viktigt för Sverige att hantera. AI kommer att påverka hur människor arbetar när vissa arbetsuppgifter kan automatiseras och nya arbetsuppgifter växer fram. Det kan finnas oönskade eller oförutsedda konsekvenser av att använda AI som följd av vinklade eller

manipulerade data, bristande transparens, missbruk eller fientlig användning. Det kan leda till diskriminering, minskad tillit, ekonomisk skada och påverkan på demokratins funktionssätt. Regeringen ansåg därför att det var viktigt att Sverige arbetade proaktivt med de frågor som AI aktualiserar redan då.

Det nationella AI-uppdraget

Under 2019 publicerade Digg rapporten Främja den offentliga förvaltningens förmåga att använda AI, i vilken den potentiella nyttan av AI inom offentlig sektor beräknades till 140 miljarder kronor årligen. Mot bakgrund av rapporten och för att de kunskaper, lösningar och verktyg som dittills utvecklats inom offentlig sektor skulle komma fler till gagn gav regeringen Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Digg och Skatteverket i uppdrag att stödja offentlig förvaltnings förmåga att främja AI för att stärka Sveriges välfärd och konkurrenskraft. Uppdraget redovisades den 20 januari 2023 och resulterade bl.a. i en guide för förvaltningar för att ta fram AI-stödda tjänster, två AI-byggblock (en översättnings- och en transkriberingstjänst) och ett policylabb med syftet att undersöka hur europeiska AI-förordningen som nu har trätt i kraft skulle kunna påverka AI-arbetet i praktiken.

Svenskarna och internet

I rapporten Svenskarna och AI 2024 framhålls att användningen av AI utvecklades snabbt då rapporten skrevs. Internetstiftelsen hade bl.a. gjort en undersökning av de mest använda AI-verktygen i Sverige, med följande resultat:

- 29 procent av svenskarna hade använt Chat GPT.
- 7 procent av svenskarna hade använt Snapchats AI-verktyg My AI.
- 4 procent av svenskarna hade använt DALL-E.
- 2 procent av svenskarna hade använt Bard.
- 2 procent av svenskarna hade använt Midjourney.
- 5 procent av svenskarna hade använt andra AI-verktyg.

I rapporten angavs att bland vuxna i Sverige var det de yngre som använde AI-verktyg i högst utsträckning. Bland vuxna i åldern 18–34 år hade 6 av 10 använt ett AI-verktyg det senaste året, jämfört med bara drygt 3 av 10 av den vuxna befolkningen i genomsnitt. Användningen av AI-verktyg sjönk tydligt med åldern. I de två äldre ålderskategorierna 50–64 år och 65–84 år, hade betydligt färre använt AI-verktyg, även om andelen hade ökat jämfört med år 2023.

Pågående arbete

AI-förordningen

AI-förordningen, som trädde i kraft den 1 augusti 2024, ska skapa en enhetlig reglering för utveckling och användning av AI-system inom EU. Förordningen

främjar människocentrerad och tillförlitlig AI, samtidigt som den säkerställer en hög skyddsnivå för hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter. Genom att man harmoniserar reglerna för AI inom EU minskar man risken för fragmentering av den inre marknaden och ökar rättssäkerheten för leverantörer och tillhandahållare av AI-system. AI-förordningen bygger på ett riskbaserat förhållningssätt; ju större risk ett AI-system innebär, desto striktare regler behöver det uppfylla för att få förekomma på EU:s marknad. Förordningen använder sig av olika kategorier: begränsad risk, hög risk och oacceptabel risk. För de AI-system som utgör en minimal eller ingen risk för medborgarnas rättigheter eller säkerhet gäller inga särskilda skyldigheter. Till kategorin hög risk hör AI-system som potentiellt kan orsaka betydande skada för hälsa, säkerhet, grundläggande rättigheter, miljö, demokrati eller rättsstatsprincipen. Högrisksystem behöver godkännas innan de kan få tillträde till EU:s marknad. De AI-system som utgör klara hot mot människors grundläggande rättigheter klassas inom kategorin oacceptabel risk och förbjuds i EU. Det rör sig t.ex. om AI-system för

- a) känsligenkänning på arbetsplatser och skolor
- b) social poängsättning av medborgare
- c) kognitiv beteendemanipulation
- d) oriktad skrapning av ansiktsbilder från internet eller övervakningskameror
- e) biometrisk kategorisering för att härleda känsliga uppgifter, såsom sexuell läggning eller religion.

För att den rättsliga ramen ska fortsätta att vara innovationsvänlig finns bestämmelser om s.k. regulatoriska sandlådor. Inom ramen för dessa bestämmelser kan innovativa AI-system utvecklas, testas och valideras i en kontrollerad miljö. För att övervaka de mest avancerade AI-modellerna och verkställa de gemensamma reglerna i medlemsländerna innebär överenskommelsen att ett nytt AI-kontor ska inrättas i EU-kommissionen. AI-förordningen gäller som svensk lag men förutsätter kompletterande nationella bestämmelser.

Regeringen har vidare beslutat att tillsätta en utredning för att se över behovet av nationella anpassningar till följd av AI-förordningen. Utredningen ska föreslå nödvändiga lagändringar samt åtgärder för insyn och kontroll. Genom att anpassa nationella regler till AI-förordning, strävar regeringen efter att främja innovation och tillväxt genom AI-användning, särskilt för mindre aktörer inom privat och offentlig sektor. Slutredovisning av uppdraget ska ske senast den 30 september 2025.

AI-kommissionens färdplan för Sverige

Den 7 december 2023 beslutade regeringen att tillsätta en AI-kommission för att identifiera behov av och lämna förslag på åtgärder som kan bidra till att stärka utvecklingen och användningen AI i Sverige på ett hållbart och säkert sätt. I direktiven framhölls att AI har stor potential att bidra till ökad

innovationsförmåga, högre effektivitet och bättre konkurrenskraft samt till en effektivare offentlig förvaltning. Syftet med uppdraget är att säkerställa att Sverige som ledande forskningsnation, avancerad industrination och ambitiös välfärdsnation bättre ska tillvarata möjligheterna och hantera riskerna med AI, inklusive att bidra till att identifiera en nisch inom AI där Sverige kan bli en viktig partner för andra.

Den 26 november 2024 presenterades rapporten AI-kommissionens Färdplan för Sverige. Rapporten syftar till att ge Sverige en tydligare riktning framåt vad gäller AI, och till att inspirera hela det svenska samhället att tillsammans anta den gemensamma utmaning och möjlighet som AI-utvecklingen innebär.

AI-kommissionen har gjort bedömningen att en av de största utmaningarna för det svenska AI-ekosystemet i dag är det politiska ledarskapet, där avsaknad av strategisk planering och samordning saktar ned och hindrar utveckling. För att råda bot på detta valde AI-kommissionen att tidigarelägga rapporteringen till regeringen och att presentera arbetet genom att ta fram grunden till en nationell AI-strategi som kommissionen anser att regeringen bör anta för att ta ett helhetsgrepp kring frågan.

Denna grund, AI-kommissionens Färdplan för Sverige, består av en kombination av resonemang kring hur Sveriges väg framåt bör se ut, konkreta förslag på åtgärder som ska stärka det svenska AI-ekosystemet samt visioner om mål som skulle kunna nås i framtiden. Tanken med färdplanen är att regeringen ska kunna införa den som en AI-strategi för att ange en riktning och visa på det ledarskap som efterfrågas av näringslivet, den offentliga sektorn och det svenska samhället i stort. Totalt presenterar kommissionen 75 olika förslag på åtgärder som exempelvis berör nya utredningar, uppdrag till myndigheter och ett utökat statligt åtagande i form av finansiering.

Rapporten är föremål för remissbehandling till juni 2025.

Europeiska AI-fabriker

I december 2024 valdes Sverige som värd för en av sju europeiska AI-fabriker. Syftet med satsningen är att stärka EU:s konkurrenskraft inom området. Ansvarig för den svenska AI-fabriken, som kommer att kallas Mimer, blir Nationell akademisk infrastruktur för superdatorer, NAISS, med Linköpings universitet som värd och Rise som samarbetspartner.

AI Sweden

AI Sweden är det nationella centret för tillämpad AI och samlar mer än 120 partner från offentlig och privat sektor samt akademien. AI Sweden finansieras av den svenska staten och sina partners, både offentliga och privata. Syftet är att generera verktyg och resurser för att accelerera användningen av AI för att stärka Sveriges välfärd och konkurrenskraft, och förbättra livet för alla som bor i Sverige. AI Sweden driver projekt av nationellt intresse tillsammans med

partner inom områden som t.ex. informationsdriven vård, decentraliserad AI, s.k. edge learning och språkmodeller för det svenska språket.

AI Sweden har tagit fram en AI-strategi för Sverige som ska ses som en grundläggande analys och ett strategiskt fundament för beslutsfattare i alla sektorer. Målet är att främja åtgärder från ledare i regeringen, politiska partier, företag, den offentliga sektorn och akademien. Strategin innehåller en vision för Sverige, sex utgångspunkter som utgör analysen samt sex strategiskt bärande principer för framgångsrik och storskalig användning av AI för att lösa centrala samhälls- och affärsutmaningar, i enskilda företag och organisationer, samt på ett regionalt och nationellt plan. Förslag på ett antal indikatorer för att mäta den övergripande utvecklingen presenteras också. Genomgående i strategin finns en stark uppmaning till svenska beslutsfattare att konkretisera, omsätta och målsätta strategin utifrån den egna organisationens perspektiv.

Myndigheternas användning av AI

I januari 2025 gav regeringen ett stort antal myndigheter i uppdrag att redogöra för sin användning av AI. Regeringen framhöll att den snabba AI-utvecklingen medför goda möjligheter att förbättra myndigheternas tjänster, men att det i dag saknas en samlad bild av hur användningen av AI ser ut. I uppdraget ingår att redogöra för vilka samarbeten som finns med andra myndigheter och vilka utbildningar eller andra kompetenshöjande insatser som erbjudits till personalen. Myndigheterna ska också redovisa vilka utmaningar som finns kopplade till etik, juridik och säkerhet. Uppdragen ska ge regeringen en bättre bild av både hur myndigheter använder AI i dagsläget och hur man planerar för att använda AI i framtiden. Det är en förutsättning för att kunna dra nytta av möjligheterna och samtidigt hantera riskerna med tekniken. Myndigheterna ska återrapportera uppdraget före sommaren 2025.

Artificiell intelligens i statliga myndigheters förenklingsarbete

Regeringen gav i februari 2025 Tillväxtverket i uppdrag att utreda hur artificiell intelligens kan användas i statliga myndigheters arbete för att förenkla för företag. Regeringen underströk härvid att genom ökad kunskap om hur AI kan nyttjas i förenklingsarbetet kan arbetet med att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader effektiviseras. Enligt uppdraget ska Tillväxtverket ta fram ett kunskapsunderlag och utreda statliga myndigheters möjlighet att använda AI för att exempelvis identifiera dubbelreglering, onödigt komplicerande faktorer och teknikinlåsning samt för att utreda konsekvenser för företag av ny lagstiftning. Uppdraget ska även belysa goda exempel från andra länder. Tillväxtverket ska under uppdraget samarbeta med Myndigheten för digital förvaltning, Verket för innovationssystem, Ekonomistyrningsverket och andra relevanta myndigheter. Kunskap och erfarenheter ska även samlas in från akademien, näringslivet och andra aktörer som bedöms vara relevanta.

Strategi för ökad tillgång till data

Mot bakgrund av EU:s datastrategi beslutade regeringen 2021 om en strategi för ökad tillgång av data till bl.a. AI och digital innovation. Målet med strategin är att Sverige ska vara en ledande datadelningsnation inom AI och digital innovation med syftet att stärka välfärden, konkurrenskraften och ett hållbart samhälle. Enligt strategin ska de statliga förvaltningsmyndigheter som kan effektivisera verksamheten och förenkla för företag och medborgare med hjälp av delade data, AI och datadriven analys påbörja sådant arbete senast 2025. Offentligt finansierade forskningsdata ska, där så är lämpligt, vara öppna och tillgängliga till 2026 och svenska företag ska vara ledande aktörer på den inre marknaden för data. Krav på informations- och cybersäkerhet, skydd för den personliga integriteten och nationell säkerhet samt respekt för immateriella rättigheter och företags legitima intresse av att inte dela vissa data ska integreras i arbetet. Strategin fokuserar på datadelning endast mellan organisationer och behandlar därmed inte delning mellan individer. Ett viktigt ingångsvärde är att datadelning och dataanvändning har säkerhetspolitiska dimensioner som behöver beaktas. Strategin omfattar inte data eller s.k. aggregerade data med bäring på allmän säkerhet, försvar eller Sveriges säkerhet.

Några övriga uppdrag

Regeringen har gett Digg, E-hälsomyndigheten och Socialstyrelsen i uppdrag att erbjuda kompetenshöjande insatser till kommuner som stöd för att de på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt ska kunna använda AI inom socialtjänsten. Uppdraget redovisades 2023 och resulterade bl.a. i att webbplatsen www.digg.se/ai togs fram för att samla befintliga exempel, verktyg och stöd. Målet var att höja kunskapsnivån i kommunerna och ge konkret hjälp för att komma igång med AI som en del av digitaliseringen inom socialtjänsten. Uppdraget visade även att det fanns en stor efterfrågan på kunskap och behov av kompetenshöjande insatser inom AI.

Regeringen har vidare gett Diskrimineringsombudsmannen i uppdrag att fördjupa kunskapen om risker för diskriminering vid användandet av AI och annat automatiserat beslutsfattande inom arbetslivet. Uppdraget redovisades hösten 2023 och visade bl.a. på att det finns stora forskningsluckor om risker för diskriminering vid användandet av AI och annat automatiserat beslutsfattande i arbetslivet. Dessutom riskerar mänskliga beslutsfattare att bli mindre noggranna och kritiska när de använder AI, annat automatiserat beslutsfattande och system baserade på AI, och annat automatiserat beslutsfattande kan leda till konsekvent och systematisk diskriminering.

Svar på en skriftlig fråga

Statsrådet Maria Malmer Stenergård (M) framförde i sitt svar på en skriftlig fråga (fr. 2024/25:263) den 30 oktober 2024 bl.a. att den snabba utvecklingen av AI och annan ny teknik medför både möjligheter och risker i fråga om mänskliga rättigheter. Statsrådet framförde bl.a. att Sverige stödjer civilsamhällesorganisationer som arbetar med AI och frågor som bl.a. rör mänskliga rättigheter och övervakningsteknologi samt internetnedstängningar. Regeringen kommer att fortsätta följa frågan noga och verka för att mänskliga rättigheter respekteras i utvecklingen av AI och annan ny teknik.

Tidigare riksdagsbehandling

Frågor om AI behandlades av utskottet senast i betänkande 2023/24:TU16. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå motionsyrkandena och riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att AI är en del av samhällets digitalisering och har potential att bidra med betydande nytta inom flera områden. Utskottet kan konstatera att utvecklingen av AI går mycket snabbt och kan komma att förändra inte minst många yrken samt bidra till lösningar på många samhällsutmaningar och effektivisering av vissa verksamheter inom den offentliga förvaltningen.

Utskottet instämmer med de motionärer som lyfter fram vikten av internationellt samarbete på området och anser att det är mycket positivt att det nyligen har beslutats om EU-gemensamma regler för AI-system. AI-förordningen ger ett rättsligt ramverk för AI-system i syfte att stödja deras användning och utveckling inom EU. Förutom att säkerställa att AI-system som placeras på den inre marknaden är säkra och utformade med respekt för de mänskliga rättigheterna är målsättningen med de gemensamma reglerna också att med stöd av en tydlig reglering skapa förutsägbarhet för AI i syfte att underlätta innovationer och investeringar inom AI.

Utskottet är också mycket positivt till det arbete som har bedrivits och bedrivs på nationell nivå inte minst av AI-kommissionen. Det var välkommet att AI-kommissionens arbete samlade många aktörer inom såväl privat som offentlig sektor för att genomlysna förutsättningarna för AI inom stora delar av samhället. Utskottet har tagit del av att AI-kommissionens rapport med 75 olika förslag på åtgärder bereds inom Regeringskansliet. Utskottet välkomnar vidare att Sverige är utvalt som värd för en av sju europeiska AI-fabriker för att stärka EU:s konkurrenskraft inom området.

Vidare vill utskottet också betona att det är medvetet om riskerna med utvecklingen och användningen av AI, inte minst risken för kränkningar av grundläggande rättigheter, liksom etiska risker samt hälso- och

säkerhetsrisker. Utskottet vill därför särskilt framhålla de uppdrag som regeringen har gett olika myndigheter och som bl.a. rör risker för diskriminering vid användandet av AI.

Utskottet kommer att fortsätta att följa utvecklingen av AI mycket noga och välkomnar det omfattande arbete som pågår inom Regeringskansliet, myndigheter och branschen för att bidra till nyttan med AI och till att balansera dess risker. Mot denna bakgrund finner utskottet inte skäl att för närvarande ta något initiativ med anledning av motionsförslagen och utskottet avstyrker därmed motionerna 2024/25:768 (S) yrkande 2, 2024/25:942 (S) yrkandena 1 och 2, 2024/25:1236 (M), 2024/25:1261 (S), 2024/25:1282 (M), 2024/25:1424 (SD) yrkandena 1–9 och 11, 2024/25:2457 (S), 2024/25:2952 (C) yrkande 16, 2024/25:3021 (L), 2024/25:3023 (S) yrkande 68, 2024/25:3038 (MP) yrkande 12, 2024/25:3111 (S) yrkande 100 och 2024/25:3127 (S) yrkandena 3, 11 och 12.

Tillgång till elektronisk kommunikation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillgång till elektronisk kommunikation. Utskottet framhåller frågans stora betydelse, hänvisar till pågående arbete och förutsätter att arbetet fortsätter i hög takt.

Jämför reservation 13 (S), 14 (SD), 15 (V), 16 (C) och 17 (MP) samt särskilt yttrande 2 (SD).

Motionerna

I partimotion 2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 26 framförs önskemål om ett bredare arbete för bättre mobiltäckning. Motionärerna jämför med det roamingsystem som finns i Europa. I motionen lyfts även fram att det offentligas ansträngningar bör fokuseras på glesbefolkade områden där marknaden inte löser uppgiften.

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 23 pekar motionärerna på vikten av att snabbt bygga ut fiber och ett snabbt mobilnät i hela Sverige. Motionärerna anför att det ska ske genom att staten tar ett ökat ansvar för finansiering av utbyggnaden i glesbygd.

Gunilla Svantorp m.fl. (S) anför i kommittémotion 2024/25:3127 yrkande 5 att regeringen behöver fortsätta att beakta stöd för utbyggnad av bredband i områden där marknadskrafterna inte räcker till. I yrkande 6 framhåller motionärerna att den nationella bredbandsstrategin behöver uppdateras och anpassas till det förändrade säkerhetsläget och i yrkande 8 framhåller de att utbyggnaden av 5G-, 6G- och 7G-näten måste vara en högt prioriterad fråga. I yrkande 19 lyfter motionärerna fram stadsnätens avgörande betydelse för företag och för samhället i stort.

Thomas Morell m.fl. (SD) framhåller i kommittémotion 2024/25:1393 yrkande 1 att den nationella bredbandsstrategin behöver uppdateras och anpassas efter det förändrade säkerhetspolitiska läget och det svenska Nato-medlemskapet. I yrkande 2 framför motionärerna att en översyn av bredbandsstrategin bör genomföras i syfte att fokusera på den svenska landsbygden och därmed stärka bredbandsutbyggnaden där. I yrkande 13 efterfrågar motionärerna en ökad samordning vid dragning av fiber. Motionärerna påminner om att detta kan ske vid exempelvis åtgärder i mark genom kablar eller tomma rör. I yrkande 11 framför motionärerna att regeringen bör följa utbyggnaden av 5G-nätet och utvecklingen av 6G-nätet mer aktivt. Detta behöver göras i syfte att säkerställa täckning i hela landet. I yrkande 12 anför motionärerna att aktörer inte ska tillåtas att avbryta en fast teleförbindelse om det inte finns ett fullgott alternativ. Det är enligt motionärerna nödvändigt för att förhindra att människor lämnas utan möjlighet till en fungerande kommunikation.

Tobias Andersson m.fl. (SD) påtalar i kommittémotion 2024/25:1454 yrkande 7 betydelsen av bredband och mål för tillgång till snabbt internet i hela Sverige. Motionärerna framför att människor blir alltmer beroende av snabb och stabil internetuppkoppling, såväl i arbetet som på fritiden.

I kommittémotion 2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) påtalas i yrkande 1 att utbyggnaden av fiber och bredband behöver underlättas. Motionärerna framhåller att tillgången till modern teknik och infrastruktur är av avgörande betydelse för Sveriges landsbygder, städer och förorter. I yrkande 2 framförs att lantbruket och mindre företag på landsbygden behöver stöttas i övergången från 2G- och 3G-nätet till den kommande övergången till 5G-nätet. I yrkande 3 anför motionärerna att utbyggnaden av 5G behöver underlättas och att det internationella samarbetet kring framtidens telekommunikation behöver utvecklas.

Christofer Bergenblock m.fl. (C) framhåller i kommittémotion 2024/25:3166 yrkande 17 att före valperiodens slut bör lämplig myndighet få i uppdrag att identifiera nödvändiga författningsändringar för att säkerställa jämlik tillgång till avancerad hemsjukvård i hela landet. Motionärerna pekar i sammanhanget på vikten av att det införs ett krav på operatörerna att bygga ut nätverket till att nå minst 90 procent av landets yta och 99 procent av befolkningen för att få en licens för att driva bredbands- och mobila bredbandsnätverk.

Elin Söderberg m.fl. (MP) framför i kommittémotion 2024/25:3057 yrkande 17 att tillgången till service behöver utvecklas och att man behöver satsa på snabbt bredband i hela landet. I yrkande 18 framför motionärerna att god samhällsservice och digitalisering också är viktigt för näringslivsutvecklingen på landsbygden och i glesbygd. Insatser bör därför enligt motionärerna göras för att stärka digitaliseringen för små och medelstora företag på landsbygden.

Isak From (S) pekar i motion 2024/25:458 på behovet av att tydliggöra vem som är ansvarig för medborgarna när grundläggande mobila kommunikationer ligger nere.

Monica Haider (S) framför i motion 2024/25:787 att en fast bredbandsuppkoppling behöver säkerställas för alla hushåll i Sverige. Motionären pekar på att om hushåll och företag i Sverige lämnas utan bredbandsuppkoppling riskerar detta att få stora konsekvenser både för de enskilda invånarna och företagen och därmed för hela den svenska digitaliseringsomställningen.

Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) framför i motion 2024/25:2201 att mobiltäckning och tillgången till bredband är en statlig angelägenhet. Motionärerna konstaterar att avsaknad av mobiltäckning och bredband i praktiken innebär att människor stängs ute från väsentliga delar av det moderna samhället.

I motion 2024/25:2369 av Thomas Ragnarsson (M) framställs ett yrkande om att det behöver säkerställas att landets teleoperatörer inte stänger ned fungerande mobilnät innan ny teknik är på plats. Motionären framhåller bl.a. att det kan vara en avgörande fråga för var man kan tänka sig att man vet exempelvis att man kan få hjälp vid en eventuell sjukdom eller olycka, vilket i sin tur blir en viktig fråga för att utveckla landsbygden och för att hela Sverige ska leva.

I motion 2024/25:995 av Rickard Nordin (C) efterfrågas roaming mellan operatörer nationellt. Motionären framför att det skulle göra det möjligt att använda bl.a. en mobiltelefon på olika nät beroende på vilket som fungerar bäst.

Birger Lahti m.fl. (V) framför i motion 2024/25:554 yrkande 1 att regeringen bör återkomma med förslag på hur man garanterar en god mobiltäckning för hela den fastboende befolkningen.

Kjell-Arne Ottosson (KD) efterfrågar i motion 2024/25:243 en strategi för mobiltelefonförsäkring. Motionären pekar bl.a. på att det tyvärr är många på landsbygden som fortfarande inte har tillfredsställande täckning.

Gällande rätt

Lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation syftar dels till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer, dels till att alla ska få största möjliga utbyte av elektroniska kommunikationstjänster sett till urvalet samt till deras pris, kvalitet och kapacitet. Syftet ska enligt lagen uppnås främst genom att konkurrens, innovation, internationell harmonisering samt säkerhet i nät och tjänster främjas. Samhällsomfattande tjänster ska därutöver alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser. Med en samhällsomfattande tjänst avses en adekvat internetanslutnings tjänst eller en talkommunikationstjänst i en fast nätanslutningspunkt i en stadigvarande

bostad eller i ett fast verksamhetsställe. Vidare anges i lagen att vid tillämpningen ska särskilt Sveriges säkerhet liksom elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet beaktas.

PTS ska även enligt förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen främja utbyggnad och tillgång till bredband och mobiltäckning.

PTS kan vidare dela ut stöd i enlighet med förordningen (2018:20) om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet.

Bakgrund

Mål och bredbandsstrategi

Målet för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. För det målet finns även två delmål:

- Elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta samt tillgodose användarnas behov. Elektroniska kommunikationer ska i första hand tillhandahållas genom en väl fungerande marknad, men staten ska ha ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden.
- Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Den nuvarande bredbandsstrategin togs fram 2016 och innehåller tydliga mål för alla medborgare och företag i Sverige. De viktigaste målen i strategin är följande:

- År 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- År 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.
- År 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.

Målet för 2025 består av tre delmål som alla måste vara uppfyllda för att det övergripande målet ska anses vara uppfyllt. Det första delmålet är att 98 procent av alla hushåll och företag i Sverige antingen ska vara anslutna till eller ha bredbandsinfrastruktur i sin absoluta närhet som medger minst 1 Gbit/s. Det andra delmålet är att 1,9 procent av resterande hushåll och företag ska ha tillgång till bredbandsinfrastruktur som medger minst 100 Mbit/s. Det tredje delmålet är att de sista 0,1 procenten av alla hushåll och företag ska ha tillgång till bredbandsinfrastruktur som medger minst 30 Mbit/s.

Enligt bredbandsstrategin är utgångspunkten för såväl fasta som mobila nät i Sverige en marknadsdriven utbyggnad som sker i samklang med det ansvar som det offentliga har. I delar av Sverige finns utmaningar när det gäller lönsamhet, vilka medför att det krävs offentliga insatser. Exempel på sådana insatser, som också genomförs redan i dag, är täckningskrav i frekvens-tillstånd, stöd till bredbandsutbyggnad till hushåll och företag i områden där

förutsättningar för kommersiell utbyggnad saknas och upphandling av telefoni och grundläggande bredband till hushåll som saknar detta.

EU:s medlemsländer har beslutat om en färdplan mot en digital omställning inom unionen fram till 2030. Beslutet innehåller bl.a. tolv uppföljningsbara mål inom fyra områden, bl.a. digitala infrastrukturer. EU:s mål för digitala infrastrukturer innebär att alla hushåll i EU ska vara anslutna till ett gigabitnät samt att alla befolkade områden ska täckas av 5G-nät 2030.

Pågående arbete

Tillgång till fast och mobil bredbandsinfrastruktur

PTS kartlägger varje år den geografiska tillgången till fast och mobil bredbandsinfrastruktur. I PTS senaste kartläggning, som redovisades i april 2024, konstaterades att yttäckningen för 5G-nät i oktober 2023 var 29,71 procent, en ökning med ca 19 procentenheter sedan oktober 2022.

Ökningen kan i huvudsak förklaras av utbyggnad av 5G i 700 MHz-bandet. Vidare framgår att 90 procent av alla hushåll i oktober 2023 hade möjlighet att ansluta sig till fast bredband via 5G-nätet. Föregående period var motsvarande andel 57 procent. 2023 hade 67,8 procent av hushållen i gles bebyggda områden möjlighet att ansluta till bredband via 5G. Föregående period hade 29 procent av alla hushåll i glesbygd möjlighet att ansluta sig till bredband via 5G. Detta innebär att möjligheten att ansluta sig utanför tätorter och småorter hade dubblats.

Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2025 att Sverige i internationell jämförelse har en mycket väl utbyggd bredbandsinfrastruktur. Regeringen framhåller även att en fortsatt utbyggnad av 5G och utveckling av 6G är viktig för att uppnå målet om effektiva och säkra elektroniska kommunikationer som motsvarar användarnas behov. I budgetpropositionen anger regeringen vidare att det finns goda förutsättningar att nå målet om att alla hushåll och företag ska ha tillgång till snabbt bredband 2025.

Tillgång till funktionellt internet och telefoni

Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2025 att tillgången till funktionellt internet och telefoni i Sverige är mycket god. Regeringen pekar på att vid sidan av att tilldela stöd har PTS en viktig roll i fråga om att vägleda hushåll och företag så att de kan hitta de lösningar som på en aktuell plats ger tillgång till funktionellt internet och telefoni. PTS framför vidare att de allra flesta människor i Sverige kan få tillgång till telefoni och internet genom något av de alternativ som erbjuds på marknaden. Grundläggande internet innebär att det finns en fast nätanslutningspunkt som gör att man kan ta emot data med en hastighet om lägst 10 Mbit/s. En förutsättning för att PTS ska medge stöd är att bostaden eller verksamhetsstället måste sakna möjlighet att få en anslutning för grundläggande internet eller telefoni för 5 000 kronor eller mindre via de erbjudanden som marknadsaktörerna har. Detta gäller oavsett

teknik, dvs. det ska inte gå att få en anslutning varken via fasta nät (fiber eller kabel-tv), de mobila näten eller via satellit (även med utrustning som riktantenn eller parabol).

PTS uppföljning av regeringens bredbandsstrategi

PTS presenterar årligen en uppföljning av regeringens bredbandsstrategi. I den senaste från 2024 bedömer PTS att det övergripande målet om att hela Sverige ska ha tillgång till snabbt bredband 2025 sannolikt inte kommer att uppnås. För att det övergripande målet ska anses vara uppfyllt måste alla tre delmålen vara uppfyllda. Delmålet om att 98 procent av alla hushåll och företag i Sverige antingen ska vara anslutna till eller ha bredbandsinfrastruktur som medger minst 1 Gbit/s är uppfyllt sedan 2023, och även delmålet om att de sista 0,1 procenten av alla hushåll och företag ska ha tillgång till bredbandsinfrastruktur som medger minst 30 Mbit/s kan i praktiken redan ses som uppfyllt, enligt PTS. PTS bedömer däremot att delmålet om att 100 procent av resterande hushåll och företag ska ha tillgång till bredbandsinfrastruktur som medger minst 100 Mbit/s sannolikt inte kommer att uppnås 2025. PTS beräknar att det skulle kosta mellan 15 och 20 miljarder kronor att ansluta de hushåll och företag som saknar 100 Mbit/s till fibernätet 2025.

Stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur

PTS ska verka för att främja bredbandsutbyggnad i alla delar av landet i enlighet med bredbandsstrategin. Inom ramen för detta uppdrag ska PTS även vidta åtgärder för att underlätta bredbandsutbyggnad, ge stöd till relevanta myndigheter och affärsverk samt vid behov lämna förslag till åtgärder. PTS ska även fördela ett stöd för utbyggnad av elektroniska kommunikationer. Vid genomförandet av uppdraget som ges i regleringsbrevet ska PTS säkerställa att samtliga Sveriges län med stödberättigade byggnader kan komma i fråga för fördelning av stödmedel. Stödet är utformat så att det främst kan användas för att ansluta byggnader till snabbt bredband i områden utanför tätorter, där marknaden inte kan bygga ut på marknadsmässiga grunder. Utdelningen av stödet påbörjades 2020 och ska preliminärt pågå t.o.m. 2027. Av PTS uppföljning av bredbandsstrategin 2024 framgår att bredbandsstöd har varit en förutsättning för utbyggnaden av trådbundet bredband utanför tätorter och småorter under många år. PTS anger att bredbandsutbyggnaden når längre ut i Sveriges glesbygd varje år och att det därför kan finnas större möjlighet att tilldela bredbandsstöd till kostsamma projekt nu jämfört med tidigare år.

Inom ramen för Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE Digital) beviljas medel för utveckling av europeisk digital infrastruktur. Det finns 323 miljoner euro totalt för 2024 års utlysning av medel ur fonden. EU-kommissionen beviljade i samband med 2023 års utlysning 53 europeiska projekt EU-finansiering på upp till 274 miljoner euro. Svenska aktörer tilldelades 16 procent av utlysningens budget.

För åren 2023–2027 finns 5,1 miljarder kronor aviserade för stöd till bredbandsutbyggnad. PTS påminner samtidigt om att det även finns faktorer som specifikt påverkar operatörernas utbyggnad av mobilnät, bl.a. tillgången till radiofrekvenser och täckningskrav i samband med frekvenstilldelning.

Uppdrag till PTS om att främja bredbandsutbyggnad

I november 2021 fick PTS i uppdrag att främja tillgången till bredband. Myndigheten skulle analysera åtgärder som syftade till att effektivt öka utbyggnaden av infrastruktur för fast och mobil kommunikation som tillät snabbt bredband och därmed i så hög utsträckning som möjligt skulle täcka de s.k. vita fläckarna, dvs. områden samt hushåll och företag som ännu saknade tillgång till snabbt bredband. Uppdraget redovisades i rapporten Satellit – en möjlighet till snabbt bredband 2025 i mars 2022. I rapporten gjorde PTS bedömningen att satellitlösningar skulle vara avgörande för att nå regeringens bredbandsmål för 2025 när det gällde delmålen om 30 och 100 Mbit/s. PTS framhöll samtidigt att man behövde utgå från att lösningar med satellit, fast bredband via mobilnätet och fiber skulle komplettera varandra i uppfyllelsen av 2025-målet. Det skulle enligt PTS behövas en palett av insatser och åtgärder för att hantera de många olika typer av utmaningar som fanns för att nå alla i Sverige med snabbt bredband, oavsett geografiska, sociala och ekonomiska omständigheter.

I maj 2022 fick PTS ett nytt uppdrag att analysera åtgärder för ökad bredbandsutbyggnad. Myndigheten skulle analysera åtgärder som syftar till att effektivt öka utbyggnaden av infrastruktur för fast och mobil kommunikation som tillät snabbt bredband och därmed i så hög utsträckning som möjligt skulle täcka de s.k. vita fläckarna. Den 15 december 2022 presenterade PTS sin rapport Bredband till allt – Åtgärder för ett helt uppkopplat Sverige. I rapporten konstaterade PTS att det fanns ett stort behov av att Sverige skulle få en ny bredbandsstrategi som tog vid senast när den dåvarande strategin nådde sitt slut. Myndigheten föreslog att den nya strategin skulle utgå från dagens förändrade samhällsbehov, liksom de behov som kunde förväntas komma att uppstå under det närmaste decenniet. Vidare borde strategin möta de nya utmaningar som Sverige stod inför med fortsatt utbyggnad och långsiktig förvaltning av infrastrukturen för bredband. Strategin och det övergripande målet behövde kvalitativt beskriva den förväntansbild som staten hade av infrastrukturen.

I mars 2023 fick PTS i uppdrag att se över möjligheten att påskynda utbyggnaden av bredband på landsbygden och i glesbygd. Bakgrunden till uppdraget var att regeringen eftersträvade att alla skulle ha tillgång till bredband för att kunna dra nytta av digitaliseringen och ha likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd oavsett var i landet de bodde och att tillgången till elektroniska kommunikationstjänster är ojämnt fördelad över landet. Dessutom hade pandemin lett till förändrade arbetsmönster och en större efterfrågan på att kunna arbeta på andra platser än kontoret. Uppdraget

redovisades den 15 september 2023. I redovisningen bedömde PTS att en separat stödåtgärd som kompletterade den befintliga stödmodellen kunde vara möjlig. PTS konstaterade dock att myndigheten behövde utreda och konkretisera förutsättningarna för utlysning och tilldelning om ett kompletterande stöd skulle införas.

I februari 2025 gav regeringen PTS i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa ett statligt stöd för utbyggnad, förvaltning och drift av infrastruktur för mobila tjänster i områden där befintliga mobilnät inte erbjuder nödvändig täckning eller kapacitet och kommersiella förutsättningar för sådan utbyggnad saknas. I uppdraget ingår att:

- analysera hur stödet kan utformas för att komplettera befintliga åtgärder som exempelvis täcknings- eller kapacitetskrav i spektrumtillstånd
- redogöra för vilken nivå på förbättring av täckning respektive kapacitet i mobilnät som ska åstadkommas för att ge rätt till stöd
- redogöra för hur kartläggningen av befintliga och planerade mobilnät bör genomföras
- bedöma marknadsaktörernas förmåga att bygga och underhålla sådan infrastruktur som finansieras genom stödet
- redogöra för vilka krav som bör ställas på stödmottagare
- analysera utifrån vilka principer ett krav på grossisttillträde bör utformas
- ta ställning till och redovisa om tjänsterna helt eller delvis i stället bör upphandlas av PTS
- redovisa om andra åtgärder kan vidtas för att uppnå motsvarande effekt som ett statligt stöd.

Bakgrunden till uppdraget är enligt regeringen bl.a. att mobil uppkoppling blir allt viktigare för att verksamheter och privatpersoner ska kunna använda och utveckla de digitala möjligheterna i samhället till fullo. Regeringen understryker att efterfrågan ökar på mobilnätens täckning, kapacitet och tillförlitlighet. Utöver täckning är kapacitet och kvalitet på uppkopplingen betydelsefullt för att tjänster och applikationer ska fungera på ett tillfredsställande sätt. En tillförlitlig mobil uppkoppling kan t.ex. vara avgörande för arbetspendlare, areella näringar, självkörande fordon och drönare samt industriella tillämpningar. Regeringen konstaterar att mobiloperatörerna genomför betydande investeringar för att uppgradera befintlig infrastruktur till 5G-tekniken men att användarnas och samhällets förväntningar på täckning och kapacitet dock inte uppfylls av det som erbjuds på kommersiella grunder i vissa geografiska områden.

Uppdraget ska redovisas senast i januari 2026.

Bredbandsforum

Bredbandsforum arbetar för att uppfylla de nationella bredbandsmålen genom att exempelvis främja samverkan om bredbandsutbyggnad med olika intressenter och genom att ta fram underlag och rapporter. Bredbandsforums

verksamhet påbörjades 2010 och ska pågå t.o.m. 2025. Bredbandsforums kansli har i samverkan med övriga berörda organisationer tagit fram en handlingsplan för Bredbandsforums verksamhet 2022–2025. Handlingsplanen består av fokusområden som behandlar olika ämnen för att öka användningen av bredband.

Avvecklingen av kopparnätet

Kopparnätet ägs av Telia Company AB (Telia), som avgör vilka delar av nätet som ska avvecklas. Det är styrelsen och ledningen för Telia som inom ramen för bestämmelserna i aktiebolagslagen (2005:551) ansvarar för och sköter bolagets verksamhet, vilket inkluderar driften av kopparnätet. Enligt Telia är kopparnätet en gammal teknik som inte längre lever upp till dagens krav och som i dag används av allt färre. Övergången från kopparnätet till moderna lösningar är enligt bolaget en viktig del av digitaliseringen av Sverige som ger stora möjligheter och som samtidigt måste göras ansvarsfullt så att ingen lämnas utan möjlighet till en ny lösning. Senast 2026 kommer hela kopparnätet att vara avvecklat.

Telia framför att det är den samlade marknaden som erbjuder alternativ till kopparnätet. Kunder erbjuds i första hand nya lösningar via fiber eller mobilnätet. Bolaget framhåller att alla som berörs kommer att kunna erbjudas en ny tjänst, antingen via Telia, från en annan operatör på marknaden eller undantagsvis med stöd av PTS.

Enligt PTS kan det för ett mycket litet antal hushåll uppstå en situation där marknaden inte räcker till. I vissa fall kan PTS därför gå in och säkra telefoni genom upphandling. Det rör sig dock om undantagsfall och det är mycket få hushåll som inte kan få telefoni genom någon av de vanliga operatörerna. I dagsläget har PTS upphandlat telefoni till ett tiotal hushåll.

PTS ska enligt sitt regleringsbrev följa avvecklingen av kopparnätet och vilka informationsinsatser som genomförs med anledning av avvecklingen samt redovisa vilka ersättningslösningar som erbjuds i de fall elektroniska kommunikationstjänster har varit beroende av kopparnäten eller 2G- eller 3G-nätet.

Övergången till modernare nät

Planerna på att fasa ut 2G- och 3G-näten i Sverige kommunicerades av operatörerna redan i oktober 2020 och sedan 2021 har PTS vid flera tillfällen anordnat särskilda informationsmöten om detta. Av PTS årsredovisning för 2024 framgår att vid årets början startades en gemensam informationskampanj om avvecklingen av 2G- och 3G-näten (Bynät.nu). Telia beslutade i början av sommaren 2024 att skjuta fram sin 2G-avveckling till 2027, men övriga nätägare har inte valt att skjuta fram den utan planerar för en 2G-avveckling i slutet av 2025. Samtidigt pågår avvecklingen av 3G-nätet i takt med att 5G byggs ut, och den avvecklingen väntas vara slutförd i slutet av 2025 för samtliga nätägare. För att sprida kunskap om teknikskiftet arrangerade PTS ett

informationsmöte där nätägarna deltog. Tillsammans med Konsumentverket publicerade PTS också ett dokument för att förtydliga myndigheternas syn på avvecklingen. Dokumentet innehöll även förslag på åtgärder för en ansvarsfull avveckling av 2G- och 3G-näten. Denna information, tillsammans med information på PTS webbplats, ska bidra till att fler kan förbereda sig för tekniskskiftet och undvika problem.

Samutnyttjande av infrastruktur

Genom lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation har PTS fått en större befogenhet att besluta om skyldighet till samlokalisering. PTS har möjlighet att ålägga en operatör som är ett företag med betydande inflytande på en viss marknad skyldighet att lämna tillträde till anläggningsinfrastruktur. Exempel på tillgångar som kan komma i fråga för en skyldighet är byggnader eller ingångar till byggnader, ledningar i byggnader inklusive fastighetsnät, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, stolpar, master, kanalisation, rör, tillsynsbrunnar, inspektionsbrunnar och kopplingsskåp.

Lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadslagen) trädde i kraft i juli 2016 och innebär att den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller viss infrastruktur är skyldig att under vissa förutsättningar låta den som bygger ut bredbandsnät få tillträde till infrastrukturen. Vidare innebär lagen att ett offentligt organ som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt i vissa fall är skyldigt att samordna projektet med utbyggnad av bredbandsnät. Detsamma gäller den som annars utför ett sådant projekt om det helt eller delvis är finansierat med offentliga medel. Ägare av bredbandsnät kan på så vis ansöka hos t.ex. Trafikverket om att bygga ut sitt nät enligt utbyggnadslagen. Lagen innebär att Trafikverket som nätägare är skyldig att erbjuda den som vill bygga ut fast eller trådlöst bredband rätt att få tillgång till information om Trafikverkets fysiska infrastruktur och byggprojekt, rätt att begära tillträde till Trafikverkets fysiska infrastruktur och rätt att samordna sina byggprojekt med Trafikverkets bygg- och anläggningsprojekt eftersom de finansieras med offentliga medel.

Av regleringsbrevet för Affärsverket svenska kraftnät följer att verket ska, främst för transmissionsnätet, driva ett kostnadseffektivt elektroniskt kommunikationsnät för tele- och datakommunikation med hög säkerhet. Affärsverket svenska kraftnät ska på affärsmässiga grunder verka för att tele- och kommunikationsnätet görs tillgängligt för aktörer som på konkurrensneutrala och skäliga villkor tillhandahåller elektroniska kommunikationer. Dessutom ska Affärsverket svenska kraftnät i sin verksamhet samla in synpunkter från PTS och samverka med aktörer som tillhandahåller elektroniska kommunikationer vad gäller anläggning av tele- och kommunikationsnät.

Digital infrastruktur i hälso- och sjukvården

Regeringen har skapat ett råd med representanter för regioner, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), myndigheter och organisationer som ska underlätta samarbete och införande av en kommande nationell digital infrastruktur i hälso- och sjukvården. Rådet möttes för första gången i april 2024. Målet är att hälsodata ska bli tillgängliga i hela vårdkedjan för all vård, såväl kommunal som regional, och för tandvård oavsett huvudman. Regeringen har vidare utsett en samordnare för en nationell digital infrastruktur i hälso- och sjukvården. Samordnaren ska informera om regeringens arbete med nationell digital infrastruktur. Dessutom ska samordnaren förbereda för införandet av en nationell digital infrastruktur, genom nära dialog med kommuner, regioner, privata utförare av hälso- och sjukvård och tandvård samt SKR, patientföreträdare och andra berörda aktörer.

Översyn av digitaliseringspolitiken

Regeringen har aviserat att den ska göra en översyn av digitaliseringspolitiken och avser att ta fram en ny digitaliseringsstrategi. Digitaliseringsrådet har därför bjudit in till workshoppar för att samla kunskap och inspel om bl.a. AI och andra teknologier, strategisk infrastruktur och grundförutsättningar, digital kompetensförsörjning, digital omställning och innovation inom prioriterade områden respektive digitalisering i välfärden. Syftet med workshopparna är att bidra till att utveckla digitaliseringspolitiken med sikte på 2030. Resultaten från workshopparna kommer att utgöra viktiga underlag i det pågående arbetet med att ta fram en ny digitaliseringsstrategi.

Skriftlig fråga

I sitt svar på en skriftlig fråga (fr. 2023/24:730) i mars 2024 påminde civilminister Erik Slottnér (KD) om att det är PTS som utfärdar tillstånd för användning av radiofrekvenser och att tillståndsvillkoren är teknikneutrala. Det är därmed mobiloperatörerna som avgör vilka tjänster som ska tillhandahållas i näten och vilken teknik som ska användas. Ministern anförde att när äldre teknik avvecklas till förmån för modernare kan utrustning och tjänster behöva bytas ut eller uppgraderas. Ministern framförde vidare att operatörerna har informerat PTS om att 2G- och 3G-tekniken inte kommer att avvecklas med mindre än att möjligheten att ringa vanliga 112-samtal är lika bra eller bättre med 4G och 5G. Regeringen har också gett PTS i uppdrag att följa avvecklingen av 2G- och 3G-näten samt de informationsinsatser som genomförs med anledning av avvecklingen. PTS ska även bevaka vilka ersättningslösningar som erbjuds i de fall elektroniska kommunikations-tjänster har varit beroende av 2G- eller 3G nätet. Ministern framförde även att PTS också vid behov ska rapportera och föreslå åtgärder till regeringen.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat frågor om tillgång till elektronisk kommunikation, senast i betänkande 2023/24:TU16. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå motionsyrkandena med hänvisning till bl.a. pågående arbete. Riksdagen beslutade i linje med utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Ett av målen för Sveriges digitaliseringspolitik är att Sverige ska ha bredband i världsklass och att alla hushåll och företag ska ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Enligt utskottets mening är också tillgången till elektroniska kommunikationer av mycket stor betydelse för att bl.a. öka användningen av digital teknik vilket i sin tur är en kritisk faktor för Sveriges konkurrenskraft och en hållbar samhällsutveckling. Utskottet anser därför att det är mycket positivt att Sverige i en internationell jämförelse har en väl utbyggd bredbandsinfrastruktur. I budgetpropositionen för 2025 uppger regeringen att utbyggnaden av bredband fortgår i hela landet även om takten minskat jämfört med tidigare år. Utskottet vill i det sammanhanget framhålla att det välkomnar de många initiativ som har tagits för att främja bredbandsutbyggnaden och mobiltäckningen i landet men vill samtidigt understryka betydelsen av att utbyggnaden av bredband fortsätter i högt tempo och inte minskar i takt. Samtidigt är utskottet införstått med de utmaningar som finns med den fortsatta utbyggnaden av bredband, framför allt på landsbygden. Utskottet välkomnar därför de olika uppdrag som PTS har fått för att främja bredbandsutbyggnaden, inte minst på landsbygden och i glesbygd och även det bredbandsstöd som PTS ansvarar för.

När det gäller motionsförslagen om en ny bredbandsstrategi konstaterar utskottet att regeringen har aviserat att det pågår ett arbete med att se över digitaliseringspolitiken.

Utskottet vill vidare i likhet med tidigare år påminna om att PTS har till uppgift att följa avvecklingen av kopparnätet och även de ersättningslösningar som erbjuds. Utskottet konstaterar i sammanhanget att avvecklingen av kopparnätet har pågått en längre tid och välkomnar att PTS har haft regelbundna avstämningar med Telia för att säkerställa att avvecklingen sker på ett ansvarsfullt sätt.

När det gäller övergången från 2G- och 3G-nät till modernare nät har utskottet erfarit att användarna i stor utsträckning redan flyttat till de nya näten. I takt med att mobiloperatörerna stänger ned 2G- och 3G-näten bygger de också ut täckningen och ökar kapaciteten i både 4G- och 5G-nätet, vilket på sikt betyder att mobiltäckningen blir bättre än tidigare. Av PTS årsredovisning för 2024 framgår också att en gemensam informationskampanj om avvecklingen av 2G- och 3G-näten startades vid årets början. Vidare noterar utskottet att Telia har beslutat att skjuta fram sin 2G-avveckling till 2027. Utskottet välkomnar övergången till modernare nät och kan konstatera att

branschen och PTS har vidtagit åtgärder för att säkerställa att övergången sker på ett ordnat sätt. En motståndskraftig infrastruktur är av stor betydelse för arbetet inom civilt försvar och krisberedskap, och operatörernas fortsatta utbyggnad av 5G-nät och utveckling av 6G-nät är av stor vikt. Utskottet vill dock i sammanhanget framhålla den osäkerhet som finns om hur bl.a. jordbruksmaskiner och äldre bilar som i dag styrs via 2G- eller 3G-nät kommer att fungera vid en övergång. Utskottet vill peka på den risk som finns för att bl.a. nödsamtal vid olyckor, s.k. e-call, kan komma att sluta att fungera i äldre bilar. Utskottet välkomnar övergången till modernare nät men anser att det är av stor vikt att de utmaningar som kan finnas inte minst för fordonsflottan analyseras. Utskottet kommer att följa utvecklingen mycket noga.

Utskottet vill vidare även lyfta fram att det välkomnar att regeringen har en målsättning om en nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvården där staten tar ett större ansvar. Det arbete som bedrivs inom myndigheterna när det gäller samutnyttjande av statlig infrastruktur är också mycket positivt.

Sammanfattningsvis vill utskottet understryka att frågor om tillgång till elektronisk kommunikation är av mycket stor betydelse och utskottet ser därför positivt på det stora arbete som pågår på området inom Regeringskansliet, myndigheterna och branschen. Utskottet förutsätter att arbetet fortsätter i hög takt och finner för närvarande inte att det finns anledning att ta något initiativ i dessa frågor. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2024/25:243 (KD), 2024/25:458 (S), 2024/25:554 (V) yrkande 1, 2024/25:787 (S), 2024/25:995 (C), 2024/25:1393 (SD) yrkandena 1, 2 och 11–13, 2024/25:1454 (SD) yrkande 7, 2024/25:2201 (S), 2024/25:2369 (M), 2024/25:2952 (C) yrkandena 1–3, 2024/25:2955 (C) yrkande 26, 2024/25:3038 (MP) yrkande 23, 2024/25:3057 (MP) yrkandena 17 och 18, 2024/25:3127 (S) yrkandena 5, 6, 8 och 19 samt 2024/25:3166 (C) yrkande 17.

Robusta och säkra kommunikationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om robusta och säkra kommunikationer. Utskottet understryker vikten av säkra och robusta elektroniska kommunikationer men finner inte att det finns anledning att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandet.

Jämför reservation 18 (MP).

Motionen

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 24 efterfrågas en höjning av beredskapsavgifterna så att mer resurser kan avsättas för att göra internet robustare genom offentlig-privat samverkan mellan bredbandsleverantörerna och Post- och telestyrelsen.

Bakgrund

Beredskapsavgift

Den som bedriver verksamhet som är anmäld enligt lagen om elektronisk kommunikation betalar en beredskapsavgift som ska finansiera åtgärder som stärker de elektroniska kommunikationerna mot allvarliga hot och påfrestningar i fredstid. Avgifterna ska fördelas med skäligen andel på var och en av dem som bedriver den anmälda verksamheten. Medlen används för att skapa robusta elektroniska kommunikationer som ska fungera vid allvarliga hot och påfrestningar, exempelvis vid terrorism och sabotage. Medlen används både i förebyggande syfte och för att bibehålla och utveckla krishanteringsförmågan inom sektorn. Det årliga avgiftsuttaget från operatörerna för att finansiera åtgärder mot allvarliga hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation har under många år uppgått till högst 100 miljoner kronor. Mot bakgrund av att krisberedskapen behövde förstärkas ytterligare inom sektorn elektronisk kommunikation delgav den dåvarande regeringen i budgetpropositionen för 2021 sin avsikt att med början 2022 höja beredskapsavgiften. Beredskapsavgiften höjdes sedermera såväl 2022 som 2023. Storleken på den nuvarande beredskapsavgiften framgår av föreskrifter som har tagits fram av PTS och som trädde i kraft den 1 januari 2024. Av föreskrifterna framgår att den som bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen om elektronisk kommunikation och som har en årsomsättning om 30 000 000 kronor eller mer, ska betala en årlig avgift om högst 0,187 procent av årsomsättningen.

Robusta kommunikationer

Ett av delmålen under målet för digitaliseringspolitiken fastslår att elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta. I lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation anges att den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Åtgärder ska säkerställa en nivå på säkerheten i nät och tjänster som är lämplig i förhållande till riskerna. Åtgärder ska vidtas särskilt för att förebygga och minimera säkerhetsincidenters påverkan på användare och på andra nät och tjänster.

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 22) framhåller regeringen att det är viktigt att fortsätta det aktiva och förutsättningsskapande arbetet inom civilt försvar och informations- och cybersäkerhetsområdet för att uppnå målen om säkra och robusta elektroniska kommunikationer. Regeringen anför att utbyggnaden av 5G och utvecklingen av 6G är viktig för att vi ska nå målet om effektiva och säkra elektroniska kommunikationer som motsvarar användarnas behov.

Pågående arbete

PTS har fått i uppdrag av regeringen att särskilt arbeta med förmågeutveckling när det gäller

- samverkan och ledning inom beredskapssektorn, exempelvis genom att effektivt kunna utbyta information, inklusive information som omfattas av säkerhetsskydd, inför och under höjd beredskap
- säkerställande av en uthållig reparationsberedskap.

Åtgärderna ska syfta till att utveckla och stärka det civila försvaret och därmed bidra till en högre samlad förmåga inom totalförsvaret. Uppdraget ska redovisas senast den 22 februari 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat frågor om beredskapsavgifter, senast i betänkande 2023/24:TU16. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå yrkandena. Riksdagen beslutade i linje med utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Väl fungerande elektroniska kommunikationer är en grundförutsättning för dagens digitala samhälle och många kritiska tjänster är beroende av digital infrastruktur. Det är därför angeläget att denna infrastruktur kan säkras mot tekniska, organisatoriska och rättsliga förhållanden som kan hota säkerhet, integritet och tillgänglighet. Utskottet välkomnar därmed de åtgärder som redovisas ovan för att bl.a. stärka robustheten och beredskapen på området. Utskottet vill också understryka att medlen från beredskapsavgifterna används för att skapa just robusta elektroniska kommunikationer som ska fungera vid allvarliga hot och påfrestningar. Utskottet vill understryka vikten av säkra och robusta elektroniska kommunikationer men finner inte skäl att ifrågasätta att en väl avvägd bedömning är gjord när det gäller storleken på beredskapsavgiften. Därmed anser inte utskottet att det finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandet. Utskottet avstyrker motionen 2024/25:3038 (MP) yrkande 24.

Mobiltäckningen längs järnvägsnätet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om mobiltäckningen längs järnvägsnätet. Utskottet hänvisar till vidtagna åtgärder och pågående arbete.

Jämför reservation 19 (MP).

Motionerna

Linus Lakso m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2024/25:2630 yrkande 10 att snabb internetuppkoppling på tåg i Sverige måste säkerställas. Motionären menar att detta är nödvändigt för att man ska kunna utnyttja de positiva faktorer som kommer med att resa med tåg.

I kommittémotion 2024/25:2633 av Elin Söderberg m.fl. (MP) framställs ett yrkande om att snabb internetuppkoppling och telefonmottagning på samtliga tåg i Sverige behöver säkerställas.

Gällande rätt

Med stöd av förordningen (2021:975) om statligt stöd för bättre mobil uppkoppling för resenärer i fjärrtågstrafik kan PTS dela ut medel till stödtåtgärder. Med stöd av förordningen delade PTS under 2022 ut 22,5 miljoner kronor för åtgärder för att förbättra mobiltäckningen i vissa tunnlar.

Bakgrund

Av bredbandsstrategin följer att regeringens mål för de mobila näten var att alla i hela Sverige 2023 skulle ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där de normalt befann sig. De områden som var aktuella var t.ex. vägar, järnvägar samt områden med närhet till bostäder, företag och fritidshus. PTS uppger att 95 procent av dessa utvalda områdens yta hade en mobiltäckning som uppfyllde målet 2023. Målet för mobila tjänster hade därmed inte uppnåtts. Ytor längs större vägar och högtrafikerade järnvägar stod för den största delen av den yta som återstod. Det var samtidigt på dessa ytor som täckningen ökade snabbast – med nästan 10 procentenheter under 2023.

Pågående arbete

Den 13 februari 2023 redovisade PTS rapporten Bättre mobil uppkoppling för tågresenärer i hela Sverige – Uppdrag att förbättra möjligheterna till god mobil uppkoppling på tåg. PTS lämnar i rapporten en lägesbild av täckningen längs med Sveriges järnvägar 2023 och beskriver hur valet av teknisk lösning kan påverka användarupplevelsen. PTS lämnar också förslag på åtgärder som kan främja en god mobil uppkoppling ombord på tåg. Förslagen delas in i tre

områden: politisk styrning, förbättrad täckning och förbättrad samordning. PTS föreslår således att en ny politisk inriktning och förväntansbild tas fram för uppkoppling ombord på tåg och att nya uppföljbara indikatorer knyts till denna. PTS föreslår också ett antal åtgärder för att förbättra täckningen, bl.a. i tågtunnlar, och att Trafikverket ges ett tydligt uppdrag att ta på sig en aktivare roll i frågan. Slutligen föreslås att PTS ska utreda hur samverkan bland berörda aktörer ser ut i dag och ge förslag till hur en sådan samverkan kan öka om brister identifieras.

PTS genomförde under hösten 2023 en auktion för att tilldela nationella blocktillstånd i 900 MHz-, 2,1 GHz- och 2,6 GHz-banden. Några av de villkor som ställdes på tillståndshavare gällde täckning och utbyggnad längs högtrafikerad järnväg för att förbättra möjligheten till uppkoppling för tågresenärer.

I regleringsbrevet för 2025 har Trafikverket fått i uppdrag av regeringen att fram till och med 2027 vidta åtgärder för att utveckla och öka sin förmåga att tillhandahålla sådana tjänster som mobiloperatörer efterfrågar för att kunna erbjuda bättre mobiltäckning till tågresenärer. I regleringsbrevet anges att det avser tjänster på platser där mobiloperatörer normalt inte kan uppnå mobiltäckning med installationer utanför spårområdet, t.ex. i anslutning till och i statliga tågtunnlar eller i djupa bergskärningar. Trafikverket ska senast den 31 mars åren varje år 2026–2028 lämna en redogörelse för det arbete som myndigheten bedrivit föregående år till Regeringskansliet.

Telia uppger på sin webbplats att företaget tillsammans med SJ och mätföretaget Umlaut har identifierat områden med dålig täckning som nu ska åtgärdas. Telia uppger att satsningen är Telias största järnvägsprojekt någonsin och att ca 50 mobila basstationer, både befintliga och nya, längs sträckorna Stockholm–Göteborg och Stockholm–Malmö kommer att förses med 4G- och 5G-nät under 2025. Telia uppger vidare att motsvarande uppgraderingar kommer att göras längre fram på sträckor som Södertälje–Katrineholm på Västra stambanan och Boxholm–Älmhult på Södra stambanan. Till 2030 är siktet inställt på avbrottsfri uppkoppling längs alla järnvägssträckor i Sverige.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om mobiltäckningen på tåg, senast i betänkande 2023/24:TU16. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till tagna initiativ. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner inledningsvis om att hela Sverige enligt ett av bredbandsstrategins mål bör ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet. Målet gäller områden där människor normalt befinner sig. Det kan exempelvis vara längs järnvägsnätet, vilket är av stor betydelse för bl.a. alla de som pendlar till

arbetet och arbetar under resan. Utskottet välkomnar det uppdrag som Trafikverket har fått om att bidra till att mobiltäckningen för tågresenärer blir bättre och ser också mycket positivt på det arbete som utförs av Telia för att det ska finnas en avbrottsfri uppkoppling längs alla järnvägssträckor i Sverige. Utskottet påminner i sammanhanget om att PTS inkluderade täckningskrav utefter högtrafikerad järnväg vid den auktion av vissa frekvenser som genomfördes under 2023.

Mot bakgrund av det arbete som pågår finner inte utskottet att det finns anledning att ta något initiativ i frågan. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2024/25:2630 (MP) yrkande 10 och 2024/25:2633 (MP).

Kompetens

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digital kompetens. Utskottet är införstått med de kompetensbehov som finns och hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 20 (S, MP).

Motionerna

Gunilla Svantorp m.fl. (S) anför i kommittémotion 2024/25:3127 yrkande 2 att man behöver bejaka teknikutveckling som bidrar till att öka hållbarheten. I yrkande 7 anför motionärerna att kompetensbristen inom bl.a. systemutveckling, artificiell intelligens, it-säkerhet och användbarhetsdesign måste åtgärdas.

I motion 2024/25:2330 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S) anför motionärerna att det bör inrättas ett högnivåforum om digital spetskompetens och digital utveckling. Motionärerna framhåller att det behövs ett helhetsgrepp om den digitala utvecklingen för att förhindra att utvecklingen stannar av.

Bakgrund

Av budgetpropositionen för 2025 framgår att Sverige när det gäller digital kompetens placerar sig högt jämfört med EU:s övriga medlemsstater. EU har bestämt ett mål om att 80 procent av EU:s befolkning i åldern 16–79 år ska ha grundläggande digitala färdigheter 2030. I Sverige uppgick andelen till 66 procent 2023, vilket var över EU-genomsnittet om 55 procent. Den andel av befolkningen som hade mer än grundläggande digital kompetens uppgick till 36 procent i Sverige, medan genomsnittet i EU var 27 procent. Det fanns fortfarande skillnader mellan kvinnor och män när det kommer till andelen it-specialister av arbetskraften. Totalt sett beräknades 9 procent av arbetskraften i åldern 15–74 i Sverige vara it-specialister. Av dessa var 22 procent kvinnor

vilket kan jämföras med EU-genomsnittet om 19 procent. Regeringen framhåller att den har initierat flera olika satsningar på utbildning och forskning som ska möta de stora kompetensbehoven och stärka ingenjörlandet Sverige. Det rör sig bl.a. om en förstärkning av civilingenjörsutbildningarna och en höjning av ersättningsbeloppen för utbildningar inom naturvetenskap och teknik.

Pågående arbete

En STEM-strategi för Sverige

I februari 2025 presenterade regeringen ett samlat paket med åtgärder som syftar till att stärka den svenska kompensförsörjningen inom naturvetenskap och teknik. Som ett led i arbetet har regeringen satt upp långsiktiga mål för att få fler utbildade inom dessa områden. Målen tar sikte på resultat inom grundskolan, gymnasieskolan och den högre utbildningen. Genom tydliga och uppföljningsbara mål ges förutsättningar för ett långsiktigt och målinriktat arbete för att stärka tillgången till kompetens inom naturvetenskap och teknik i Sverige. Regeringen framhåller att tekniskt ledarskap är av stor betydelse för att bygga ekonomiskt välbstånd och säkerhet. Teknisk kompetens och kapacitet möjliggör nya lösningar och innovation inom exempelvis klimat- och miljöområdet samt för den digitala omställningen inklusive artificiell intelligens. Regeringen har vidare tillsatt en kommitté – en STEM-delegation – för att stärka förutsättningarna för att fler personer ska utbildas inom naturvetenskap, teknologi, ingenjörsvetenskap och matematik, (Science, Technology, Engineering and Mathematics – STEM).

Avancerad digitalisering

Vinnova har fått i uppdrag att stärka innovations- och forskningsprogrammet Avancerad digitalisering, som syftar till att stärka Sveriges position internationellt när det gäller nästa generations avancerade och kraftfulla digitala lösningar. Uppdraget ska genomföras i nära samverkan med aktörer från näringsliv, forskningsfinansiärer, institut och lärosäten.

En svensk nationell färdplan för EU:s digitala decennium

Av den svenska nationella färdplanen för EU:s digitala decennium från oktober 2023 framgår att en ökad användning av AI är nära kopplad till tillgången till digital kompetens, till förmågan att förstå nyttan och till kompetensen att införa och använda AI i verksamheten. Därför bedöms insatser inom det aktuella kompetensområdet ha betydelse för att öka AI-användningen inom såväl den offentliga förvaltningen som näringslivet. Det kan t.ex. röra sig om kompetenshöjande insatser för bl.a. kommuner i fråga om användningen av AI och Wallenberg AI, Autonomous Systems and Software Program (WASP) som är ett nationellt initiativ för strategiskt motiverad grundforskning, forskarutbildning och rekrytering av akademisk

kompetens. Breda partnerskap mellan näringslivet och den offentliga förvaltningen lyfts också fram som bidrag till digital omställning av näringslivet i Sverige.

WASP

Under 2015–2031 tillförs WASP resurser för forskning inom AI, autonoma system och mjukvara vid ett flertal universitet. Forskningen bedrivs ofta i samverkan med näringslivet och inom programmet finansieras även doktorandstudier.

Övriga satsningar på kompetens inom digitalisering

Regeringen har gett Universitetskanslersämbetet och Myndigheten för yrkeshögskolan i uppdrag att analysera vilken påverkan AI kan få för högskolans respektive yrkeshögskolans utbildningsutbud i relation till arbetsmarknadens framtida kompetensbehov. Uppdraget redovisades i april 2024. Av redovisningen framgår bl.a. att de flesta yrkesroller kommer att påverkas på så sätt att uppgifter som kan automatiseras sannolikt kommer att bli automatiserade. Flera yrkesroller kommer att försvinna och andra kommer att tillkomma, medan sådana yrkesroller som ställer krav på mänsklig interaktion kommer att påverkas i mindre grad. Hur snabbt denna utveckling kommer att gå ser olika ut för olika yrkesroller och påverkas av en rad faktorer. Utöver den rent tekniska utvecklingen kommer lagstiftning på området att spela stor roll, även om användare av tjänster accepterar att dessa genomförs på ett automatiserat sätt. Detta ställer höga krav på yrkeshögskolans förmåga att snabbt anpassa utbudet och att kontinuerligt bevaka hur yrken utvecklas för att kunna stödja och erbjuda relevanta och i möjligaste mån framtidssäkrade utbildningar. Av redovisningen framgår vidare att högskolorna behöver anpassa sitt utbildningsutbud för att svara mot nya kompetensbehov. Det handlar om specialisterna inom AI som behöver både bli fler och delvis lära sig nya saker för att driva utvecklingen framåt. För att AI ska kunna införas och tillämpas behövs ytterligare kompetenser. Det handlar om att stora grupper domänexperter behöver lära sig något grundläggande om AI-tekniken och få en generell AI-kompetens. Grupperna behöver också utveckla en tvärdisciplinär förståelse och förståelse för de frågor som uppstår i skärningspunkten mellan teknik och samhälle, framför allt vad gäller etik och juridik. I redovisningen görs bedömningen att lärosätena behöver integrera AI-inslag i en lång rad utbildningar såsom lärarutbildningen, socionomutbildningen och juristutbildningen. Lärosäten har också en viktig roll att spela i utbildningen av specialister som driver utvecklingen framåt.

AI-kommissionens färdplan för Sverige

I den tidigare nämnda AI-kommissionens direktiv lyfts bl.a. att utbildning och forskning är avgörande för Sveriges möjligheter att förverkliga potentialen med AI. I AI-kommissionens färdplan för Sverige föreslås bl.a. att medlen för

folkbildningsinsatser till folkhögskolorna, Mediemyndigheten, PTS och studieförbunden ska förstärkas med 100 miljoner kronor per år under åren 2025–2029. Syftet med satsningen är att minska och förebygga de klyftor som kan öka i samhället vid stora tekniksiften samt att öka kunskapen om de möjligheter och risker som AI kan medföra. Därmed bedömer AI-kommissionen att legitimiteten och acceptansen för den omställning som sker kan öka. AI-kommissionen föreslår också en satsning på folkbiblioteken för att stärka deras uppdrag att främja användningen av informationsteknik för kunskapsinhämtning och lärande. Staten bör också överväga att ge elever, studenter och lärare kostnadsfri tillgång till AI-tjänster under en längre period. AI-kommissionen framhåller att det är helt centralt att Sverige har forskningsmiljöer i världsklass liksom att Sverige lyckas att både locka hit och behålla spetskompetens. Kommissionen föreslår därför en bred satsning på att stärka våra forskningsmiljöer och vår internationella attraktionskraft.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat frågor om kompetens, senast i betänkande 2023/24:TU16. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till pågående arbete. Riksdagen beslutade i linje med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är väl införstått med de kompetensbehov som finns inom digitaliseringsområdet. Inte minst AI kommer att påverka de framtida kompetensbehoven i samhället, och utbildningsinstitutioner behöver därför följa med i utvecklingen för att anpassa såväl utbildningsinnehåll som utbildningsutbud. Utskottet välkomnar därför de uppdrag som Myndigheten för yrkeshögskolan och Universitetskanslersämbetet har fått i fråga om att analysera AI:s påverkan på utbildningsutbudet. Av regeringens redovisning med anledning av EU:s policyprogram för det digitala decenniet 2030 framgår att många medlemsstater och andra länder gör omfattande investeringar i forskning, utveckling och innovationer. Utskottet anser att det är glädjande att Sverige fortfarande presterar över snittet i EU och rankas högt i internationella mätningar. Utskottet välkomnar även de ansträngningar som görs inom myndigheterna och näringslivet för att komma till rätta med kompetensbristen. I sammanhanget vill utskottet också uppmärksamma AI-kommissionens rapport där det framhålls att utbildning och forskning är avgörande för Sveriges möjligheter att förverkliga potentialen med AI. Enligt utskottets mening är frågan om kompetens av mycket stor vikt för Sveriges möjligheter att nå bl.a. det övergripande målet för digitaliseringspolitiken om att vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att bedriva ett aktivt arbete för att främja utbildning inom

området. Därmed avstyrker utskottet motion 2024/25:2330 (S) och 2024/25:3127 (S) yrkandena 2 och 7.

Vissa användarfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa användarfrågor, bl.a. skydd mot nätbedrägerier. Utskottet framhåller det arbete som görs för att motverka bedrägerier.

Jämför reservation 21 (S) och 22 (V).

Motionerna

Gunilla Svantorp m.fl. (S) anför i kommittémotion 2024/25:3127 yrkande 20 att lagen bör justeras så att användare alltid har möjlighet att tydligt och enkelt avvisa alla icke nödvändiga kakor, utan att tvingas att skrolla och bocka av ett dussintal olika kakor innan de kan använda en webbsida, samt att man bör se över om PTS behöver ett utökat eller förtydligt uppdrag i frågan.

I kommittémotion 2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 16 framförs att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att konsumenternas skydd mot bedrägerier på betalningsmarknaden stärks.

I motion 2024/25:2254 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) framförs att kraven på identifiering eller liknande bör skärpas och därmed också säkerheten vid användning av olika appar. Motionärerna föreslår bl.a. att det ska finnas krav på att geodata ska registreras för att en app ska kunna fungera.

Malin Danielsson (L) framför i motion 2024/25:985 att man behöver utreda åtgärder för att stoppa bluff-sms. Motionären anför att det kan krävas lagändringar för att komma åt problemet och att det är angeläget att påbörja ett sådant arbete.

Gällande rätt

Nätbedrägeri är inte något särskilt brott enligt svensk lag, utan det brott som typiskt sett är aktuellt är bedrägeri (9 kap. 1 § brottsbalken). Så benämns brottet oavsett om någon försöker luras genom att skicka e-post, sms, genom att ringa telefonsamtal, genom att prata ansikte mot ansikte med den som blir lurad eller på något annat sätt. Straffet för bedrägeri är fängelse i högst två år. För ringa bedrägeri är straffet böter eller fängelse i högst sex månader och för grovt bedrägeri är straffet fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Under 2023 anmäldes ca 240 000 bedrägeribrott, vilket var en ökning med 22 procent jämfört med 2022. De bedrägeribrott som ökade mest var kortbedrägerier (44

procents ökning), och det omfattar främst kortbedrägerier utan fysiska kort. Det totala antalet kortbedrägerier var drygt 100 000 under 2023.

I lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet anges de befogenheter och begränsningar som gäller för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket på området.

I 5 kap. lagen (2010:751) om betaltjänster finns bestämmelser om obehöriga transaktioner, betaltjänstleverantörers skyldighet att återställa konto och kontohavarens ansvar. I juni 2022 kom en dom från Högsta domstolen om ett bedrägeri kopplat till bank-id som innebär att en konsument fick ersättning av en bank för obehöriga transaktioner som gjorts från konsumentens konto (T4623-21).

PTS har tagit fram föreskrifter för att förhindra att telefonnummer utnyttjas för bedrägerier. Reglerna innebär bl.a. att

- operatörer ska stoppa samtal från utlandet till Sverige som ser ut att komma från svenska fastnät nummer.
- operatörer ska stoppa samtal från utlandet som ser ut att komma från svenska mobilnummer efter att de har kontrollerat att mobilnumret inte används i utlandet.
- operatörerna i vissa fall ska blockera nummerpresentationen i stället för att stoppa samtalet.

Reglerna som rör nummer i fasta nätet trädde i kraft den 4 november 2024 och reglerna som rör mobilnummer trädde i kraft den 3 mars 2025.

Bakgrund

Telefonbedrägerier blir allt vanligare. Bedrägerierna genomförs ofta genom uppringningar eller via sms från svenska eller utländska nummer. Bedrägerier kan också genomföras genom s.k. smishing (via sms) och det innebär att bedragaren skickar sms med skadliga länkar till en telefon. När man klickar på länken kan den leda till falska webbplatser eller installera skadliga appar i telefonen, som kan hämta lagrat innehåll.

Pågående arbete

Skydd mot bedrägerier

I regeringens skrivelse Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet (skr. 2023/24:67) fastslås att bedrägeribrotten har ökat kraftigt och att de är en viktig och växande finansieringskälla för organiserad brottslighet. Här har övergången till den digitala arenan varit särskilt tydlig, där snabbare och smidigare sätt att göra inköp, betalningar och bankärenden har underlättat även för kriminella. Även komplex cyberbrottslighet har blivit vanligare inom organiserad brottslighet. Denna typ av

brott kan ha stor inverkan på teknisk infrastruktur och påverka samhällsviktiga funktioner och näringslivet.

Betaltjänstleverantörer, t.ex. kreditinstitut, är sedan några år skyldiga att tillämpa s.k. stark kundautentisering när en betalande loggar in på sitt betal-konto online, initierar en elektronisk betalningstransaktion eller genomför någon åtgärd på distans som kan innebära en risk för s.k. svikligt förfarande eller andra former av missbruk. Den skyldigheten kan t.ex. tillgodoses genom krav på användning av e-legitimation eller bankdosa, och sedan den infördes har bedrägerierna vid betalningar vid e-handel minskat. Sedan den 1 januari 2023 gäller kravet på stark kundautentisering även vid fakturabetalningar online.

Uppdrag till PTS

I december 2024 redovisade PTS en kartläggning till regeringen av hur elektroniska kommunikationstjänster används för att genomföra bedrägerier. I kartläggningen konstaterar myndigheten att bedrägerier via sms med falska avsändarnamn är ett kvarstående stort problem. PTS lämnar bl.a. följande förslag på hur problemen med bluff-sms kan minska.

- Inför ett frivilligt och offentligt register för avsändarnamn. Där kan organisationer registrera sig för att skydda sitt avsändarnamn. Mottagare av sms kan kontrollera om avsändaren är registrerad.
- Säkerställ kundkännedom i leveranskedjan för företags-sms genom en branschöverenskommelse som omfattar och ställer krav på operatörer och sms-förmedlare.
- Etablera ett samverkansforum med experter på bedrägerier genom elektroniska kommunikationstjänster. Syftet är att öka kunskapen, kunna agera snabbare och samordna informationsinsatser.

För att PTS ska kunna etablera ett register behöver regeringen ge PTS mandat att agera genom en lagändring. Övriga åtgärder kan PTS genomföra inom sitt befintliga uppdrag.

Digitalidag

Inom ramen för samverkansplattformen Digitalidag, som är en del av PTS, genomförs en rad aktiviteter för personer som vill förbättra sin digitala kompetens. Exempel på aktiviteter är:

- kampanjen ”Svårlurad”, där banker har gått samman för att gemensamt arbeta och utbilda i frågan om hur man minskar risken för att bli utsatt för bedrägerier online,
- betalningshjälpen, ett samarbete mellan Mastercard, SPF Seniorerna och samarbetsbanker med exempel hur man handlar på nätet, betalar räkningar och skickar pengar,
- seniornet, där seniorer lär andra seniorer att navigera digitalt.

Särskilt om kakor

Kakor, också kallade cookies eller webbkakor, är små datafiler som används för att lagra information eller få åtkomst till information som finns lagrad i en användares terminalutrustning, såsom en dator eller mobil. Kakor kan på olika sätt minnas en användares aktivitet på exempelvis en webbplats. Kakorna kan lagra information under användningen av webbplatsen och mellan användningarna. Enligt lagen om elektronisk kommunikation gäller som huvudregel att kakor inte får lagras på någons dator eller telefon utan samtycke. Undantaget är kakor som är nödvändiga. Det ska vara lika enkelt att tacka ja som att tacka nej till kakor. Användaren ska kunna välja att tacka nej till kakor vid samma tillfälle och i samma vy som man tackar ja. Inom EU regleras kakor även i dataskyddsförordningen (GDPR). Den gäller för alla webbplatser som samlar in data om EU-medborgare, även de utanför unionen.

PTS är tillsynsmyndighet enligt lagen om elektronisk kommunikation och under 2022 och 2023 genomförde PTS tillsyn av hur olika webbplatsinnehavare lever upp till reglerna om kakor. PTS kunde senare konstatera att samtliga webbplatsinnehavare hade rättat sig utifrån den bedömning som PTS gjort.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om bl.a. nätbedrägeri, senast i betänkande 2023/24:TU16. Motionsförslagen avstyrktes då med hänvisning till bl.a. pågående arbete. Riksdagen beslutade i linje med utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är oacceptabelt att bedrägeribrotten har ökat kraftigt och ser mycket allvarligt på att elektroniska kommunikationstjänster som innebär snabbare och smidigare sätt att göra inköp, betalningar och bankärenden även har underlättat för kriminella. Utskottet ser därför mycket positivt på det arbete som görs både för att motverka bedrägerier och för att öka människors digitala kompetens i syfte att minska risken för att de utsätts för bedrägeri. Utskottet vill vidare påminna om att PTS är tillsynsmyndighet enligt lagen om elektronisk kommunikation och har också genomfört tillsynsåtgärder mot olika webbplatsinnehavare för att se till att aktörerna lever upp till bl.a. reglerna om kakor. Utskottet finner inte att det finns skäl att vidta några initiativ med anledning av motionsyrkanden. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2024/25:195 (V) yrkande 16, 2024/25:985 (L), 2024/25:2254 (SD) och 2024/25:3127 (S) yrkande 20.

Postservice i hela landet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om postservice i hela landet. Utskottet anför att de frågeställningar som tas upp i motionsyrkandena är väl beaktade men framhåller samtidigt vikten av att människor kan bo och verka i hela landet.

Jämför reservation 23 (S), 24 (SD), 25 (V) och 26 (C).

Motionerna

Gunilla Svantorp m.fl. (S) framför i kommittémotion 2024/25:3127 yrkande 21 att tillgång till posttjänster ska finnas i hela landet, såväl städer som på landsbygden. Motionärerna framför vidare att postväsendet i sin helhet inte bör få överlåtas till marknaden.

Thomas Morell m.fl. (SD) understryker i kommittémotion 2024/25:1393 yrkande 8 betydelsen av att förbättra service, postutdelning och tillgänglighet i glesbygd. Motionärerna lyfter fram att det måste vara möjligt att bo och verka i hela landet.

I kommittémotion 2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 59 framför motionärerna att regeringen bör ta ett mer samlat grepp, inom ramen för Postfinansieringsutredningen, om hur postverksamheten och Postnord ska utvecklas framöver.

Birger Lahti m.fl. (V) framför i motion 2024/25:554 yrkande 2 att Postnord bör ges i uppdrag att tillhandahålla god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet. I yrkande 3 anför motionärerna att Postnord bör få i uppdrag att återgå till att dela ut posten varje vardag i hela landet och att avbryta försöksverksamheten med att bara tömma brevlådor varannan dag.

Gällande rätt

Den samhällsomsfattande posttjänsten regleras i postlagen (2010:1045). Där definieras posttjänsten som att den ska finnas i hela landet och vara av god kvalitet, vilket innebär att alla användare ska kunna ta emot postförsändelser och till rimliga priser lämna sådana försändelser.

Merparten av postlagens krav på den samhällsomsfattande posttjänsten härstammar från EU:s postdirektiv. Enligt detta direktiv ska medlemsstaterna säkerställa att användarna har tillgång till samhällsomsfattande tjänster som inbegriper stadigvarande tillhandahållna posttjänster av fastställd kvalitet inom hela territoriet till rimliga priser för samtliga användare. Skyldigheten gäller adresserade försändelser som väger högst två kilo och paket som väger upp till tio kilo. Den samhällsomsfattande posttjänsten omfattar bl.a.

adresserade brev, paket, dagstidningar och tidskrifter. Vidare är det medlemsstaternas skyldighet att säkerställa att den samhällsomfattande tjänsten som huvudregel garanteras minst fem arbetsdagar i veckan och innebär minst en insamling samt ett överlämnande vid varje fysisk eller juridisk persons bostad respektive lokaler. Om den samhällsomfattande posttjänsten inte är självfinansierande, finns det dessutom möjlighet för medlemsstaterna att finansiera den genom upphandling eller statsstöd. Postnord är genom bolagets tillståndsvillkor skyldigt att tillhandahålla denna posttjänst.

Den 1 april 2023 trädde PTS regleringspaket med nya föreskrifter och allmänna råd om utdelning av post vid tillhandahållande av den samhällsomfattande posttjänsten och tillståndsvillkor i kraft. Reglerna syftar till att trygga och säkra servicen för de som har störst behov, tydliggöra vilken nivå av service den utsedda tillhandahållaren av samhällsomfattande posttjänster ska säkra och vad postmottagarna kan förvänta sig. Föreskrifterna säkerställer exempelvis att de som har längst avstånd till sin postanordning inte ska få ett längre avstånd än vad de har i dag.

Bakgrund

Det riksdagsbundna målet för postsektorn är att det ska finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet som uppfyller de krav som anges i postlagen (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86).

I budgetpropositionen för 2025 framför regeringen att den noga har övervakat utvecklingen på den svenska postmarknaden och konstaterar att Postnord och övriga delar av marknaden står inför stora utmaningar. Regeringen framför att målen för postsektorn till stor del uppfylls men att den svenska postmarknaden alltjämt fortsätter att förändras. Samhällets digitalisering har lett till stora förändringar i användarnas kommunikationsvanor och därmed även i fråga om deras behov av posttjänster. Den ökande e-handeln innebär att postutdelningen i allt större utsträckning handlar om att dela ut paket i stället för brevöversändelser. Regeringen konstaterar att det medför utmaningar för tillhandahållaren och som en följd även för användarna av den samhällsomfattande posttjänsten. Regeringen framför vidare att den fortsätter att övervaka utvecklingen i strävan att uppnå en balanserad och välfungerande postmarknad som gynnar hela landet i linje med de gällande politiska målen. Vidare framhåller regeringen att det är viktigt att säkerställa en välfungerande posttjänst, bl.a. med beaktande av behov under höjd beredskap.

Av PTS rapport Svensk postmarknad 2024 framgår att postmarknaden omformas radikalt i takt med digitaliseringen av samhället. Sedan 2000 har i princip två av tre fysiska brev ersatts av digital kommunikation i Sverige. Samhällets digitalisering har lett till stora förändringar i användarnas kommunikationsvanor, med en ökande grad av övergång från skriftlig till digital kommunikation. År 2022 var första gången Postnord inte nådde upp till befordringstidskravet för helåret. Under 2023 försämrades helårsresultatet

ytterligare, då Postnord delade ut i genomsnitt 93,1 procent av de tvådagars-befordrade breven i tid på nationell nivå (jämfört med 94,7 procent 2022). För 2021 var siffran 97,9 procent. Det innebär alltså att Postnord inte lyckades leva upp till befordringskraven på nationell nivå under varken 2022 eller 2023. På månadsbasis förbättrades mätresultaten kontinuerligt fr.o.m. juli månad 2023, och i september nåddes för första gången på ett drygt år ett månadsresultat över kravnivån, då 95,6 procent av breven delades ut i tid. Postnord har uppgett att problematiken under 2023 förstärktes av väderutmaningar och förseningar i tågtrafiken vilket drabbade den rikstäckande distributionen. PTS framhåller att det blir dyrare att dela ut brev och att det kan bli utmanande att upprätthålla den samhällsomfattande posttjänsten under de kommande åren om ingen förändring görs.

Av rapporten Svensk postmarknad 2024 framgår vidare att Postnord har uppgett att företaget nyligen har gått ut offentligt med önskemål om ytterligare förlängning av befordringstiden. Postnord har även lämnat önskemål om att kvalitetskravet, att 95 procent av breven ska delas ut i tid, ska sänkas till 85 procent. Syftet med önskemålet uppges vara att sänka kostnaderna, utan att minska antalet utdelningar per vecka, bl.a. genom att reducera flygtransporterna.

PTS har beslutat om nya tillståndsvillkor för Postnord som sträcker sig från den 1 april 2025 till den 31 mars 2027. Beslutet innebär att Postnord ska tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten och därmed säkerställs en posttjänst som finns i hela landet och som lever upp till de behov som samhället har. Postnord ska enligt tillståndsvillkoren beakta totalförsvarets behov av posttjänster under höjd beredskap. En nyhet i Postnords tillståndsvillkor är att bolaget inte längre är skyldigt att leverera paket över hela landet eftersom paketmarknaden kännetecknas av god konkurrens i hela landet. PTS framhåller att det finns vissa utsatta grupper, som t.ex. befinner sig i digitalt utanförskap eller bor långt från ett utlämningsställe och Postnord ska därför i dessa särskilda fall fortsätta tillhandahålla posttjänster för försändelser som väger upp till 20 kilo, inkluderat paket. PTS framhåller att det genom tillståndsvillkoren säkerställs att det finns en posttjänst i hela landet som håller god kvalitet och möter samhällets behov samt att de beslutade tillståndsvillkoren är proportionerliga och tar hänsyn till förutsättningarna.

Pågående arbete

Regeringen beslutade den 1 oktober 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda möjliga finansieringsmodeller för den samhällsomfattande posttjänsten i Postfinansieringsutredningen (dir. 2020:101). Syftet var att klargöra hur den samhällsomfattande posttjänsten ska finansieras när den inte längre kan vara fullt ut självfinansierad. Utredningens betänkande Posttjänst för hela slanten – Finansieringsmodeller för framtidens samhällsomfattande posttjänst (SOU 2023:4) överlämnades till regeringen i januari 2023. I betänkandet föreslår utredningen att den samhällsomfattande posttjänsten ska

ha samma omfattning som då betänkandet skrevs, dvs. att det ska finnas en posttjänst i hela landet, som är av god kvalitet och som innebär att alla användare kan ta emot postförsändelser och till rimliga priser för befordran kan lämna sådana försändelser. Utredningen föreslår vidare en möjlighet för tillhandahållaren att, under vissa förutsättningar, få ersättning för tillhandahållandet av den samhällsomfattande posttjänsten. Det ska också finnas en möjlighet att tillförsäkra den samhällsomfattande posttjänsten genom upphandling. Vidare föreslår utredningen att befordringstidskravet i postförordningen, som innebär att minst 95 procent av de inrikes brev som har lämnats in för tvådagarsbefordran före angiven senaste inlämningsstid ska ha delats ut inom två påföljande arbetsdagar, ska ändras till att breven ska delas ut inom tre arbetsdagar.

Postfinansieringsutredningen fick genom tilläggsdirektiv (dir. 2023:7) också i uppdrag att utreda möjligheterna att införa en skyldighet för privatpersoner och företag att ta emot digital post och en skyldighet för myndigheter, kommuner och regioner att skicka digital post. Dessa nya delar av uppdraget redovisades till regeringen den 14 juni 2024.

Båda uppdragen bereds inom Regeringskansliet.

Inom Regeringskansliet har det tagits fram en promemoria som innehåller förslag som innebär att det införs en möjlighet för företag inom postområdet att söka stöd för åtgärder som syftar till att höja driftssäkerheten och robustheten för posttjänster. I promemorian framhölls att verksamheter som innefattar distribution av brev och paket fortfarande fyller en viktig funktion och att distributionen kan komma att öka under tider av höjd beredskap och krig. Denna distribution är samtidigt sårbar för elavbrott, sabotage och störningar i väg- och järnvägsnäten. Vidare framhölls att medier har en viktig funktion för samhällets förmåga att hantera kriser och höjd beredskap. Distribution av brev, nyhetstidningar och paket fyller en viktig samhällsfunktion för att effektivt, både geografiskt brett och i tid, kunna sprida samhällsviktig information, budskap som kallelser till tjänstgöring och förnödenheter vid kriser, höjd beredskap och krig.

Promemorian remissbehandlades till den 25 januari 2025 och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Skriftlig fråga

Statsrådet Erik Slottnér (KD) framhöll i svar på skriftlig fråga (fr. 2024/25:717) i februari 2025 att regeringen övervakar utvecklingen på den svenska postmarknaden och konstaterade att Postnord och övriga delar av marknaden står inför stora utmaningar. Statsrådet underströk att man i en helhetsbedömning av postfrågorna bör beakta tillgänglighet, säkerhet, framtida behov och möjligheter samt kostnader. Vidare framhöll statsrådet att det är viktigt att människor har möjlighet att bo och verka i hela landet och att regeringen följer utvecklingen och har beredskap att vidta de åtgärder som behövs för att det ska finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om postservice i hela landet, senast i betänkande 2023/24:TU16. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till pågående utredningsarbete samt kommande åtgärder. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis noterar utskottet de stora förändringar som i dag präglar postmarknadssektorn, med ett minskande antal brev försändelser samtidigt med en växande paketmarknad. Utskottet är införstått med att den pågående utvecklingen medför stora utmaningar på postmarknaden i närtid och vill samtidigt framhålla att det är av stor betydelse att det även i framtiden finns en samhällsomfattande posttjänst som svarar mot användarnas behov och de krav som användarna ställer på kvalitet och tillgänglighet. Utskottet vill vidare peka på behovet av en samhällsomfattande posttjänst ur ett beredskapsperspektiv och noterar det arbete som görs inom Regeringskansliet när det gäller åtgärder för att höja driftssäkerheten och robustheten för posttjänster. Utskottet konstaterar vidare att i Postfinansieringsutredningens betänkande lämnas förslag om att den samhällsomfattande posttjänsten ska ha samma omfattning som i dag liksom förslag om att befordringstidskraven ska ändras. Utskottet instämmer även i det som statsrådet Erik Slottnér (KD) har framhållit om att det är viktigt att människor har möjlighet att bo och verka i hela landet och välkomnar att regeringen följer utvecklingen och har beredskap att vidta de åtgärder som behövs för att det ska finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet.

Mot den bakgrunden konstaterar utskottet att de frågeställningar som tas upp i motionsyrkandena är väl beaktade och finner inte anledning att ta något initiativ med anledning av förslagen. Motionerna 2024/25:554 (V) yrkandena 2 och 3, 2024/25:1393 (SD) yrkande 8, 2024/25:2947 (C) yrkande 59 och 2024/25:3127 (S) yrkande 21 avstyrks därmed.

Vissa konkurrensfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa konkurrensfrågor på post- och paketmarknaderna. Utskottet anser inte att det finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna, men framför att en effektiv konkurrens är en central faktor för att säkerställa ökad produktivitet, långsiktigt konkurrenskraftiga företag och rimliga priser för hushållen.

Jämför reservation 27 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 61 framhåller motionärerna vikten av att det finns en fungerande post- och paketmarknad som främjar innovation och klimatsmarta lösningar. I yrkande 62 efterfrågar motionärerna ett klagörande av konkurrenssituationen för paketdistribution i Sverige. I yrkande 63 anför motionärerna att postnummersystemet ska vara tillgängligt för alla postoperatörer.

Lili André (KD) framför i motion 2024/25:1868 yrkande 1 att det bör införas en tillträdesreglering för Postnords postinfrastruktur för att öka konkurrensen på postmarknaden. Enligt motionären skulle det bidra till att bryta Postnords dominerande ställning och skapa en mer rättvis och dynamisk marknad. I yrkande 2 föreslås att infrastrukturen i de områden där Postnord har ett monopol ska överföras till ett statligt infrastrukturbolag som sedan ska erbjuda ett operatörsneutralt nät för postdistribution. Motionären anser att detta skulle säkerställa att alla aktörer, både Postnord och privata företag, fick lika villkor och incitament att verka på marknaden.

Gällande rätt

Alla postmarknader i EU ska sedan den 1 januari 2013 vara öppna för konkurrens enligt det tredje postdirektivet. Det innebär att inget medlemsland får upprätthålla ett monopol på någon del av den nationella postmarknaden.

Med stöd av postlagen (2010:1045) och lagen (2019:181) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gränsöverskridande paketleveranstjänster som kompletterar EU:s paketförordning har PTS befogenhet att samla in data från marknadens aktörer.

Bakgrund

Post- och paketmarknaderna

Postnord har haft en stark ställning på brevmarknaden ända sedan liberaliseringen av marknaden i början av 1990-talet. Under senare år har

aktören dock kontinuerligt tappat marknadsandelar till fördel för de mindre aktörerna på marknaden. I PTS senaste rapport Svensk postmarknad 2024 konstateras att Postnord fortfarande är den största aktören på marknaden för traditionella brev och att företaget under 2023 hade en marknadsandel på 70–75 procent (i termer av volym). Postnords största konkurrent är Citymail, som har en marknadsandel på 20–25 Procent. Därefter följer de tio distributörer som samarbetar inom ramen för Early Bird, vilka sammanlagt har en marknadsandel på 1–5 procent. Därefter finns det sju lokala aktörer som både enskilt och sammanlagt har en marknadsandel på mindre än 1 procent.

Postnord är den största aktören även på marknaden för paketbrev, med en marknadsandel på 60–65 procent (i termer av volym). Därefter kommer de tio distributörer som samarbetar inom ramen för Early Bird, med en sammanlagd marknadsandel på 25–30 procent, följt av Citymail som har en marknadsandel på 5–10 procent. Därutöver finns det ett litet antal små, lokala aktörer, vilka tillsammans har en sammanlagd marknadsandel som understiger 1 procent.

PTS framhåller vidare att Postnord fortfarande är den största aktören på båda delmarknaderna men att företaget under året har tappat marknadsandelar, framför allt till Citymail. Likaså har marknadskoncentrationen under året minskat på båda delmarknaderna, och särskilt på marknaden för paketbrev. Sammanfattningsvis konstaterar PTS att det trots denna relativt positiva utveckling fortfarande råder en relativt hög grad av marknadskoncentration på båda delmarknaderna, och särskilt på marknaden för traditionella brev.

Postnummersystemet

Postnummer har endast ett syfte – att ge information till personal och sorteringsmaskiner om vart en försändelse ska skickas för att den ska kunna delas ut till rätt mottagare. PTS har utsett Postnord till att ansvara för postnummersystemet. Vid större förändringar måste Postnord få ett godkännande från PTS.

För att säkerställa en effektiv förvaltning finns Postnummerrådet som sammanträder ca 3–4 gånger per år. Rådet består av deltagare från Citymail, Fria Postoperatörers Förbund, Lantmäteriet, Postnord, PTS, Svensk Direktreklam och Skatteverket. Postnummerrådet fattar beslut om större förändringar. Sådana genomförs årligen den första helgfria måndagen i mars. Mindre förändringar som berör färre än 50 mottagare kan däremot ske löpande under året.

Enligt postlagen garanteras alla operatörer tillgång till den postala infrastrukturen, inklusive postnummersystemet.

Skriftlig fråga

I sitt svar på en skriftlig fråga (fr. 2023/24:349) i december 2023 framförde statsrådet Erik Slottnér (KD) att en effektiv konkurrens är en central faktor för att säkerställa ökad produktivitet, långsiktigt konkurrenskraftiga företag och rimliga priser för hushållen. Statsrådet framhöll att man i en helhetsbedömning

av postfrågorna bör beakta tillgänglighet, säkerhet, framtida behov och möjligheter samt kostnader, samt att dialog med aktörerna på postmarknaden är en viktig del i regeringens arbete med frågorna.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om konkurrensen på post- och paketmarknaden, senast i betänkande 2023/24:TU16. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till att det, enligt utskottets mening, rådde en god konkurrens på paketmarknaden och att konkurrenssituationen på brevmarknaden fortsatte att utvecklas i positiv riktning. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

De svenska post- och paketmarknaderna befinner sig under ett stort förändringstryck till följd av samhällets ökade användning av digital kommunikation i kombination med ökad e-handel. Utskottet vill dock framhålla att det delar statsrådet Erik Slottners (KD) uppfattning att effektiv konkurrens är en central faktor för att säkerställa ökad produktivitet, långsiktigt konkurrenskraftiga företag och rimliga priser för hushållen. Utskottet välkomnar också den relativt positiva utvecklingen av marknads-koncentrationen på både brev- och paketmarknaderna. När det gäller motionsyrkandet om postnummersystemet påminner utskottet om att alla operatörer enligt gällande bestämmelser har tillgång till den postala infrastrukturen, inklusive postnummersystemet.

Utskottet anser att det saknas anledning att ta något initiativ i dessa frågor. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2024/25:1868 (KD) yrkandena 1 och 2 samt 2024/25:2947 (C) yrkandena 61–63.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa övriga frågor inom postområdet, bl.a. samdistribution och fastighetsboxar. Utskottet hänvisar till redan vidtagna åtgärder och framhåller också att frågan om på vilket sätt de boende bör få sin post utdelad bäst löses av berörda parter.

Jämför reservation 28 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 60 pekar motionärerna på betydelsen av att öka postverksamhetens effektivitet och

minska miljöpåverkan genom att möjliggöra samdistribution av post, paket och tidningar.

Johnny Svedin (SD) framför i motion 2024/25:73 yrkande 2 att möjligheten för Postnord att få utökade befogenheter att ta fram och använda utrustning för igenkänning av olagligt innehåll bör utredas.

Mirja Räihä (S) efterfrågar i motion 2024/25:348 fastighetsboxar i flerfamiljshus.

Pågående arbete

Samdistribution av post, paket och tidningar

Efter ett tidigare tillkännagivande av riksdagen (bet. 2014/15:KU12 punkt 4, rskr. 2014/15:195) redogjorde regeringen i mars 2020 (skr. 2019/20:75) för vilka åtgärder som hade vidtagits med anledning av konstitutionsutskottets initiativ till försöksverksamhet med samdistribution av tidningar och post. Regeringen hänvisade i sin skrivelse bl.a. till att PTS meddelat att samdistribution av post och tidningar redan förekom på flera orter men att myndigheten inte hade några verksamma rättsmedel för att genomföra försöksverksamhet på ett sådant sätt som riksdagen hade förordnat. Regeringen anförde vidare i skrivelsen att den inte hade möjlighet att använda rollen som ägare i Postnord för att genomdriva försök med samdistribution och hänvisade i sammanhanget till det rättsliga regelverkets begränsningar. Regeringen ansåg därmed att det aktuella tillkännagivandet var slutbehandlat men gjorde i likhet med myndigheten bedömningen att den övergång till tvådagarsbefordran som införts genom en förordningsändring kunde underlätta samdistribution av post och tidningar.

I december 2020 fick Myndigheten för press, radio och tv i uppdrag att utreda distribution av nyhetstidningar i hela landet (Ku2020/02690). Myndigheten lämnade i mars 2021 ett förslag på ett nytt riktat stöd för att fortsätta att upprätthålla distribution varje vardag i områden som påverkas av Postnords införande av varannandagsutdelning av post. Regeringen fattade beslut om förordningen (2021:1205) om stöd för tidningsdistribution med anledning av övergången till utdelning av post varannan dag, som trädde i kraft den 10 januari 2022 och medel finns avsatta för perioden 2021–2025. Förordningen har därefter justerats för att bli mer träffsäker. Ändringen innebär att stöd kan betalas ut för upp till fem dagar per vecka.

Fastighetsboxar i flerfamiljshus

PTS har fastställt riktlinjer för hur postförsändelser ska delas ut i Post- och telestyrelsens allmänna råd (PTSFS 2008:6) om utdelning av post vid tillhandahållande av samhällsomfattande posttjänst. Av dessa följer att försändelser som huvudregel bör delas ut i fastighetsboxar i flerfamiljshus, men i flerfamiljshus där det ännu inte har installerats fastighetsboxar bör försändelser delas ut i postinlägg i lägenhetsdörrar. Föreskriften är inte

tvingande utan har utformats som ett allmänt råd, vilket innebär att det inte är krav på att dela ut försändelser i fastighetsboxar för boende i flerfamiljshus utan att det är en alternativ utdelningsform. Varken PTS, Postnord eller någon annan postoperatör kan därför kräva att det ska installeras fastighetsboxar i en fastighet. Av byggnadstekniska skäl kan det också ibland vara svårt att installera fastighetsboxar, särskilt i det äldre fastighetsbeståndet. PTS framhåller på sin webbplats att fastighetsboxar är ett säkert alternativ för postmottagning. Det finns i dag fastighetsboxar med säkra lås för varje postinlägg. PTS bedömer att säkerheten totalt sett blir större när lägenhetsdörrar inte längre utrustas med brevinkast. Det ger ett ökat skydd mot buller, inbrott och bränder. Fastighetsboxar gör det också lättare för mottagarna att få större försändelser utburna direkt till hemadressen i stället för att dessa, efter avisering, måste hämtas hos ett postombud.

Postverksamhet och tystnadsplikt

Den som arbetar hos en postoperatör eller ett kurir- eller befordringsföretag har enligt postlagen tystnadsplikt för de brev och paket som de kommer i kontakt med. Ett post- eller paketföretag är dock skyldigt att lämna ut uppgifter till en brottsbekämpande myndighet om den brottsbekämpande myndigheten begär det. Det gäller t.ex. i fråga om Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Tullverket, Kustbevakningen, Skatteverket och Försvarsmakten. I januari 2023 trädde ändringar i postlagen i kraft som innebär att den som arbetar i postverksamhet nu har möjlighet att på eget initiativ bryta tystnadsplikten och lämna uppgifter som gäller misstanke om brott till en brottsbekämpande myndighet, om fängelse är föreskrivet för det misstänkta brottet. Post- och paketföretag ska se till att de som arbetar på företaget får information och utbildning om detta. PTS granskar att post- och paketföretagen följer reglerna om tystnadsplikt.

Polismyndigheten uppger på sin webbplats att polisen under 2023 och 2024 tog 17 000 försändelser i beslag efter att Postnords personal vid Postnord-terminaler misstänkt att de innehöll narkotika och dopningspreparat. Polismyndigheten uppger att insatserna genomfördes i nära samarbete med Postnord, vars personal är de som kan identifiera misstänkta försändelser i postflödet och möjliggöra för polisen att därefter öppna, beslagta och utreda dem.

Svensk postmarknad 2024

I rapporten Svensk postmarknad 2024 konstaterar PTS att Postnords utbud av postombud och utlämningsställen har legat förhållandevis konstant under de senaste fem åren på omkring 1 600 respektive 370 servicepunkter. Antalet företagscenter har minskat kontinuerligt över tid, från 223 stycken 2020 till 192 stycken i början av 2024. Postnord har i stället breddat utbudet av företagsrelaterade tjänster hos de vanliga postombuden. Vidare har nätet av paketskåp och paketboxar expanderats kraftigt och operatören har gått från att

i början av 2022 ha drygt 600 stycken till att i början av 2024 ha närmare 2500 utplacerade anläggningar. I och med den omfattande och snabba etableringen av paketskåp och paketboxar har Postnord mer än fördubblat antalet servicepunkter för utlämning av paket under de senaste fem åren.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om samdistribution av post, paket och tidningar samt om fastighetsboxar i flerfamiljshus, senast i betänkande 2022/23:TU12. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå yrkandena om samdistribution med hänvisning till de initiativ som redan tagits på området. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att samdistribution av post och tidningar redan förekommer på flera orter, vilket välkomnas eftersom samdistribution leder till effektivisering och minskad miljöpåverkan från transporterna. Utskottet ser i sammanhanget positivt på det befintliga stödet för tidningsdistribution och de medel som finns avsatta för detta ändamål t.o.m. 2025. Vidare noterar utskottet liksom förra året att utdelning i fastighetsboxar blir allt vanligare och detta särskilt i nyproduktion. Utskottet vill framhålla att fastighetsboxarna gör det enklare för de boende i flerfamiljshus att ta emot större postförsändelser, vilket enligt utskottets mening torde kunna bli en allt viktigare faktor med tanke på utvecklingen med stadigt minskande brevvolymer och ett kraftigt växande antal paket i postdistributionen. Utskottet anser dock att frågan om på vilket sätt de boende bör få sin post utdelad bäst löses av berörda parter och att statlig reglering på denna nivå inte är ändamålsenlig. Utskottet ser vidare positivt på ändringen i postlagen som innebär att den som arbetar i postverksamhet under vissa förutsättningar kan lämna uppgifter som gäller misstanke om brott till en brottsbekämpande myndighet, men utskottet finner inte skäl att vidta något initiativ i enlighet med motionsförslaget om ökade befogenheter för Postnord. Mot bakgrund av vad som anförs ovan anser inte utskottet att det finns anledning att ta något initiativ med anledning av motionerna 2024/25:73 (SD) yrkande 2, 2024/25:348 (S) och 2024/25:2947 (C) yrkande 60. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Reservationer

1. Digitaliseringspolitikens mål, punkt 1 (S, MP)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Åsa Karlsson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi vill understryka att målet för digitaliseringspolitiken ska vara att Sverige är bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter med följande två delmål:

- Sverige ska ha bredband i världsklass
- Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Vi anser dessutom att målet bör vässas till att Sverige ska vara bäst i världen på att utveckla digitaliseringens möjligheter.

2. Digitalisering i offentlig verksamhet, punkt 3 (S, MP)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Åsa Karlsson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 9 och 10,
bifaller delvis motionerna
2024/25:1271 av Adrian Magnusson (S) och
2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 4 och
avslår motionerna

2024/25:1003 av Rickard Nordin (C),
2024/25:1412 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 16,
2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 8,
2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 5 och 7 samt
2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

Vårt mål för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är en enklare vardag för medborgare, en öppnare förvaltning som stöder innovation och delaktighet samt en högre kvalitet och effektivitet i verksamheten. Detta mål förtydligar och preciserar också delar av det förvaltningspolitiska målet. Vi vill lyfta fram att för att genomföra detta krävs tillgång till data, inte minst eftersom data är avgörande för teknikutvecklingen.

Vi anser därför att regeringen bör se över hur tillgången till data kan öka och se till att Myndigheten för digital förvaltning främjar offentliga aktörers förmåga att dela och nyttiggöra data.

3. Digitalisering i offentlig verksamhet, punkt 3 (SD)

av Thomas Morell (SD), Patrik Jönsson (SD) och Sara-Lena Bjälkö (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1412 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 16 och

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 8 och

avslår motionerna

2024/25:1003 av Rickard Nordin (C),

2024/25:1271 av Adrian Magnusson (S),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 5 och 7,

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 35 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 9 och 10.

Ställningstagande

Det finns redan flera digitala verktyg som synliggör de ekonomiska konsekvenserna av de beslut och livsval man gör. Pensionsmyndigheten har exempelvis verktyg som gör det möjligt att se hur olika val påverkar den framtida pensionen. Vi menar dock att det fortfarande finns betydande utrymme för förbättring hos många myndigheter när det gäller såväl

användbarhet som tillgänglighet. Vi anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa en vidareutveckling och förbättring av digitala verktyg som synliggör de ekonomiska konsekvenserna av individuella val, med särskilt fokus på användarvänlighet och integration mellan myndigheter.

Vidare vill vi peka på att med en smartphone och ett mobilt bank-id kan man i dag exempelvis utträta bankärenden, boka en fordonsbesiktning och se sina senaste provsvar på vårdcentralen. Den mobila plattformen har därför blivit minst lika viktig som den stationära, om inte viktigare. Det är därför av stor vikt, menar vi, att statliga myndigheter ser till att de är tillgängliga på olika digitala plattformar för att passa så många användare som möjligt. Vi vill understryka att detta gäller oavsett var i landet en användare befinner sig eller vilket tekniskt hjälpmedel som används för uppkoppling.

4. Digitalisering i offentlig verksamhet, punkt 3 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 5 och 7 samt

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 35,

bifaller delvis motion

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 9 och

avslår motionerna

2024/25:1003 av Rickard Nordin (C),

2024/25:1271 av Adrian Magnusson (S),

2024/25:1412 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 16,

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 8 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Data är grunden för den digitala utvecklingen, och genom att data delas kan bättre tjänster för företag och konsumenter skapas. Jag kan dock tyvärr konstatera att det fortfarande är problem med att dela data, exempelvis när det gäller att dela amorteringsunderlag med en annan bank eller sjukvårdsdata med en annan region. Jag vill påstå att hela samhället skulle kunna dra nytta av de data som finns om man öppnade offentliga data som i dag inte är digitaliserade eller som saknar gränssnitt för att kunna delas. Sådana data skulle kunna användas för forskning eller i utbildningssammanhang och för

entreprenörer till att skapa nya produkter och tjänster. Jag anser därför att utgångspunkten för offentliga data ska vara att de är öppna.

Jag vill vidare framhålla att människor både förtjänar och förväntar sig att få offentlig service anpassad efter sina behov och sin livssituation. För att detta ska bli verklighet krävs en mer effektiv och digitaliserad offentlig sektor. Jag anser därför att staten måste ta en ledarroll i arbetet för standarder och skapandet av strukturerade data samt API:er i svensk offentlig sektor. Jag menar att detta bör göras i samarbete med SKR. För ändamålet bör staten även etablera en gemensam virtuell infrastruktur där data kan lagras säkert och decentraliserat med möjlighet till tillgång till data från andra myndigheter.

För att underlätta vardagen för den enskilda företagaren vill jag också framföra att Sverige generellt sett kan bli bättre på digitalisering, automatisering och AI inom den offentliga förvaltningen. Skatteverkets sätt att arbeta med förifyllda inkomstdeklarationer är en förebild menar jag. Jag anser därför att det bör ställas krav på att myndigheter ska stötta kommunerna i deras arbete med att automatisera tillståndsprocesser.

Sammanfattningsvis anser jag att regeringen bör vidta åtgärder i linje med det jag har anfört.

5. Digital autentisering, punkt 4 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Åsa Karlsson (S), Kadir Kasirga (S) och Carina Ödebrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 13 och 14,
bifaller delvis motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 15,

2024/25:326 av Erik Hellsborn (SD),

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1,

2024/25:988 av Malin Danielsson (L),

2024/25:1270 av Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S) och

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 11 och

avslår motionerna

2024/25:250 av Kjell-Arne Ottosson (KD) och

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi vill understryka vikten av att digitala tjänster utformas så att de är tillgängliga för alla och att det säkerställs att även människor med funktionsvariationer kan utnyttja digitala betalmedel. I dag utfärdar banker inte bank-id till personer som inte kan underteckna själva, och inte heller får en god man, anhörig eller stödperson använda sin huvudmans e-legitimation. Vi anser att det är regeringens uppgift att se till att inte vissa grupper exkluderas när det gäller tillgången till digitala betaltjänster och att regeringen därför behöver se över tillgången till dessa.

Den vanligast förekommande e-legitimationen är Bank-id, och den kan personer som är kunder hos en bank och som har ett svenskt personnummer använda. Vi anser att det är mycket bra att systemet har initierats och etablerats av de fyra stora bankerna. Samtidigt menar vi att det är viktigt att uppmärksamma sårbarheten i ett system som stora delar av samhällsfunktionerna vilar på. Vi anser därför att regeringen bör införa ett statligt nationellt övergripande elektroniskt identifieringssystem som komplettering och skyddsnet.

6. Digital autentisering, punkt 4 (V)

av Malin Östh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 15,

bifaller delvis motionerna

2024/25:326 av Erik Hellsborn (SD),

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2,

2024/25:988 av Malin Danielsson (L) och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 13 och

avslår motionerna

2024/25:250 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1,

2024/25:1270 av Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 11 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 14.

Ställningstagande

Vårt samhälle blir alltmer digitalt och utvecklingen har också gjort att mycket har blivit enklare och mer tillgängligt. Nyheter och information sprids snabbare och världen har kommit närmare. Kontakter med myndigheter

behöver inte enbart skötas med papper och fysisk postgång. Olika former av e-legitimation, såsom Bank-id och Freja e-id, gör att man kan identifiera sig digitalt och på så sätt få tillgång till bl.a. samhällsservice av Försäkringskassan och 1177 Vårdguiden. Jag vill dock peka på att de som inte får skaffa e-legitimation tyvärr fortfarande uteslås från de digitala tjänster som myndigheter i Sverige i dag erbjuder. Jag anser därför att regeringen bör utreda gode mäns möjlighet att använda e-legitimation för de personer som de har förvalterskap för.

7. Digital autentisering, punkt 4 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 11,

bifaller delvis motionerna

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2,

2024/25:1270 av Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S) och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 14 och

avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 15,

2024/25:250 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2024/25:326 av Erik Hellsborn (SD),

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1,

2024/25:988 av Malin Danielsson (L) och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 13.

Ställningstagande

En av statens grundläggande uppgifter är att göra det möjligt för medborgarna att identifiera sig. Digitaliseringen har dock inneburit att sättet vi identifierar oss på har ändrats och att det nu till största delen sker med Bank-id. I dag har Bank-id en monopolliknande ställning på marknaden och man måste dessutom vara kund i en bank för att kunna använda det. Jag anser att detta är problematiskt ur ett inkluderingsperspektiv. Jag menar att det behövs en inkluderande statlig e-legitimation som kan användas av personer med funktionshinder eller med nedsatt kognitiv förmåga. Dessutom vill jag understryka att den behöver uppnå högsta säkerhetsklass enligt EU:s regelverk. Jag anser dock att privata alternativ kan fortsätta att vara ett komplement på marknaden för att säkerställa fortsatt innovation.

Jag anser således att regeringen behöver se till att det tas fram en elektronisk legitimation som är funktionell och tillgänglig men som inte konkurrerar ut privata aktörer.

8. Digital autentisering, punkt 4 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
bifaller delvis motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 15,

2024/25:326 av Erik Hellsborn (SD),

2024/25:988 av Malin Danielsson (L),

2024/25:1270 av Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 11 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 14 och

avslår motionerna

2024/25:250 av Kjell-Arne Ottosson (KD) och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 13.

Ställningstagande

Digitaliseringen genomsyrar vårt samhälle och Sverige har en mycket hög användning av e-legitimationer. Bank-id används bl.a. för att uträtta ärenden och för att signera dokument digitalt. För att man ska kunna få ett bank-id krävs ett svenskt personnummer och ett bankkonto. Detta innebär att det finns människor i Sverige i dag som är utestängda från möjligheten att använda bank-id. Sverige är också ett av få länder inom EU som inte har en statlig e-legitimation. Jag anser att e-legitimationer är en samhällskritisk infrastruktur som måste fungera dygnet runt, årets alla dagar. Det nu förändrade säkerhetspolitiska läget, ett växande digitalt utanförskap och nya krav från EU gör frågan om en statlig e-legitimation mer aktuell än någonsin. Digitaliseringen riskerar annars att försvåra åtkomsten till nödvändig service för exempelvis äldre och människor med funktionsnedsättning men även för personer som saknar ett svenskt personnummer. Jag vill dock påminna om att det säkerhetspolitiska läget har understrukt vikten av att säkra att det finns alternativ när digitala lösningar riskerar att ligga nere.

Jag anser därför att en statlig digital e-legitimation bör införas, men jag menar också att det måste finnas alternativa lösningar på plats för de som saknar ett bank-id eller en annan digital e-legitimation.

9. **Artificiell intelligens, punkt 5 (S)**

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Åsa Karlsson (S), Kadir Kasirga (S) och Carina Ödebrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 68,

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 100 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 3, 11 och 12,

bifaller delvis motion

2024/25:942 av Mikael Dahlgvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 2 och

avslår motionerna

2024/25:768 av Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S) yrkande 2,

2024/25:942 av Mikael Dahlgvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 1,

2024/25:1236 av Susanne Nordström och Marie Nicholson (båda M),

2024/25:1261 av Dzenan Cisić (S),

2024/25:1282 av Susanne Nordström m.fl. (M),

2024/25:1424 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 1–9 och 11,

2024/25:2457 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 16,

2024/25:3021 av Helena Gellerman och Camilla Mårtensson (båda L) och

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 12.

Ställningstagande

Socialdemokratin har alltid varit positivt inställd till teknikutveckling. Vi vill dock samtidigt understryka att strukturuomvandlingar kräver att ingen lämnas efter och att möjligheter till vidareutbildning och omställning är avgörande för den enskilde. Vi anser därför att fler behöver få utbildning i AI och att de som förlorar jobbet till följd av AI måste få stöd till omställning. Ingen får hamna utanför omställningen när AI får en allt större roll i samhället.

Vi vill framhålla att ökad digitalisering med AI och språkmodeller ger möjligheter till högre kvalitet, kortare svarstider och bättre service. Men ett antal AI-projekt hos myndigheter har rapporterat om hinder för utveckling och

implementering av lösningar till följd av kompetensbrist, resursbrist och, oklarheter när det gäller tolkningen av EU-direktiv och lagar. Vi anser därför att regeringen behöver vara mer aktiv när det gäller de här frågorna och se till att undanröja hinder för utvecklingen.

Den snabba utvecklingen av AI kan innebära en stor risk för att bedrägerierna blir än mer hänsynslösa. Vi anser därför att arbetet med att bekämpa bedrägerier måste fortsätta med full kraft, både i Sverige och internationellt. De kommande EU-kraven på märkning av AI-genererat innehåll måste implementeras snabbt för att minska risken för förseningar eller slarv från de stora plattformarna för sociala medier. Vi anser därför att regeringen bör ge berörd myndighet i uppdrag att se till att EU:s kommande krav på märkning av AI-genererat innehåll kan implementeras utan dröjsmål.

Artificiell intelligens används allt mer i privat såsom offentlig sektor. Vi vill också peka på att utvecklingen går snabbt och AI kommer dessvärre att få större betydelse i konflikter världen över. För ett högteknologiskt industriland som Sverige finns det goda möjligheter att ligga i framkant. Vi vill därför framhålla att möjligheterna för försvaret och försvarsindustrin kan bli mycket stora och det är angeläget att Sverige agerar snabbt och tillvaratar de nya möjligheterna, samtidigt som också utmaningarna måste analyseras och tydliggöras. Vi anser därför att det bör initieras en analys av AI:s inverkan, hur tekniken bäst kan användas till gagn för samhällsutvecklingen och vilka eventuella utmaningar som kan följa av tekniken.

Vi anser slutligen också att den svenska AI-strategin behöver uppdateras och att perspektiven klass och rättvisa ska finnas med i denna.

Vad vi nu har anfört är det regeringens uppgift att genomföra.

10. Artificiell intelligens, punkt 5 (SD)

av Thomas Morell (SD), Patrik Jönsson (SD) och Sara-Lena Bjälkø (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1424 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 1–9 och 11 samt avslår motionerna

2024/25:768 av Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S) yrkande 2,
2024/25:942 av Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S)
yrkandena 1 och 2,

2024/25:1236 av Susanne Nordström och Marie Nicholson (båda M),

2024/25:1261 av Dzenan Cisija (S),

2024/25:1282 av Susanne Nordström m.fl. (M),

2024/25:2457 av Joakim Järrebring m.fl. (S),
2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 16,
2024/25:3021 av Helena Gellerman och Camilla Mårtensen (båda L),
2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 68,
2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 12,
2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 100 och
2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 3, 11 och 12.

Ställningstagande

Teknikutvecklingen inom AI går mycket snabbt, och den innebär att komplexa uppgifter som baseras på stora datamängder kan förutses och automatiseras så att beslut kan fattas. Tekniken har en enorm potential inom olika branscher, t.ex. inom forskning, medicin, transporter, jordbruk, finanssektorn, rättsväsendet, samhällsvetenskap, juridik och ingenjörsvetenskap. Vi vill dock peka på att det trots stora möjligheter även finns risker och baksidor med AI. Detta har lett till en omfattande debatt om säkerhetsriskerna med AI. Sverigedemokraternas utgångspunkt när det gäller AI är att vi vill ha en tillförlitlig, konkurrenskraftig och hållbar svensk AI-politik. Med tillförlitlig menar vi att risknivån i teknikens tillämpning inte får vara så hög att grundläggande värderingar, rättigheter och friheter hotas. Samtidigt menar vi att en genomtänkt AI-politik inte får försämra näringslivets konkurrenskraft gentemot andra länder där AI-utvecklingen ligger i framkant. Vi är försiktigt positiva till EU:s AI-akt, men vi ser också en risk med att den kan kväva svensk innovation och stå i vägen för de potentiella fördelar som AI kan medföra för olika privata och offentliga aktörer.

Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör se till att agera på en rad områden när det gäller AI:

- En nationell AI-plan bör utarbetas.
- Myndigheter ska främja artificiell intelligens.
- Myndigheter ska hantera risker med artificiell intelligens.
- Sverige bör arbeta för en konkurrenskraftig och teknikneutral AI-politik inom EU.
- Internationellt samarbete inom normgivning och brottsbekämpning för att möta hot förknippade med AI måste främjas.
- Tillämpning av AI för brottsliga ändamål måste motarbetas.
- Det behöver regleras i lag i vilken utsträckning AI får kommunicera med människor utan att informera mottagaren om att det är AI.
- Det bör tillsättas en utredning för att fastställa vem som bär ansvaret när AI orsakar skada för individer eller juridiska personer.
- Allmänhetens medvetande om AI och cyberresiliens behöver stärkas.
- Lagstiftning som berör tjänster där automatiserat beslutsfattande ingår behöver utredas.

Vi anser sammanfattningsvis att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder för att genomföra det vi har anfört ovan.

11. Artificiell intelligens, punkt 5 (V, MP)

av Malin Östh (V) och Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 12 och
avslår motionerna

2024/25:768 av Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S) yrkande 2,
2024/25:942 av Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S)
yrkandena 1 och 2,

2024/25:1236 av Susanne Nordström och Marie Nicholson (båda M),

2024/25:1261 av Dzenan Cisića (S),

2024/25:1282 av Susanne Nordström m.fl. (M),

2024/25:1424 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 1–9 och 11,

2024/25:2457 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 16,

2024/25:3021 av Helena Gellerman och Camilla Mårtensen (båda L),

2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 68,

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 100 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 3, 11 och 12.

Ställningstagande

Jag är positiv till att regeringen har tillsatt en AI-kommission för att kartlägga hur AI kan påverka och främja Sveriges säkerhet och hur vi bäst tar vara på den nya tekniken. Jag kan dock samtidigt tyvärr konstatera att det helt saknades hänvisningar till vikten av att värna personlig integritet och säkerhet i uppdraget. Jag anser därför att det är av största vikt att regeringen när den nu omhändertar AI-kommissionens uppdrag gör det med hänsyn till personlig integritet och säkerhet samt risker för samhället.

12. Artificiell intelligens, punkt 5 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 16,

bifaller delvis motion

2024/25:1424 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna

2024/25:768 av Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S) yrkande 2,

2024/25:942 av Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1236 av Susanne Nordström och Marie Nicholson (båda M),

2024/25:1261 av Dzenan Cisija (S),

2024/25:1282 av Susanne Nordström m.fl. (M),

2024/25:1424 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 1, 4–9 och 11,

2024/25:2457 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2024/25:3021 av Helena Gellerman och Camilla Mårtensen (båda L),

2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 68,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 12,

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 100 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 3, 11 och 12.

Ställningstagande

Jag vill lyfta fram att det behövs ett statligt helhetsgrepp när det gäller AI. En möjlighet kan vara att en AI-general samordnar utvecklingen av AI mellan departement, myndigheter och olika politiska nivåer. Jag vill också framhålla att det behövs medel för att Sverige ska kunna skala upp utvecklingen inom AI och ta initiativ för att främja AI-utvecklingen i Sverige. I det sammanhanget vill jag bl.a. lyfta fram att grunden för utveckling av AI är tillgång till strukturerade och kvalitativa data och utbildning. Jag anser också att det är viktigt att myndigheter i sina regleringsbrev uppmanas att analysera och arbeta med hur AI kan förenkla det egna arbetet samt att alla institutioner och myndigheter har riktlinjer för hur AI ska få användas för att känsliga data inte ska hamna i fel händer.

Jag anser sammanfattningsvis att regeringen bör ta initiativ i linje med vad jag här har anfört för att främja utvecklingen av artificiell intelligens.

13. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Åsa Karlsson (S), Kadir Kasirga (S) och Carina Ödebrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 5, 6, 8 och 19,
bifaller delvis motion

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 1 och 11 samt
avslår motionerna

2024/25:243 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2024/25:458 av Isak From (S),

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1,

2024/25:787 av Monica Haider (S),

2024/25:995 av Rickard Nordin (C),

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 2, 12 och 13,

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 7,

2024/25:2201 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),

2024/25:2369 av Thomas Ragnarsson (M),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1–3,

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 26,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 23,

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 17 och 18 samt

2024/25:3166 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 17.

Ställningstagande

Sverige har i internationell jämförelse en mycket väl utbyggd bredbandsinfrastruktur och under de tidigare socialdemokratiska regeringarna har också frågor om uppkoppling och bredband haft stort fokus. För att åstadkomma bredbandsutbyggnad i områden där marknadskrafterna inte räcker till, har regeringen gjort det möjligt att få stöd för bredbandsutbyggnad. Vi vill framhålla att det är viktigt att detta fortsätter och att staten kan behöva ta ett större ansvar när det gäller bredbandsutbyggnaden.

Vi anser också att den nationella bredbandsstrategin behöver uppdateras och anpassas till det förändrade säkerhetspolitiska läget. Robusthet, redundans, tillförlitlighet och tillgänglighet måste garanteras i det arbetet. I sammanhanget vill vi även peka på att det är viktigt att utbyggnaden av 5G och utvecklingen av 6G och så småningom 7G, är en mycket högt prioriterad fråga för att Sverige ska behålla sin plats som en ledande nation inom it och

digitalisering. Vi vill också framhålla stadsnätens avgörande betydelse för medborgare, för företag och för samhället i stort.

Vi anser att regeringen bör vidta åtgärder i linje med vad vi har anfört.

14. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (SD)

av Thomas Morell (SD), Patrik Jönsson (SD) och Sara-Lena Bjälkö (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 11–13 samt

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 7,

bifaller delvis motion

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 6 och 8 samt

avslår motionerna

2024/25:243 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2024/25:458 av Isak From (S),

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1,

2024/25:787 av Monica Haider (S),

2024/25:995 av Rickard Nordin (C),

2024/25:2201 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),

2024/25:2369 av Thomas Ragnarsson (M),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1–3,

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 26,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 23,

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 17 och 18,

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 5 och 19 samt

2024/25:3166 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 17.

Ställningstagande

Människor blir alltmer beroende av snabb och stabil internetuppkoppling, såväl i arbetet som på fritiden. Vi vill framhålla att detta gör tillgången till internet ytterst till en demokratifråga. Vi finner därför också att det är bekymmersamt att glesbygden är kraftigt överrepresenterad bland de kvarvarande knappt tio procenten som ännu inte kan erbjudas tillgång till snabbt internet. Vi välkomnar därför nya tekniska lösningar som möjliggör en mer kostnadseffektiv utbyggnad av digital infrastruktur i hela landet.

Bredband på landsbygden minskar polariseringen mellan stad och landsbygd. Det är också en grundförutsättning för att leva på landsbygden

eftersom befolkningen är beroende av en snabb och stabil internetuppkoppling för såväl arbete som fritid. Tillgång till internet är också även en demokrati-fråga, eftersom medborgare därigenom ges möjlighet att ta del av information och delta i den digitala samhällsdebatten. Bredbandsutbyggnaden på landsbygden bör därför enligt vår mening stärkas kraftigt för att vi ska nå målet i bredbandsstrategin. Vi vill därför att regeringen genomför en översyn av bredbandstrategin i syfte att fokusera på den svenska landsbygden och därmed stärka bredbandsutbyggnaden på landsbygden. Vi anser också att den nationella bredbandsstrategin bör uppdateras och anpassas efter det förändrade säkerhetspolitiska läget och Sveriges Nato-medlemskap. Robusthet, redundans, tillförlitlighet och tillgänglighet bör vara ledord i en uppdaterad bredbandsstrategi.

Vi anser vidare att det är viktigt att Sverige ligger i framkant och har en hög ambition när det gäller digital infrastruktur. Därför menar vi också att det är viktigt att säkerställa att 5G-nätet har fullgod täckning i hela landet så att glesbygden inte hamnar på efterkälken. Vi är medvetna om att utbyggnaden sker gradvis och i prioriterade områden för att säkerställa både funktion och säkerhet. Vi anser dock att regeringen bör följa utbyggnaden av 5G-nätet och utvecklingen av 6G mer aktivt för att säkerställa täckning i hela landet.

Vi är även medvetna om att det pågår en avveckling av det fasta telefonnätet i syfte att ersätta det med fiber eller mobil teknik. För många abonnenter innebär förändringen att kostnaderna ökar markant. För att förhindra att människor lämnas utan möjlighet till en fungerande kommunikation anser vi att en aktör som i dag distribuerar telefoni- och bredbandstjänster inte bör tillåtas att avbryta den befintliga tjänsten om det inte finns ett fullgott alternativ till en rimlig kostnad på plats.

För att påskynda och underlätta utbyggnaden av bredband anser vi slutligen att större samordning bör ske vid installation av fiber. Vi vill exempelvis lyfta fram åtgärder i mark genom kablar eller tomma rör. Dessutom kan kulvertar och kabelrännor utmed väg- och järnvägsnätet med fördel utnyttjas om kapacitetsutrymme finns. Vid underhåll och nybyggnation av vägar och järnvägar bör det läggas tomma rör som kan nyttjas vid fiberutbyggnad och de bolag som lägger tomma rör i marken bör då också få kompensation.

Vi anser att regeringen bör vidta åtgärder i linje med vad vi har anfört ovan.

15. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (V)

av Malin Östh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1,
bifaller delvis motionerna
2024/25:243 av Kjell-Arne Ottosson (KD) och
2024/25:2201 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) samt
avslår motionerna
2024/25:458 av Isak From (S),
2024/25:787 av Monica Haider (S),
2024/25:995 av Rickard Nordin (C),
2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 11–13,
2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 7,
2024/25:2369 av Thomas Ragnarsson (M),
2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1–3,
2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 26,
2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 23,
2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 17 och 18,
2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 5, 6, 8 och 19 samt
2024/25:3166 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 17.

Ställningstagande

Kommunikationer omfattar inte bara transporter utan även it, telefoni och bredband. Jag kan tyvärr konstatera att inom detta område har avregleringar och privatiseringar lett till en kraftigt ökad ojämlikhet mellan landets tätbebyggda och glesbebyggda delar. När marknaden har fått styra etableringar av mobilstationer har storstadsborna fått flera mobiloperatörer att välja mellan samtidigt som hela byar saknar grundläggande mobiltäckning. Jag vill även peka på att det förekommer att den fasta kopparledningen tas bort innan väl fungerande mobiltäckning eller fiberinstallation finns på plats. Detta är enligt min uppfattning oacceptabelt och kan i värsta fall leda till livshotande situationer. Jag vill också framföra att en dålig uppkoppling är ett stort hinder för att bedriva verksamheter på landsbygden. Jag menar att den s.k. bas-täckningen är en alldeles för låg ambitionsnivå, den räcker i praktiken inte till att ringa och ta emot samtal, och den är helt otillräcklig för att man ska kunna använda internetbaserade appar och tjänster. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag på hur man garanterar en god mobiltäckning för hela den fastboendebefolkningen.

16. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:995 av Rickard Nordin (C),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1–3,

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 26 och

2024/25:3166 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 17,
bifaller delvis motionerna

2024/25:787 av Monica Haider (S) och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 8 och
avslår motionerna

2024/25:243 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2024/25:458 av Isak From (S),

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1,

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 11–13,

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 7,

2024/25:2201 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),

2024/25:2369 av Thomas Ragnarsson (M),

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 23,

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 17 och 18 samt

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 5, 6 och 19.

Ställningstagande

Digitaliseringen har bara börjat, och tillgången till modern teknik och infrastruktur är av avgörande betydelse för Sveriges landsbygder, städer och förorter. Jag vill framhålla att för Centerpartiet är fiber och snabb internetuppkoppling att betrakta som ett eget trafikslag. Jag vill understryka att bredbandsutbyggnaden måste fortsätta och att det inom ramen för de statliga satsningarna på bredband bör tas större hänsyn till gleshet. I ett digitaliserat samhälle kan tillgången till internet och digitala tjänster vara såväl verksamhets- som livskritisk. Jag menar därför att utbyggnaden av fiber och bredband behöver underlättas.

Dessutom bör ett bredare arbete ske för bättre mobiltäckning genom ett system som liknar det roamingsystem som finns i Europa. Jag anser att incitamenten för operatörerna att bygga ut sitt eget nät behöver vara starka, men på landsbygden är det viktigaste att det finns mottagning, inte att det finns en stor mängd operatörer att välja mellan. Jag anser att ett system där incitamenten för att bygga ut nätet kvarstår, men där roaming används vid gleshet inte borde vara alltför svårt att konstruera.

Jag vill i sammanhanget också lyfta att utbyggnaden av 5G behöver ta fart på allvar i Sverige och att det internationella samarbetet kring framtidens telekommunikation behöver utvecklas. Utbyggnaden går för långsamt, och Sverige riskerar att hamna på efterkälken jämfört med andra länder. För såväl

ekonomi som företagande, jobb, skola, högre utbildning, vård och omsorg är digitaliseringen, tillgången till bredband och telefontäckning, helt avgörande.

Jag vill vidare framhålla att digitaliseringen öppnar upp för helt nya möjligheter till mobil vård och omsorg inte minst i glesare delar av Sverige. Detta är dock bara möjligt om det finns tillgång till snabbt bredband. Jag anser därför att det bör införas ett krav på operatörerna att de ska bygga ut nätverket till att nå minst 90 procent av landets yta och 99 procent av befolkningen. Detta är ett mål som branschen själv har antagit. Jag anser därför att regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att identifiera nödvändiga författningsändringar för att säkerställa jämlik tillgång till avancerad hemsjukvård i hela landet.

Slutligen vill jag också uppmärksamma att medier har rapporterat om att lantbruket fortfarande är beroende av 2G- och 3G-nätet. Jag vill därför understryka att det är av stor vikt att lantbruket och mindre företag på landsbygden stötts i övergången till 4G och på sikt 5G.

17. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 23 och

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 17 och 18,

bifaller delvis motion

2024/25:2201 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) och

avslår motionerna

2024/25:243 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2024/25:458 av Isak From (S),

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1,

2024/25:787 av Monica Haider (S),

2024/25:995 av Rickard Nordin (C),

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 11–13,

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 7,

2024/25:2369 av Thomas Ragnarsson (M),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1–3,

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 26,

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 5, 6, 8 och 19 samt

2024/25:3166 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 17.

Ställningstagande

Jag vill slå fast att bredband av hög kvalitet ska finnas tillgängligt i hela landet. God tillgång till digitala tjänster är en förutsättning för att man ska kunna bo, arbeta och driva företag. Jag kan konstatera att digitaliseringen för små och medelstora företag på landsbygden behöver stärkas. Där marknaden inte klarar av att bygga ut bredband behöver staten ta ansvar för att snabb uppkoppling finns tillgänglig där människor lever och arbetar. Jag anser därför att staten behöver ta ett ökat ansvar för att finansiera utbyggnaden av fiber och snabbt mobilnät i glesbygd.

18. Robusta och säkra kommunikationer, punkt 7 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 24.

Ställningstagande

En robust infrastruktur är avgörande för samhällets motståndskraft och gör det svårare att angripa samhällets stabilitet. Jag anser därför att beredskapsavgifterna bör höjas så att mer resurser kan avsättas för att göra internet robustare genom offentlig-privat samverkan mellan bredbandsleverantörerna och Post- och telestyrelsen.

19. Mobiltäckningen längs järnvägsnätet, punkt 8 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:2630 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 10 och
2024/25:2633 av Elin Söderberg m.fl. (MP).

Ställningstagande

Sverige har varit världsledande när det gäller tillgång till internetuppkoppling. Jag kan dock tyvärr konstatera att ett område som är mycket eftersatt är internetuppkopplingen på tågen i landet. Jag vill framhålla att det finns stora fördelar med att resa med tåg då det går att kombinera med arbete med dator eller mobil, med digital underhållning eller med någon annan typ av avkoppling. För att man ska kunna nyttja de positiva faktorer som kommer med tågresor krävs dock god internetuppkoppling och goda förutsättningar för telefonsamtal. Sverige ska vara ett modernt land in i framtiden. Då behöver vi ytterst kombinera digital teknik och hållbart resande. Jag anser därför att det behöver säkerställas att det finns snabb internetuppkoppling liksom telefonmottagning på samtliga tåg i Sverige.

20. Kompetens, punkt 9 (S, MP)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Åsa Karlsson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 2 och 7 samt avslår motion

2024/25:2330 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S).

Ställningstagande

Vi anser att det är av stor vikt att bejaka teknikutveckling som bidrar till ökad hållbarhet. Ny teknik kan användas för att exempelvis transportera varor till avlägset befolkade delar av landet eller för att utföra kontroller och besiktningar av verksamheter som ligger otillgängligt.

Vi vill samtidigt framhålla att Sverige i jämförelse med andra av EU-länder har en hög andel it-specialister, men fortfarande är efterfrågan på kvalificerad arbetskraft högre än tillgången och det är dessvärre också en skev fördelning mellan könen. Kompetensbristen inom bl.a. systemutveckling, AI, it-säkerhet och användbarhetsdesign måste därför åtgärdas – och vi vill understryka att dessa områden inte bara är centrala för näringslivets utveckling utan även för den offentliga sektorns digitala omställning.

Vi anser att det är regeringens uppgift att vidta de åtgärder som krävs på området.

21. Vissa användarfrågor, punkt 10 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Åsa Karlsson (S), Kadir Kasirga (S) och Carina Ödebrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 20 och

avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 16,

2024/25:985 av Malin Danielsson (L) och

2024/25:2254 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD).

Ställningstagande

Vi vill framhålla att det finns företag som väljer att tillämpa GDPR (dataskyddsförordningen) på ett sådant sätt att det blir svårt att avvisa s.k. kakor. Vi anser därför att lagstiftningen bör justeras på ett sådant sätt att användare alltid har möjlighet att tydligt och enkelt avvisa alla icke nödvändiga kakor, utan att tvingas att skrolla och bocka av dussintals olika kakor innan de kan använda en webbsida. Vi vill framhålla att regeringen därför också bör se över om PTS behöver ett utökat eller förtydligat uppdrag i frågan.

22. Vissa användarfrågor, punkt 10 (V)

av Malin Östh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 16 och

avslår motionerna

2024/25:985 av Malin Danielsson (L),

2024/25:2254 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 20.

Ställningstagande

De senaste åren har det allt oftare larmats om bedrägerier med hjälp av Bank-id. Jag anser därför att det behöver göras mer för att skydda konsumenterna. Enligt min uppfattning bör regeringen därför se till att utvärdera det befintliga regelverket för betaltjänster för att säkerställa att det är tillräckligt effektivt för att motverka bedrägerier. Regeringen bör därefter återkomma med ett lagförslag som innebär att konsumenternas skydd mot bedrägerier på betalningsmarknaden stärks.

23. Postservice i hela landet, punkt 11 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Åsa Karlsson (S), Kadir Kasirga (S) och Carina Ödebrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 21,
bifaller delvis motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2 och
2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 8 och
avslår motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 3 och
2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 59.

Ställningstagande

Den traditionella postmarknaden har förändrats dramatiskt under de senaste decennierna. Vi vill dock framhålla att leveranser av brev och paket fortfarande fyller ett stort behov, och vi anser att människor i hela landet, såväl i städer som på landsbygden, ska ha tillgång till en fungerande posttjänst. Vi vill understryka att vinstintresset inte får styra tillgången till posttjänster och att postväsendet inte får överlätas i sin helhet till marknaden utan det är viktigt att samhället fortfarande har kontroll över postmarknaden. Vi vill framhålla att det är regeringens uppgift att vidta de åtgärder som krävs för detta.

24. Postservice i hela landet, punkt 11 (SD)

av Thomas Morell (SD), Patrik Jönsson (SD) och Sara-Lena Bjälkö (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 8,
bifaller delvis motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2 och
2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 21 och
avslår motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 3 och
2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 59.

Ställningstagande

Trots att postlagen bl.a. innebär att det ska finnas en posttjänst i hela landet så finns det tydligen en möjlighet att försämbra postgången i glesbygd, utan att det för den skull strider mot lagen. Vår övertygelse är att möjligheten att begränsa postgången för privatpersoner och företag i glesbygd måste stoppas. Vi anser att det ska vara möjligt att bo och verka i hela Sverige och att brev och paket därför ska levereras i tid oavsett var man bor i landet. Vi inser att det finns en utmaning med lägre volymer och sjunkande lönsamhet. Vi anser dock att regeringen behöver se över möjligheterna att förbättra service och tillgängligheten när det gäller postgången i glesbygd.

25. Postservice i hela landet, punkt 11 (V)

av Malin Östh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,
bifaller delvis motion
2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 8 och
avslår motionerna

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 59 och
2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 21.

Ställningstagande

En fungerande postverksamhet är en viktig grundläggande samhällsservice och många företag är helt beroende av en hög och jämn nivå för sin verksamhet. Jag vill framhålla att om postservicen inte kan garanteras innebär det att företagen på landsbygden missgynnas och att många arbetstillfällen kan gå förlorade. Jag anser därför att regeringen bör ge Postnord i uppdrag att tillhandahålla god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet. Jag anser också att Postnord bör återgå till att dela ut post i hela landet varje vardag och avbryta försöksverksamheten med att bara tömma brevlådor varannan dag.

26. Postservice i hela landet, punkt 11 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 59 och
avslår motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,
2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 8 och
2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 21.

Ställningstagande

Postmarknaden genomgår nu ett paradigmskifte och ny teknik och snabbare kommunikationer har förändrat behovet av stora brevvolymer. Den omvända utvecklingen går att se för paketförsändelser, som ökar tack vare en effektivare och mer tillgänglig e-handel. Denna utveckling leder till att det i många fall inte är avgörande för användarna att de brev som väl skickas kommer fram över natten i stället för efter två eller ibland tre dagar. Samtidigt ser vi en ökande grad av klagomål och kritik mot Postnords service. Jag vill i detta sammanhang framhålla att det är viktigt att postservicen upprätthålls i hela landet. I de glesare delarna finns det en risk att utbudet blir sämre och det är därför viktigt att det finns rätt förutsättningar för logistikföretagen att utveckla och tillhandahålla kompletterande tjänster. Jag anser därför att regeringen bör

ta ett mer samlat grepp om hur postverksamheten och Postnord ska utvecklas framöver.

27. Vissa konkurrensfrågor, punkt 12 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkandena 61–63 och

avslår motion

2024/25:1868 av Lili André (KD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Jag vill understryka betydelsen av att det finns en fungerande konkurrens i hela landet mellan olika aktörer på paketmarknaden. Jag anser att post- och paketmarknaden ska främja innovation och klimatsmarta lösningar. För att uppnå detta är det viktigt att det finns rätt förutsättningar för logistikföretagen att utveckla och tillhandahålla kompletterande tjänster. Det är enligt min mening viktigt att detta gäller även för företag inom e-handel och digitala tjänster. För att främja marknadens effektivitet och underlätta för konkurrens och etablering av nya verksamheter anser jag vidare att alla postoperatörer bör få tillgång till den postala infrastrukturen som exempelvis postnummer-systemet.

28. Övriga frågor, punkt 13 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 60 och

avslår motionerna

2024/25:73 av Johnny Svedin (SD) yrkande 2 och

2024/25:348 av Mirja Räihä (S).

Ställningstagande

Samdistribution av post, paket och tidningar ökar både tids- och kostnadseffektiviteten och har en positiv miljöpåverkan då det krävs färre transporter. Tidningar och brev levereras i dag vid olika tidpunkter till kunderna. Jag anser att det bör vara möjligt att ha en gemensam distribution och att den i så fall bör ske enligt tidningsdistributörernas ordning. Det skulle även bidra till att upprätthålla en bättre tillgänglighet och service både på landsbygden och i tätorter. Jag vill därför framföra att regeringen bör vidta åtgärder för att öka postverksamhetens effektivitet och minska miljöpåverkan genom att möjliggöra samdistribution av post, paket och tidningar.

Särskilda yttranden

1. Artificiell intelligens, punkt 5 (SD)

Thomas Morell (SD), Patrik Jönsson (SD) och Sara-Lena Bjälkö (SD) anför:

Vid utskottets beredning av motioner om artificiell intelligens (AI) har vi i första hand försökt få stöd för motion 2024/25:1424 (SD) yrkandena 1–9 och 11 med den motivering som framgår av reservation 10. Eftersom vi inte har fått stöd för vårt yrkande har vi i andra hand gett stöd till regeringspartiernas förslag att avslå samtliga motionsyrkanden.

Om vårt ställningstagande om AI i reservation 10 avslås i den förberedande omröstningen i kammaren avser vi således att i huvudomröstningen stödja regeringspartiernas förslag att riksdagen ska avslå samtliga motionsyrkanden under förslagspunkten.

2. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (SD)

Thomas Morell (SD), Patrik Jönsson (SD) och Sara-Lena Bjälkö (SD) anför:

Vid utskottets beredning av motionerna om tillgång till elektronisk kommunikation har vi i första hand försökt få stöd för motionen 2024/25:1393 (SD) yrkandena 1, 2 och 11–13 och 2024/25:1454 (SD) yrkande 7 med den motivering som framgår av reservation 14. Eftersom vi inte har fått stöd för vårt yrkande har vi i andra hand gett stöd till regeringspartiernas förslag att avslå samtliga motionsyrkanden.

Om vårt ställningstagande om tillgång till elektronisk kommunikation i reservation 14 avslås i den förberedande omröstningen i kammaren avser vi således att i huvudomröstningen stödja regeringspartiernas förslag att riksdagen ska avslå samtliga motionsyrkanden under förslagspunkten.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:73 av Johnny Svedin (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten för Postnord att få utökade befogenheter att ta fram och använda utrustning för igenkänning av olagligt innehåll och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten för gode män att använda e-legitimation för de personer de har förvaltarskap för och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med lagförslag som innebär att konsumenternas skydd mot bedrägerier på betalningsmarknaden stärks och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:243 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för mobiltelefonitäckning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:250 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av en gemensam e-legitimation för Norden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:326 av Erik Hellsborn (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gode män att skapa mobilt bank-id för de personer de ansvarar för och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:348 av Mirja Räihä (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fastighetsboxar i flerfamiljshus och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:458 av Isak From (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet att tydliggöra vem som är ansvarig för medborgarna när grundläggande mobila kommunikationer ligger nere och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur man garanterar en god mobiltäckning för hela den fastboende befolkningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Postnord bör ges i uppdrag att tillhandahålla god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Postnord bör få i uppdrag att återgå till att dela ut posten varje vardag i hela landet samt avbryta försöksverksamheten med att bara tömma brevlådor varannan dag och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:768 av Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningar för kommuner och regioner att använda sig av AI och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:787 av Monica Haider (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa en fast bredbandsuppkoppling för alla hushåll i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en statlig digital e-legitimation bör införas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa alternativa lösningar för de som saknar bank-id eller annan digital e-legitimation och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:942 av Mikael Dahlgvist och Lars Mejern Larsson (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utveckla regler, standarder, normer och etiska principer i syfte att vägleda etisk och hållbar AI och användning av AI och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en bred utbildningsinsats som redan initialt säkrar att det blir en jämlik utveckling i vår befolkning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:985 av Malin Danielsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att stoppa bluff-sms och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:988 av Malin Danielsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa möjligheten för personer med funktionsnedsättning att använda digitala betalningslösningar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:995 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om roaming mellan operatörer nationellt och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1003 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öppna offentliga data via licenser som exempelvis Creative Commons och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1236 av Susanne Nordström och Marie Nicholson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är viktigt att stärka det nordiska samarbetet inom AI för att säkerställa konkurrenskraft inom flera områden av AI-utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1261 av Dzenan Cisija (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur man ska etablera en centraliserad och statligt finansierad AI-infrastruktur som erbjuds som verktyg till kommuner och regioner och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1270 av Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Sverige kan ha en e-legitimation som är säker och som står under mer statlig kontroll än i dag och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1271 av Adrian Magnusson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att göra det enklare för kommuner och regioner att dela data och information med varandra för att dra större nytta av digitaliseringens fördelar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1282 av Susanne Nordström m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är dags att uppdatera den svenska nationella AI-strategin med ytterligare bredd och djup samt med hänsyn till senare års utveckling och kunskapsutbyggnad inom behov och tillstånd i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera den nationella bredbandsstrategin och anpassa den efter det förändrade säkerhetspolitiska läget samt svenskt Natomedlemskap och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av bredbandsstrategin bör genomföras i syfte att fokusera på den svenska landsbygden och därmed stärka bredbandsutbyggnaden på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra service, postutdelning och tillgänglighet i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen mer aktivt bör följa utbyggnaden av 5G-nätet liksom utvecklingen av 6G för att säkerställa täckning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktörer inte ska tillåtas avbryta fast teleförbindelse om det inte finns ett fullgott alternativ och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ökad samordning bör ske vid dragningen av fiber och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1412 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidareutveckla och förbättra digitala verktyg som synliggör de ekonomiska konsekvenserna av individuella val, med särskilt fokus på användarvänlighet och integration mellan myndigheter, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1424 av Thomas Morell m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör agera för att utarbeta en nationell AI-plan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter ska verka främjande vad avser artificiell intelligens och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter ska hantera risker med artificiell intelligens och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för en konkurrenskraftig och teknikneutral AI-politik inom Europeiska unionen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja internationellt samarbete inom normgivning och brottsbekämpning för att möta hot förknippade med AI och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka tillämpning av AI för brottsliga ändamål och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska regleras i lag i vilken utsträckning AI får kommunicera med människor utan att informera mottagaren om att det är AI, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att fastställa vem som bär ansvaret när AI orsakar skada för individer eller juridiska personer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka allmänhetens medvetande om AI och cyberresiliens och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda lagstiftning som berör tjänster där automatiserat beslutsfattande ingår, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bredband och mål för tillgång till snabbt internet i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statliga myndigheters digitala plattformar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1868 av Lili André (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en tillträdesreglering för Postnords postinfrastruktur för att öka konkurrensen på postmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i områden där Postnord har ett monopol bör infrastrukturen övervägas att överföras till ett statligt infrastrukturbolag som sedan erbjuder ett operatörsneutralt nät för postdistribution och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2201 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mobiltäckning och bredbandstillgång som en statlig angelägenhet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2254 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att återkomma till riksdagen med förslag i enlighet med motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2330 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att inrätta ett högnivåforum kring digital spetskompetens och digital utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2369 av Thomas Ragnarsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att landets teleoperatörer inte stänger ner fungerande mobilnät innan ny teknik är på plats och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2457 av Joakim Järrebring m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om AI:s roll i den digitala och gröna omställningen i Västsverige och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2630 av Linus Lakso m.fl. (MP):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa snabb internetuppkoppling på tåg i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2633 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa snabb internetuppkoppling och telefonmottagning på samtliga tåg i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2889 av Mikael Dahlgvist (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta ett initiativ för att ta fram en nationell plan för att minska det digitala utanförskapet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C):

59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta ett mer samlat grepp, inom ramen för Postfinansieringsutredningen, kring hur postverksamheten och Postnord ska utvecklas framöver och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka postverksamhetens effektivitet och minska miljöpåverkan genom att möjliggöra samdistribution av post, paket och tidningar och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en fungerande post- och paketmarknad som främjar innovation och klimatsmarta lösningar och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett klagande av konkurrenssituationen för paketsdistribution i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att postnummersystemet ska vara tillgängligt för alla postoperatörer och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbyggnaden av fiber och bredband behöver underlättas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stötta lantbruket och mindre företag på landsbygden i övergången från 2G och 3G till kommande övergång till 5G-nätet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbyggnaden av 5G behöver underlättas och det internationella samarbetet kring framtidens telekommunikation behöver utvecklas och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utgångspunkten för offentliga data ska vara att de är öppna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska ta ledarrollen i arbetet för standarder och skapandet av strukturerade data och API:er i svensk offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en gemensam virtuell infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten behöver tillgodose digitalt id som är funktionellt och tillgängligt men inte konkurrerar ut privata aktörer och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statliga initiativ för att främja utvecklingen av artificiell intelligens och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett bredare arbete bör ske för bättre mobiltäckning likt det roamingsystem som finns i Europa och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stötta myndigheter och kommuner i deras arbete med att automatisera sina tillståndprocesser och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3021 av Helena Gellerman och Camilla Mårtensen (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en hemchattreform för att öka människors AI-kunskap, skapa en AI-kultur i Sverige och därigenom stimulera innovation och tillväxt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S):

68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör initiera en analys av AI:s inverkan, hur tekniken bäst kan användas till gagn för samhällsutvecklingen och vilka eventuella utmaningar som kan följa och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att AI-kommissionens uppdrag måste genomföras med hänsyn till personlig integritet och säkerhet samt risker för samhället och tillkännager detta för regeringen.

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut fiber och snabbt mobilnät i hela Sverige genom att staten tar ett ökat ansvar för finansiering av utbyggnaden i glesbygd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja beredskapsavgifterna så att mer resurser kan avsättas för att göra internet robustare genom offentlig-privat samverkan mellan bredbandsleverantörerna och Post- och telestyrelsen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla tillgång till service och satsa på snabbt bredband i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka digitaliseringen för små och medelstora företag på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

100. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppdrag till berörd myndighet så att EU:s kommande krav på märkning av AI-genererat innehåll kan implementeras utan dröjsmål och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vässa målet för digitaliseringspolitiken till att också vara bäst i världen på att utveckla digitaliseringens möjligheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bejaka teknikutveckling som bidrar till att öka hållbarheten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att staten ser till att undanröja hinder för utveckling och implementering av lösningar till följd av kompetensbrist, resursbrist samt oklarheter i tolkningar av EU-direktiv och lagar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver fortsätta beakta stöd för utbyggnad av bredband i områden där marknadskrafterna inte räcker till och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nationella bredbandsstrategin behöver uppdateras och anpassas till det förändrade säkerhetsläget och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kompetensbristen inom bl.a. systemutveckling, artificiell intelligens, it-säkerhet och användbarhetsdesign måste åtgärdas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbyggnaden av 5G och utvecklingen av 6G och 7G måste vara en högt prioriterad fråga och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Myndigheten för digital förvaltning bör främja offentliga aktörers förmåga att dela och nyttiggöra data och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur tillgången till data kan öka då det är avgörande för teknikutvecklingen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera AI-strategin där perspektiven klass och rättvisa ska finnas med och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till utbildning i AI för medborgare samt möjligheten till omställning när arbetsuppgifter förändras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillgången till digitala betaltjänster för att garantera att inte grupper exkluderas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta nästa steg för att införa ett statligt nationellt övergripande elektroniskt identifieringssystem och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stadsnätets avgörande betydelse för medborgare, för företag och för samhället i stort och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen bör justeras så att användare alltid har möjligheten att tydligt och enkelt avvisa alla icke-nödvändiga kakor, utan att tvingas skrolla och bocka av dussintals olika kakor innan de kan använda sidan, samt om att se över om PTS behöver ett utökat eller ett förtydligat uppdrag i frågan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgång till posttjänster ska gälla i hela landet, såväl stad som landsbygd, samt att postväsendet i sin helhet inte bör få överlåtas till marknaden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3166 av Christofer Bergenblock m.fl. (C):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att före mandatperiodens slut ge lämplig myndighet i uppdrag att identifiera

nödvändiga författningsändringar för att säkerställa jämlik tillgång till avancerad hemsjukvård i hela landet och tillkännager detta för regeringen.